

കൈരളി ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷൻ പ്രസിദ്ധീകരണം

പ്രവാസിഭരവ

പുണെ മലയാളി ഡയറക്ടറി

പ്രവാസിരേഖ

പുണെ മലയാളി ഡയറക്ടറി

കൈരളി ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷൻ പ്രസിദ്ധീകരണം

Kairali Charitable Foundation, Kripa Auto Compound, Hadapsar, Pune - 411 028
Mob.: 9822538847 Email: kairalicharitable@yahoo.com www.kairalicharitable.com

LENA CHITS

Pvt. Ltd.

16/17, Ramanand Complex, Near Janseva Bank,
Solapur Road, Hadapsar, Pune- 411028

Mob.: 09371038846

High Lights

Publisher
M.V. Parameshwaran
Managing Editor
U.N. Pothuval
Sub Editor
Sajeer Valoor
Editor
Jayan Thanima
Proof
Manjusha. P
Team Advisory
S.R. Nair
A.K. Jefer
N.G. Haridas
Adv. PNV Krishnen
Adv. Narayana Kurup
Circulation
Rajeev V. Krishna
Advertising
Radakrishnan P.
Suresh V. Pillai
Layout
Sindhu
Printing
S.S. Printers
Publishing:
1 November 2013

- കൈരളി കർമ്മനിരതം
- പുണെ: മലയാളിയുടെ ഇടത്താവളം
- പുണെ: ഓക്സ്ഫോർഡ് ഓഫ് ദി ഇന്ത്യ
- പുണെ ടൂറിസ്റ്റ് ഗൈഡ്
- കേരള ഗോഡ്സ് ഓൺ കൺട്രി
- പുണെയിലെ മലയാളി ക്ഷേത്രങ്ങൾ
- ചർച്ചകൾ
- ഡോക്ടർമാർ, അഡ്വക്കേറ്റുമാർ
- മലയാളി കുട്ടായ്മകൾ
- പുണെ: ഹെൽപ്പ് ലൈൻ
- ഹോസ്റ്റൽ കോഡുകൾ
- പ്രൊഫൈൽസ്
- മലയാളി വിലാസങ്ങൾ

Gate way to good health...

just the right place for....

cardio endurance
muscular endurance
strength training

Fusion Aerobics,
Pilates, Power Yoga,
Yoga, Plyometrics.

actual pictures of Kailasdharm

Vani Bhavan, Road no 9, Bhairav Nagar,
Dhanori Road, Pune 411015.

Call - 020 2717 1345,0345/1050/1051.

OOMMEN CHANDY
CHIEF MINISTER
KERALA

No. 1488/Pre-Sec/CM/2013

15/10/2013

Message

I am glad to know that Kairali Charitable Foundation would be publishing 'Pravasirekha' a directory of Pune Malayalees, which would be released on 1st November 2013.

Indeed a laudable initiative on the part of Kairali Charitable Foundation, which I believe would foster better relationship between members of the Malayalee community in Pune. Efforts like this would take the foundation a long way in meeting the aspirations of Malayalees in the region and also to serve as a proud symbol among Malayalees living outside Kerala.

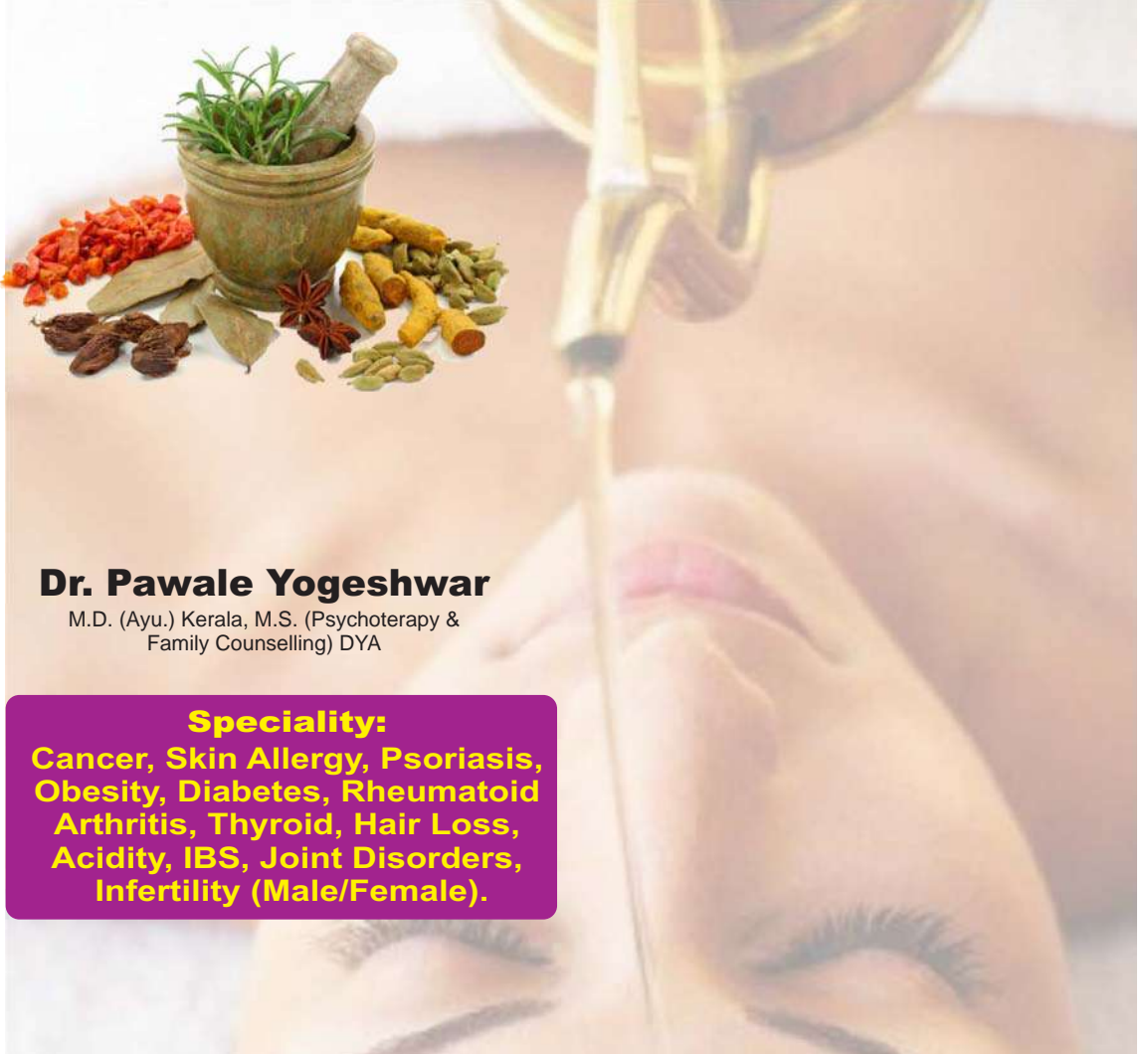
Wishing all success.

OOMMEN CHANDY

OFFICE : SECRETARIAT, THIRUVANANTHAPURAM-695 001

PHONE-OFFICE : 2333610, 2333812, 2333197, 2332148, 2333214, 2332682, 2332184

FAX : (0471) 2333489 RESI : (0471) 2345600, 2342602 & (0481) 2351135

Dr. Pawale Yogeshwar

M.D. (Ayu.) Kerala, M.S. (Psychotherapy & Family Counselling) DYA

Speciality:

Cancer, Skin Allergy, Psoriasis, Obesity, Diabetes, Rheumatoid Arthritis, Thyroid, Hair Loss, Acidity, IBS, Joint Disorders, Infertility (Male/Female).

KALPATARU AYURVED CHIKITSALAYA

KERALIYA PANCHAKARMA & RESEARCH CENTER

Vaibhav Cinema Complex, Near Canara Bank,
Hadapsar, Pune - 411 028. Mob.: 9764449545

Ph.: 020-26870999

Email: py@kalpataruayurvedapune.com

www.kalpataruayurvedapune.com

K. C. JOSEPH

MINISTER FOR RURAL DEVELOPMENT, PLANNING,
CULTURE, DAIRY DEVELOPMENT, NORKA AND
INFORMATION & PUBLIC RELATIONS
KERALA

18.10.2013

MESSAGE

It gives me immense pleasure to note that Kairali Charitable Foundation in Pune is bringing out a Directory of Pune Malayalees-PRAVASIREKHA'13 on November 1st -Keralappiravi Day at Ganesh Kala Krida Hall, Swargate,Pune. This new project will have all the information regarding Malayali families living in pune to build and strengthen the personal relationship within the Malayalee Community. I hope that the social and charitable activities of Foundation will continue more vigorously.

I wish all success for the Directory being published.

Yours sincerely,

K.C.JOSEPH

A TATA Product

India ka dil.
India ka AC.

India is changing. And so are your needs and expectations. At Voltas, we have taken this learning to present you with the latest and the best. After all, you would expect nothing less from the House of Tata. So drop in at a Voltas dealer to discover the newest and the best from the world of air conditioning.

VOLTAS

Authorised Dealer:

Premier Airconditioning

Sr. No. 24, Near Mariaai Temple, Wakdewadi, Pune-Mumbai Road, Pune - 411003. Tel.25810682 / 9822027675

K. P. MOHANAN

Minister for Agriculture, Animal Husbandry,
Printing and Stationery

17/10/2013
Date : .....

MESSAGE

I have immense pleasure to hear that the Kairali Charitable foundation, Pune is releasing Pravasi Rekha Directory on the Kerala Piravi day. I should appreciate the foundation for its yeoman service extended to the four lakh Malayalees in Pune. I am sure the Directory will build and strengthen the personal relationship within the Malayalee community which will have all the information regarding Malayalee families living in Pune. I also extend my heartfelt appreciation for the creation of a welfare fund for humanitarian purpose. My best wishes for all Malayalees in Pune.

K. P. MOHANAN

Ph.: 020 - 6522 2020

Email: swamikuries@gmail.com

Swami Kuries Pvt. Ltd.

**Govt Registered Chit Fund Company
(Reg. No.: U65992PN2013PTC148075)**

**Reg. Off. H.No. 1382, Near Navlakha Godown, Phursungi, Pune - 412 308.
Corp. Off.: 103, Heera Apts, Pune - Saswad Road, Opp. Ayyappa Temple,
Hadapsar, Pune - 411 028. Website: www.swamikuries.com**

M.: 8446004801, 8446004802, 8446004803

KAIRALI: SERVING THE NEEDY

It is almost 12 years that Kairali Charitable Trust, Pune came into existence after carefully evaluating the problems that a Malayalee Expatriate living in India but outside Kerala encountered in their day-to-day life. The essence of Kairali's existence is to "Serve the needy" with uncompromising sincerity and honesty without any strings attached. Needless to mention that Kairali always believes in action and not in sweet talks of pretended compassion. Social service is nothing but selfless dedication to mankind and that is what Kairali believes.

In the year 2001, Kairali Charitable Trust was established at Pune-Hadapsar by a team of 21 dedicated Malayalee Social Volunteers by launching the service of an Ambulance; the first and foremost gift by a Malayalee group to all the expatriates. Severe criticisms followed questioning its relevance, effectiveness and utility as plenty of Ambulance Services were available in and around Pune. The answer lies in the fact that Malayalees everywhere are well known for their contribution in Cultural and Social upliftment and never lacked in Charitable work.

It is gratifying that during last many years of service activity, we have consoled and helped many desperate Malayalees who became victims of unexpected tragedies.

In December-2012, 35 people died in a bus accident at Bhandra about 400 kms away from Pune including Mr. Gopalakrishnan a keralite. It was Kairali's 5-days relentless efforts by which his body was identified, his relatives were brought from his native place and the funeral was arranged at Pune. This is one among the many efforts in which Kairali has been effectively active besides road accidents, suicide cases, family problems, domestic violence, medical aid for Malayalee destitutes etc.

Kairali was the first to render help to the victims of frequent train lootings and lead the nurses agitation in various hospitals. With the timely and tactic intervention of Kairali a foreign employment racket was detected and monetary loss to many Malayalees was averted- a glaring case of Malayali cheating Malayali. The list goes endless and all these were possible only because of the grass root level support Kairali enjoys so far.

Our next target is to provide Insurance Coverage to all Malayalees-a scheme introduced by the Kerala Government and publish an exclusive Directory of migrant Malayalees living in Pune which will be of great help in an unexpected emergency.

Kairali sincerely acknowledge with gratitude the timely help and guidance received from all friends and look forward to your continued support in future also.

Your's truly,

M. V. Parameswaran
Chairman Kairali Charitable Foundation
& Publisher Pravasirekha Publication

മാനുഷികമൂല്യങ്ങളുടെ ശവസ്മരണയിൽ ആർദ്രതയുടെ നീരുവെകൾ വറ്റിത്തീരുമ്പോൾ മൂല്യങ്ങൾക്കും ബന്ധങ്ങൾക്കും വില കൽപ്പിച്ച് മഹോന്നതമായൊരു പ്രതിസംസ്കാരം വാർത്തെടുക്കുകയാണ് കൈരളി. സേവന സന്നദ്ധമായൊരു ജനതയെ പുനഃസൃഷ്ടിക്കുക എന്ന സാമൂഹ്യ പ്രധാനമായ ദൗത്യത്തിൽ നിരവധി നാഴികക്കല്ലുകൾ പിന്നിട്ടുകൊണ്ടു. 2001ൽ തുടങ്ങി 2013ലെത്തുമ്പോൾ ഈ സംഘടനയ്ക്ക് ഓർത്തെടുക്കാനും പങ്ക് വെക്കാനും ചരിത്രങ്ങൾ ഏറെയാണ്. പ്രവാസിരേഖയുടെ താളുകളിൽ അൽപം കൈരളിയുടെ ഇന്നലെകളെ ഓർത്തെടുക്കുന്നു....

കൈരളി ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷൻ:

കർമ്മനിരതം

കൈരളിയുടെ സഹായ ഫസ്‌തങ്ങൾ...

പുണയിലെ

പ്രവാസി മലയാളികൾക്കിടയിൽ കർമ്മനിരതമായ 12 വർഷം പൂർത്തിയാക്കി നിഷ്കാമസേവനത്തിന്റെ പര്യായമായി മാറിയ കൂട്ടായ്മയാണ് ഹഡ്‌സർ കേന്ദ്രമാക്കി പ്രവർത്തിക്കുന്ന കൈരളി ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷൻ. പ്രയാസമനുഭവിക്കുന്നവർക്കൊപ്പം ഒരു കൈത്താങ്ങായും നിരാലംബരുടെ കണ്ണീരൊപ്പിയും കഴിഞ്ഞ പന്ത്രണ്ടുവർഷക്കാലം കൈരളി സാമൂഹിക-സാംസ്കാരിക-വൈജ്ഞാനിക സേവനത്തെ മുൻനിർത്തി പുണയിലെ ഇതരകൂട്ടായ്മകളിൽ നിന്ന് വേറിട്ട മേൽവിലാസം നേടിയെടുത്തിട്ടുണ്ടെന്നത് അവകാശവാദമല്ല; പ്രത്യുത പ്രവാസി മലയാളികളും പുണ വാസികളും സ്വയം അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞ സത്യങ്ങളാണ്. മരണാനന്തര സഹായങ്ങളും ആതുരശുശ്രൂഷാ സംവിധാനങ്ങളും വേർതിരിവുകളില്ലാതെ ഈ കൂട്ടായ്മ ഏറ്റെടുത്തു ചെയ്യുന്നു. ഒറ്റപ്പെട്ടവർക്കിടയിൽ സാന്ത്വനത്തിന്റെ ഗീതങ്ങളും വേദനിക്കുന്നവർക്കിടയിൽ ആശ്വാസത്തിന്റെ വാക്കുകളും നൽകി കൈരളി ഒപ്പം നടന്നു. നിയമക്കുരുക്കുകൾക്കിടയിൽപെട്ട് വ്യസനിക്കുന്ന മലയാളിക്ക് സഹായം, മാതൃകരോഗം പിടിപെട്ട് ഉറ്റവർ തിരിഞ്ഞ്നോക്കാനില്ലാതെ ബുദ്ധിമുട്ടുന്ന കേരളീയന് സാന്ത്വനം, തമ്മിലടിച്ച് ബന്ധങ്ങൾക്കിടയിൽ വിള്ളലുണ്ടാക്കുന്ന കുടുംബങ്ങളെ ഇണക്കി ചേർക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ, ന്യൂനപക്ഷ സംരംക്ഷണം, അബലരുടെ പുനരധിവാസം തുടങ്ങി ഓരോ മലയാളിയേയും ബാധിക്കുന്ന സാമൂഹ്യപരമായ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരം കണ്ടും അധികാരികൾക്ക് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയും

എം.എസ്.ആർ.ടി.സി വൈവറുടെ അശ്രദ്ധമൂലമുണ്ടായ അപകടത്തിൽ പരിക്കേറ്റ പ്രഫുലിന് സർക്കാർ സഹായമാവശ്യപ്പെട്ട് മുഖ്യമന്ത്രി ഉമ്മൻചാണ്ടിക്ക് കൈരളി നിവേദനം നൽകുന്നു.

പ്രഫുലിന് കേരള സർക്കാർ അനുവദിച്ച ധനസഹായം നോർക്കുട്ട്സ് മുംബൈ പ്രതിനിധി കേരള ഗവ. അണ്ടർ സെക്രട്ടറി കെ. രാധാകൃഷ്ണൻ പുണയിൽ കൈമാറുന്നു.

കൈരളിയുടെ സഹായ സ്‌പർശം: ഒരു പഴയ ഫോട്ടോ

സാഹിത്യമേഖലയിൽ കൈരളി...

പ്രവാസിരേഖ ഡയറക്ടറിയുടെ മോഡൽ പ്രകാശനം 2013 ഫെബ്രുവരി 25 - ന് സി.എം.എസ്. കേരള ഭവനിൽ പത്മശ്രീ സുകുമാരെയമ്മ നിർവഹിക്കുന്നു.

കൈരളി പുറത്തിറക്കുന്ന പ്രവാസിരേഖ വാർത്താ ദ്വൈവാരികയുടെ പ്രകാശന ചടങ്ങ് മെഹർ ഹുസൈൻ ചെയർമാൻ ലൂസി കുര്യൻ ഉദ്ഘാടനം ചെയ്യുന്നു.

പ്രവാസിരേഖ വാർത്താ ദ്വൈവാരിക പ്രകാശനം ചെയ്തപ്പോൾ... സജി എബ്രഹാം, സിസ്റ്റർ ലൂസി കുര്യൻ, എം. വി. പരമേശ്വരൻ, ഹരിനാരായണൻ, എൻ. ജി. ഹരിദാസ്, ടി. പി. വിജയൻ മുൻ നിരയിൽ.

സാമൂഹിക ഉത്ഥാനത്തിന്റെ ഭാഗമാകാനുള്ള ഒരുക്കമാണ് കൈരളിയെ മുന്നോട്ടു നയിക്കുന്നത്. ആവശ്യക്കാരന്റെ മതമോ ജാതിയോ വർഗ്ഗഭേദമോ ഇവിടെ തടസ്സം സൃഷ്ടിക്കാറില്ല. മാതൃഷിക മൂല്യങ്ങളുടെ ശവപ്പറമ്പിൽ ആർദ്രതയുടെ നീരുറവകൾ വറ്റിത്തീരുമ്പോൾ മൂല്യങ്ങൾക്കും ബന്ധങ്ങൾക്കും വിലകൽപിച്ച് മഹോന്നതമായൊരു പ്രതിസന്ധി സാധിക്കാൻ വാർത്താസൂചകമാണ് കൈരളി. സേവനസന്നദ്ധമായൊരു ജനതയെ പുനഃസൃഷ്ടിക്കുക എന്ന സാമൂഹ്യപ്രയാണമായ ദൗത്യത്തിൽ നിരവധി നാഴികക്കല്ലുകൾ പിന്നിട്ടുകടന്നു. 2001-ൽ തുടങ്ങി 2013-ൽ എത്തുമ്പോൾ ഈ സംഘടനയ്ക്ക് ഓർത്തൊടിക്കാനും പങ്കുവെയ്ക്കാനും ചരിത്രങ്ങളേറയാണ്. മാതൃഷികമൂല്യങ്ങളിലധിഷ്ഠിതമായി സേവനസന്നദ്ധമായൊരു സമൂഹം ഉയർന്നുവരുമെങ്കിൽ അതിൽ കൈരളിക്ക് തികഞ്ഞ ചാരിതാർത്ഥ്യമുണ്ട്.

പുണെയിലെ എല്ലാവിധ ഭാഗം ജനങ്ങൾക്കും സദാസമയം സഹായഹസ്തവുമായി ചെന്ന് പ്രവാസി മലയാളികളുടെ ഹൃത്തടങ്ങളിൽ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠ നേടിയ നാമമാണ് “കൈരളി”. ക്രിയാത്മകവും ഉപകാരപ്രദവുമായ പദ്ധതിനിർവ്വഹണവും മലയാളിയെ ബാധിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങളിൽ പ്രതികരണവും മറ്റാരും സഹായത്തിനില്ലാത്തവരുടെ അഭയവുമായി കൈരളി മാറിയിട്ട് വർഷങ്ങളോത്തിരിയായി. പുണെയിൽ മലയാളിയെ ബാധിക്കുന്ന എന്തു പ്രശ്നങ്ങളുണ്ടായാലും ആദ്യം കൈരളിയുടെ ചെയർമാൻ വിളിവരുന്ന അവസ്ഥാവിശേഷത്തിലേക്ക് കാര്യങ്ങളെത്തിയത് ഉപരിഷ്കൃത നാട്യങ്ങൾക്കപ്പുറത്തെ പ്രവർത്തനോർജ്ജസ്വലതയാണ്. പല സമാജങ്ങളും കാര്യങ്ങളെ നോക്കിക്കൊണ്ടുമ്പോഴേയ്ക്കും കാര്യത്തിന്റെ ഗൗരവം ഉൾക്കൊണ്ട് ഇടപെടുകയെന്ന

പോലീസിന് കൈരളിയുടെ സല്യൂട്ട്...

2012ൽ നടന്ന അവാർഡ് ദാന ചടങ്ങിൽ മുൻമേയർ വൈശാലി ബൻകർ മികച്ച വനിതാ പോലീസുകാർക്കുള്ള അവാർഡുകൾ സമ്മാനിക്കുന്നു.

2010ൽ നടന്ന അവാർഡ് ദാന ചടങ്ങിൽ സിനിമാ നടി ഉർമിള ഉണ്ണി പോലീസുകാർക്കുള്ള പുരസ്കാരങ്ങൾ സമ്മാനിക്കുന്നു.

പോലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥരെ ആദരിക്കുന്ന ചടങ്ങിന്റെ മുൻനിര.

സ്ഥിതി വിശേഷമാണ് കൈരളിയെ ഇതരമലയാളി സംഘടനകളിൽ നിന്ന് വേറിട്ടു നിർത്തുന്നത്.

2001-ലാണ് ഹഡ് പ്സറിൽ കൈരളി ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷൻ ആരംഭിക്കുന്നത്. സേവനമനസ്തിതിയോടെ ഒരു പറ്റം സമ്മനസ്സുകൾ ചേർന്നാണി കൂട്ടായ്മയ്ക്ക് രൂപം നൽകിയത്. മറ്റാരും കടന്നുചെല്ലാൻ താല്പര്യപ്പെടാത്ത, അല്ലെങ്കിൽ മടിക്കുന്ന മേഖലകളിൽ കടന്നുചെന്ന് തങ്ങളുടേതായ തനതുവ്യക്തിത്വം പ്രകടിപ്പിച്ച് ഉപകാരങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന പ്രകൃതക്കാരാണ് കൈരളി ട്രസ്റ്റ് അംഗങ്ങൾ. 2002-ൽ പുണെക്കാർക്ക് വേണ്ടി ഒരുക്കിയ ആംബുലൻസ് സർവ്വീസ്, കേരളപോലീസിന് സ്നേഹാദരവോടെ വരവേൽപ്പ്, മഹാരാഷ്ട്ര പോലീസ് ദിനാചരണം, മികച്ച പോലീസുകാർക്ക് അനുമോദനം, ഉന്നതവിജയികൾക്ക് ആദരം, നഴ്സുമാരുടെ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരം കാണാൻ വേണ്ടി സമരം തുടങ്ങി കഴിഞ്ഞ പന്ത്രണ്ടു വർഷക്കാലത്തെ മികവുറ്റ പ്രവർത്തനങ്ങൾതന്നെയാണ് പുണെ മലയാളികൾക്കിടയിൽ കൈരളിയെ സ്വീകാര്യമാക്കിയത്.

2002 ഒക്ടോബറിലാണ് കൈരളിയുടെ ആംബുലൻസ് സർവ്വീസ് ആരംഭിച്ചത്. പാവപ്പെട്ടവർക്ക് തികച്ചും സൗജന്യമായും മറ്റുള്ളവർക്ക് നിരക്കില്ലാതെയും ആംബുലൻസ് സർവ്വീസ് ലഭിച്ചുവരുന്നു. പുണെയിൽ നിന്ന് കേരളത്തിലേക്ക് മൃതദേഹങ്ങൾ എത്തിക്കാനും അത്യാഹിത രോഗികൾക്ക് അടിയന്തിര ശുശ്രൂഷ നൽകാനും ആംബുലൻസ് സർവ്വീസ് ഗുണപ്രദം തന്നെയാണ്. അവസ്യൂഘട്ടങ്ങളിൽ ഇന്ത്യൻ റെയിൽവേയുടെ സൗകര്യം ഉപയോഗിച്ച് മുംബൈയിൽ നിന്ന് പ്രത്യേക ബോധി സൗകര്യപ്പെടുത്തി നിർദ്ദനർക്ക് സഹായമെത്തിക്കാൻ കൈരളി മുതിർന്നിട്ടു

ണ്ട്. പാവപ്പെട്ട കൂടുംബത്തിലെ ആർക്കെങ്കിലും മാതൃക രോഗങ്ങൾ വന്നാലും അപകടത്തിൽ പെട്ടാലും അവർക്കാവശ്യമായ പണം സ്വരൂപിച്ചു നൽകുന്നതിന് കൈരളി മുൻകൈയെടുത്ത സംഭവങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ പന്ത്രണ്ടുവർഷത്തിനിടയിൽ നിരവധിയാണ്.

അപകടസംഭവങ്ങൾ അധികാരികളുടെ സ്വാധീനം ഉപയോഗപ്പെടുത്തി അടിച്ചമർത്താൻ ശ്രമിക്കുന്ന കേന്ദ്ര കൾക്ക് ആവശ്യമായ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകി ഉപകാരം സിദ്ധിച്ചവരിൽ ഒടുവിലത്തെ വ്യക്തിയാണ് പ്രഫുൽ.

2012 ജനുവരിയിൽ ലക്കുംലഗാനവുമില്ലാതെ എം. എസ്. ആർ. ടി. സി. ബസ് ചീറിപ്പാഞ്ഞത് മറ്റനേകം പേരോടൊപ്പം പ്രഫുലിന്റെയും സ്വപ്നങ്ങൾക്കു മുക്തിലൂടെ യായിരുന്നു. ധാരാളം ജീവനുകൾ അപഹരിക്കപ്പെട്ട സംഭവത്തിൽ ഗുരുതരമായി പരിക്കേറ്റ പ്രഫുൽ യു. പി. എസ്. സി. പരീക്ഷ എഴുതാനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പിലായിരുന്നു. എന്നാൽ അപകടത്തിൽപെട്ട ഇദ്ദേഹത്തിന് ഓപ്പറേഷൻ തുക മാത്രം നൽകി ഒത്തുതീർപ്പിന് അധികൃതർ ശ്രമിച്ചപ്പോൾ അത് തടഞ്ഞ് അപകടം മൂലം വന്ന തീരാനഷ്ടങ്ങൾക്ക് അർഹമായ നഷ്ടപരിഹാരം വേണമെന്ന ന്യായമായ ആവശ്യവുമായി ഉറച്ചുനിന്നത് കൈരളിയായിരുന്നു. കൂടാതെ കേരള ഗവണ്മെന്റിന് നിവേദനം നൽകുകയും അതുവഴി നോർക്ക റൂട്ട്സിന്റെ സഹായത്തുക പ്രഫുലിന് വാങ്ങിക്കൊടുക്കാനും കൈരളിക്ക് കഴിഞ്ഞു. ഇത്തരൂണത്തിൽ തന്നെയായിരുന്നു ഭൂമിയിലെ മാലാഖമാരുടെ അവകാശങ്ങൾ നേടിയെടുക്കാൻ വേണ്ടി പുണെ ജഹാംഗീർ ഹോസ്പിറ്റലിന് മുന്നിൽ കൈരളിയുടേയും ഓൾ ഇന്ത്യ നഴ്സസ് അസോസിയേഷന്റേയും നേതൃത്വത്തിൽ നടന്ന സമരവിജയവും. കേരളത്തിൽ നിന്നും

ആതുര സേവനത്തിൽ മുന്നിൽ...

യോർവാഡ സർക്കാർ മനോരോഗാശുപത്രിയിൽ കൈരളി സംഘടിപ്പിച്ച നൃത്തവിരുന്നിന്റെ സമാപന ചടങ്ങ്.

കൈരളി സംഘടിപ്പിച്ച രക്തദാന / സൗജന്യ ഹൃദയ, പ്രമേഹരോഗ നിർണ്ണയ ക്യാമ്പിൽ നിന്ന്.

സൗജന്യ ആയുർവേദ മെഡിക്കൽ ചെക്കപ്പും രക്തദാനക്യാമ്പും.

പുണയിലെത്തി മറ്റാരും തുണയ്ക്കില്ലാത്ത ആർക്കെങ്കിലും അത്യാഹിതങ്ങൾ സംഭവിക്കുകയോ ആരെങ്കിലും മരണപ്പെടുകയോ ചെയ്താൽ ആദ്യം വിളിവരുന്നത് കൈരളി ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷന്റെ ഓഫീസിലേക്കായിരിക്കും. സാമൂഹിക പ്രതിബദ്ധയോടുള്ള സേവനങ്ങൾ സമൂഹത്തിന് മുഖിൽ സമർപ്പിച്ചപ്പോൾ ജനം അത് അംഗീകരിച്ചു എന്നതിന്റെ തെളിവാണ് ഇത്തരം കോളുകൾ. ആതുര മേഖലയിലുള്ള ഇത്തരം കേസുകൾ ആവേശപൂർവ്വം ഏറ്റെടുക്കുന്ന കൈരളി അത് ഭംഗിയായി പൂർത്തിയാക്കിയ സംഭവങ്ങൾ ഒട്ടേറെയുണ്ടെന്ന് പുണെ മലയാളികളുടെ കഴിഞ്ഞ 12 വർഷത്തെ സംഘടനാ മുന്നേറ്റ പ്രവർത്തനങ്ങൾ സ്വതന്ത്രമായി വിലയിരുത്തുന്ന വർക്കിയാം. വിവിധ അവസരങ്ങളിലായി കൈരളി സംഘടിപ്പിച്ച രക്തദാന ക്യാമ്പുകൾ വിസ്മരിക്കാൻ പറ്റാത്തതാണ്. ജീവിതം മുഴുവൻ കുടുംബത്തിനായി സമർപ്പിച്ച് അവസാനനാളിൽ തിരിഞ്ഞുനോക്കാനാളില്ലാതെ അമ്പലനടയിൽ തളർന്നുവീണ ചാലക്കുടി സ്വദേശി മണി വാനലോകത്തു നിന്നും മന്ദസ്മിതം പൊഴിക്കുന്നുണ്ടാവണം. ആശുപത്രിയിൽ പരിചരിക്കാനും ശേഷം സ്വന്തം മകൾക്കുപോലും വേണ്ടാത്തതന്റെ അന്ത്യകർമ്മങ്ങൾ സ്വന്തം മണപേലേ നിർവ്വഹിക്കാൻ നന്മകാണിച്ച കൈരളിക്കും അമരക്കാർൻ പരമേശ്വരനും നന്ദി പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട്. പുണെ പോലെയുള്ള നഗരങ്ങളിൽ ധാരാളം മലയാളികൾ ജോലി, കോളേജ് അഡ്മിഷൻ തുടങ്ങിയ വാഗ്ദാനങ്ങളിൽ അകപ്പെട്ട് കബളിപ്പിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്. അത്തരം വ്യാജവാഗ്ദാനങ്ങൾ നൽകി പണവുമായി മുങ്ങുന്നവരെ നിയമത്തിന് മുന്നിൽ കൊണ്ടുവരാനും നഷ്ടപ്പെട്ട പണം തിരികെ വാങ്ങിക്കൊടുക്കാനും അവർക്ക് ആശ്വാസമേകാനും കൈരളിക്ക് കഴിഞ്ഞു.

യേർവാഡ സർക്കാർ മനോരോഗാരൂപത്രിയിലെ അന്തേവാസികൾ കൈരളിയുടെ നൃത്തവിരുന്നിന് ആസ്വദിക്കുന്നു.

2012-ൽ ചന്ദൻ നഗറിൽ നടന്ന തട്ടിപ്പിന് ഇരയായ വർക്ക് നഷ്ടപ്പെട്ടത് മുപ്പതിനായിരം വീതം രൂപയാണ്. തുക നൽകി ട്രെയിനിംഗിനായി പുണയിലെത്തിയപ്പോൾ തങ്ങൾ കബളിക്കപ്പെട്ടുവെന്നറിഞ്ഞ് അന്ധാളിച്ചുപോയ ഇവർക്ക് മുഖിൽ സഹായഹസ്തവുമായി കടന്നുചെന്ന് പണം തിരികെ വാങ്ങിക്കൊടുത്ത കൈരളിയുടെ സേവനമനോഭാവം അവർ ഇന്നും മധുരപൂർവ്വം ഓർക്കുന്നുണ്ടാവണം. 2010-ൽ ഫയർസേഫ്റ്റിയുടെ പേര് പറഞ്ഞ് നടത്തിയ തട്ടിപ്പിലും 2009-ൽ നടന്ന പല ജോലിതട്ടിപ്പുകളിലും കൈരളിയുടെ ഇടപെടൽ ഇവർക്ക് സാന്ത്വനമേകിയിട്ടുണ്ട്. ഏറ്റവും ഒടുവിലായി കഴിഞ്ഞ ജൂലൈയിൽ എം. ബി. ബി. എസ് അഡ്മിഷന്റെ പേരിൽ കണ്ണൂർ സ്വദേശിയിൽ നിന്ന് 14 ലക്ഷം തട്ടിയ ഏജൻറിനെതിരെ കൈരളിയുടെ ഇടപെടലോടെ പോലീസന്വേഷണം പുരോഗമിക്കുകയാണ്. മലയാളിക്ക് സംഭവിക്കുന്ന നഷ്ടങ്ങൾ ന്യായമായും പരിഹരിക്കണമെന്ന് ബോധ്യമായാൽ അതിന്റെ പുറകിൽ മാസങ്ങളോളം നടന്ന് പരിഹാരം നേടിക്കൊടുത്ത ഭൃതകാല വിശേഷം കൈരളിയെ സക്രിയമായി നില

നിർത്തുന്നു. പോലീസുകാരുടെ സേവനങ്ങൾക്കെന്നും വിലകൽപ്പിച്ച് അവരുടെ സേവനങ്ങൾക്ക് സൗകര്യമൊരുക്കിയും വേറിട്ട മേൽവിലാസം നേടിയെടുക്കാൻ കൈരളിക്ക് സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. മഹാരാഷ്ട്ര ഇലക്ഷൻ ഡ്യൂട്ടിക്ക് കേരളത്തിൽ നിന്നും എത്തിയ ഇരുന്നൂറിലധികം പോലീസുകാർക്ക് നൽകിയ ഊഷ്മള വരവേൽപ്പും 2005-ൽ പോലീസ് ഡേയിൽ സംഘടിപ്പിച്ച സെലിബ്രേഷനും 2012-ൽ മികച്ച പോലീസുകാർക്ക് നൽകിയ അനുമോദനവും വുമൺസ് ഡേയിൽ വനിതാ പോലീസുകാർക്ക് നൽകിയ ആദരവുമെല്ലാം കൈരളിയുടെ ചരിത്രത്താളുകളെ മികവുറ്റതാക്കുന്നു. പോലീസുകാർക്ക് വിവിധ സമയങ്ങളിൽ നൽകിയ ഉപഹാരങ്ങൾ ഫൗണ്ടേഷന്റെ പ്രവർത്തന മേഖലകൾ കൂടുതൽ ഊർജ്ജസ്വലമാക്കാൻ സഹായകപ്രദമായിട്ടുണ്ട്. എന്നിരുന്നാലും സേവനപാതയിൽ മുന്നേറേണ്ടവർ സാമൂഹിക ദ്രോഹങ്ങൾ ചെയ്യുമ്പോൾ ഒരിക്കലും കൈരളി നോക്കിയിരുന്നിട്ടില്ല എന്നതാണ് സത്യം. പോലീസ് കസ്റ്റഡിയിൽ രാജൻ നാടാർ എന്ന മലയാളി മരണപ്പെട്ടപ്പോൾ കൈരളിയുടെ ഇടപെടൽമൂലം

പ്രതിഭകൾക്ക് കൈരളിയുടെ ആദരം...

പുണയിലെ കലാകാരന്മാരെ ആദരിക്കുന്ന ചടങ്ങിൽ എം.വി. പരമേശ്വരൻ.

മുൻ മേയർ വൈശാലി ബൻകറിനെ കൈരളി ആദരിച്ചപ്പോൾ.

മുൻമന്ത്രി ഒ. രാജഗോപാൽ പുണ സന്ദർശനവേളയിൽ...

തൊപ്പിതെറിച്ച് രണ്ടുപോലീസുകാർക്കാണ്.

ട്രെയിൻ-വി

മാനയാത്രാ പ്രശ്നങ്ങളിലും കേരളത്തിൽ നിന്നും തമിഴ്നാട്ടിൽ നിന്നും പുണയിൽ ലോഡുമായെത്തുന്ന ട്രക്കുകൾക്കുനേരെ കവർച്ചാസംഘങ്ങൾ നടത്തുന്ന അക്രമങ്ങൾക്കെതിരെയും ശക്തമായ ഇടപെടലുകളാണ് കൈരളിയുടെ ഭാഗത്തുനിന്നുണ്ടായിട്ടുള്ളത്. യാത്രാപ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിൽ കൈരളിയുടെ സാന്നിധ്യം തെല്ലൊന്നുമല്ല പുണ മലയാളികൾക്ക് ആശ്വാസമേകിയത്.

കേരള ചരിത്രം

എന്നും നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്നത് കലകളിലും കലാകാരന്മാരിലുമാണ് എന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ അവർക്ക് കൈരളി നൽകുന്ന പ്രോത്സാഹനങ്ങളും അംഗീകാരങ്ങളും മികവുറ്റതാണ്. കേരളീയ പാരമ്പര്യ കലകളെ പ്രവാസികൾക്കിടയിൽ ജീവസ്സുറ്റതാക്കി നിലനിർത്തുന്നതിലും കലാകാരന്മാരെ ആദരിക്കുന്നതിലും കൈരളി ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷൻ എന്നും മുൻപന്തിയിലായിരുന്നു. അതിനാൽ തന്നെയാണ് മലയാളത്തിലെ പ്രമുഖനാടകനടി വിലാസിനിക്ക് പെൻഷൻ ഏർപ്പെടുത്താൻ സംഘടന തയ്യാറായതും.

കലാകാരന്മാരെ പൊതുസമൂഹത്തിൽ പരിചയപ്പെടുത്തുക വഴി അവർക്ക് കൂടുതൽ ജനസമ്മതി നേടിക്കൊടുക്കാനും ഫൗണ്ടേഷൻ എന്നും ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനായി പലതവണകളിലായി കലാകാരന്മാരെ ആദരിക്കുന്നതിനുള്ള വേദികൾ കൈരളി ഒരുക്കുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഏറ്റവും ഒടുവിലായി 2012 ഏപ്രിലിൽ വിവിധ കലാകാരന്മാരെ ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് നടത്തിയ പരിപാടിയിൽ അവരെ സ്നേഹാദരവുകളോടെ മലയാളിക്ക് മുമ്പിൽ പരിചയപ്പെടുത്തുകയും ഉപഹാരം നൽകുകയും ചെയ്തു.

വിദ്യാഭ്യാസമേഖല

യിൽ കൈരളി നടത്തുന്ന ഇട പെടലുകൾ ശ്ലാഘനീയമാണ്. അഗതികളും അനാഥകളുമായ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പഠനസഹായങ്ങളും സൗകര്യങ്ങളും പൂർണ്ണമായി നൽകി സംരക്ഷിക്കുന്നു. നിലവിൽ കൈരളി അനേകം വിദ്യാർത്ഥികളുടെ സംരക്ഷണം ഏറ്റെടുത്ത് നടത്തുന്നുണ്ട്. ആരോഗ്യമില്ലാത്തവരുടെ അത്താണിയായി ശബ്ദമില്ലാത്തവരുടെ ശബ്ദമായി ഈ സംഘടന പുണെ മലയാളി കൾക്കിടയിൽ വ്യത്യസ്തത കൈവരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. കൂടാതെ പഠനത്തിൽ ഉന്നത നിലവാരം പുലർത്തുന്നവർക്ക് അവാർഡുകളും മറ്റു പ്രോത്സാഹനങ്ങളും നൽകി അവരെ സമൂഹത്തിന് മുമ്പിൽ ആദരിക്കാൻ കൈരളി എന്നും ശ്രദ്ധിക്കാറുണ്ട്.

പൊതുജനസേവനം ജീവിതലക്ഷ്യമായി കാണുന്ന കൈരളി പ്രവർത്തകർ ഓരോ അവസരങ്ങളിലും പുണെയിൽ നടക്കുന്ന സാംസ്കാരിക പരിപാടികളിൽ പങ്കെടുത്തും സ്വയം ആവിഷ്കരിച്ച് നടത്തിയും മലയാളി-മറാഠി ബന്ധം എന്നും പ്രോജക്ട് ലിപ്പിക്കാൻ ശ്രമം നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇത്തരം ശ്രമങ്ങൾ വലിയൊരളവോളം ഫലപ്രദമായിട്ടുണ്ടെന്ന് തന്നെയാണ് ഫൗണ്ടേഷൻ ചെയർമാൻ എം. വി. പരമേശ്വരൻ നേതൃത്വത്തിലുള്ള സന്നദ്ധ സേനക്ക് പറയാനുള്ളതു്.

തദ്ദേശ ആഘോഷവേളകളിലും ആചാരയാത്രകളിലും ഭക്ഷണവും മധുരവും വിളമ്പി പിന്തുണ അറിയിക്കാറുള്ള കൈരളി മണ്ഡലകാലങ്ങളിൽ മലയാളികളായ വിശ്വാസികൾക്കായി പ്രത്യേക ആരാധനാ പരിപാടികളും സജ്ജീകരിച്ച് ഭക്തർക്ക് സൗകര്യം ചെയ്യുന്നു എന്നത് ഒരിക്കലും വിസ്മരിക്കാൻ പറ്റാത്തതാണ്. 2005-ൽ സുനാമി ദുരന്തബാധിതർക്കായി നൂറുകണക്കിനുള്ള കൾ ഒരുമിച്ചുകൂടിയിട്ടുള്ള പ്രത്യേക പ്രാർത്ഥനയും കൈരളി ഒരുക്കിയിരുന്നു.

കലാകാരന്മാർക്ക് പ്രോത്സാഹനം...

കൈരളിയുടെ ഒന്നാം വാർഷികഘോഷത്തിൽ പുണെയിലെ കൊച്ചുകലാകാരന്മാർ അവതരിപ്പിച്ച നൃത്ത പരിപാടി.

2010ലെ അവാർഡ് നിശയിൽ നൃത്തമവതരിപ്പിക്കുന്ന കലാകാരന്മാർ.

ദേവിമാഹാത്മ്യത്തിന്റെയും മാതൃസ്നേഹത്തിന്റെയും പ്രതീകമായ വിദ്യാത അഭിനേത്രി സുകുമാരിയെ ആദരിക്കുന്നതിനും അവരുടെ തിരുകരങ്ങൾ കൊണ്ട് പ്രവാസിരേഖ ഡയറക്ടറിയുടെ മാതൃക പുറത്തിറക്കാനും കൈരളി പ്രവർത്തകർ സന്നദ്ധത പ്രകടിപ്പിച്ചതുവഴി പുണെ മലയാളികൾക്ക് എന്നും മനസ്സിൽ സൂക്ഷിക്കുവാനും പരസ്പരം പങ്കുവെയ്ക്കാനുമുള്ള ഒരായിരം ഓർമകളാണ് സമ്മാനിച്ചത്. അതോടൊപ്പം അവസാനനാളിൽ അർഹമായ ആദരം ആ പാദങ്ങളിലർപ്പിക്കു

ന്നതിനും കൈരളിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ സംഘടിപ്പിച്ച പുണെ മലയാളി സംഘടനാഗമം കാരണമായി.

കൈരളി ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷൻ അതിന്റെ യാത്ര തുടരുകയാണ്. നിരന്തരം കാതുകൾക്ക് അരോസരമുണ്ടാക്കുന്ന ഒട്ടനവധി ജീവൽയാഥാർത്ഥ്യ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരമാർഗ്ഗങ്ങൾ നിർദ്ദേശിച്ചും നടപ്പിലാക്കിയും സഹായഹസ്തങ്ങൾ ആവശ്യക്കാരിലേക്ക് നീട്ടുന്നതോടൊപ്പം സാമൂഹിക-സാംസ്കാരിക കൂട്ടായ്മകളിലൂടെ മലയാളി മനസ്സുകളെ പരസ്പരം കോർത്തിണക്കി

Kairali Charitable Foundation

A hope for the distressed

Kairali Charitable Foundation(KCF) has been rendering Yeoman services to the migrant Malayalee Population of Pune and the surrounding areas since the last 12 years. Needless to say, KCF has earned a distinctly trustworthy place of honour among the plethora of Malayalee Organisations in Pune by its sheer dedication to alleviate the sufferings and pain of the less fortunate among the migrant Malayalees who have left their kith and kin in search of a living in this far off place. KCF has tried its best to give a helping hand to many in distress thereby wiping out the tears from many eyes. By recognising and applauding the success of the migrant children in the fields of cultural, social, educational and scientific fields, KCF has been able to see tears of joy in the eyes of the proud parents and relatives of such talented children. The migrant Malayalee population in and around Pune has been a proud witness to these great achievements of the KCF. Even the local population has appreciated the sense of dedication of the team led by Mr Parameswaran, the founder Chairman of the KCF.

KCF has been rendering great help to the families whose dear ones passed way leaving them with no one to look for. KCF was always willing and ready to help those need of medical help due to sickness or injury irrespective of the religion, caste or region.

KCF is always willing to give a helping hand to the lonely, to console the suffering. The innocent Malayalee living in a far off place is many a time

framed for some offence by the over enthusiastic Police. KCF came running to such people and saw to it that justice was done to those and freed from the clutches of the Police.

Instances are many when the team led by Mr Parameswaran successfully acted as a counsellor and solved many family disputes which could have wrecked many lives. Protection of the minorities, rehabilitation of the weak and helpless, at times even demanding the right action from the authorities, has earned the gratitude of the migrant Malayalees towards KCF and its team of dedicated workers.

In this era of falling Values, when tears of empathy is a rare sight, KCF has been working hard to build up a new society based on the great values of our great nation.....In its march to build a new society based on mutual trust and cooperation, KCF has crossed many a Milestone in its journey of 12 long years which started in 2001 at Hadapsar near Pune. It is needless to add that KCF can rightly claim a sense of Pride and satisfaction from the achievements of the last 12 years.

Any migrant Malayalee in distress can rest assured that a phone call to KCF can give him support and succour in the shortest possible time. It is this dedicated sense of action that distinguishes KCF from other oranistaions. Since KCF started functioning in 2001 with the active support of service minded migrant Malayalees, KCF had achieved many feats- to name a few.

The provision of emergency Ambulance Service for the poor.

Felicitating the members of the Kerala Police when they visited Pune.

Observance of Maharashtra Police day every year.

Felicitating deserving Police constables and officers.

Felicitating Successful Children who have achieved academic or extra Curricular distinction
Helping the Malayalee

The Nurses who were exploited by the Commercial Hospital Managements.

Raising Funds to help the poor suffering from serious diseases, by even giving advertisements in the local news papers.

The role played by KCF in helping Mr Praful,

who was seriously injured when a mentality deranged Mr Mane drove the MSRTC bus on the busy streets of Pune killing many people, was highly appreciated by all. The Kerala Government under the leadership of CM Mr Oommen Chandy sanctioned him a good amount as compensation.

The story of Mr Mani, a migrant Malayalee from Chalakkudy who was lying unconscious in front a temple is pathetic. Even his own children refused to take care of him. It was left to Parameswaran and KCF to look after him and even arrange for his last rites. Cases are many when KCF came to help the non-suspecting boys and girls who come to Pune in search of high education and then falling a prey to the education agents who charge huge sums and then disappear in thin air. KCF has brought many such education sharks under the Police scanner and recovered such amounts. In the year 2011, a team of young men and women came to Chandan Nagar being assured of specialised training and found themselves cheated. KCF came to their rescue and saw to it that they got their amount back and were sent back to Kerala.

KCF has also forced the Police authorities to take strict action against the highway robbers who used to attack the Trucks carrying goods from Kerala and the south Indian states.

KCF has been always in the forefront to promote the culture and arts of Kerala. KCF took steps to see that the popular Malayalam drama actor Vilasini was given a suitable pension to lead

a peaceful retired life. In 2012 a special programme was arranged with the help of leading cine artists to raise the necessary funds.

In addition to felicitating the meritorious children for their academic achievements, KCF has always tried to help the poor children to complete their education even by adopting them.

KCF believes that the migrant Malayalee community must identify itself with the local population and is in the forefront of all cultural activities to bring more understanding and cooperation between the Malayalees and the Maharashtrians. In fact KCF encourages inter-linguistic marriages between Malayalee boys/girls with other communities to help National Integration.

The felicitation of the Popular Malayalam Cinema actress Sukumari in 2012 was another feather in the cap of KCF. Malayalees of Pune had the unique distinction of hosting the last PUBLIC PROGRAMME OF Sukumari and this will be remembered by the Pune Malayalees for years to come.

KCF is continuing its march to solve the many problems faced by the migrant Malayalees in Pune. In doing so KCF is also doing its best to bring a sense of unity among the migrant Malayalees by arranging many cultural and social events. Vadhystavam 2013 is one giant step in that long march.

God's own country

Keralam, the land of kera or coconut, is a never-ending array of coconut palms...sun blached beaches...kettuvallams over enchanting backwaters... magical monsoon showers...silent valleys vibrant with flora and fauna...misty mountains of the Western Ghats...fragrance of spices...evenings reverberating with the rhythm of a thousand artforms...fairs and festivals...

Origin of Kerala has been linked to a legend dating back to Satya Yug. According to this legend, Kerala rose up from the sea when Lord Parasurama threw his axe into it and the sea receded to bring up this narrow strip of land from underneath. Lord Parasurama, believed to be the sixth avatar of Lord Mahavishnu, threw his axe from Gokarnam southward across the ocean in rage and in repentance for his actions of killing Kshatriyas. The land of Kerala emerged from the waters of the Arabian Sea with the blessing of Varuna-the God of Oceans and Bhumidevi- the

Goddess of Earth. The sobriquet "God's own Country" thus bestows itself on Kerala.

Kerala lies along the coastline, to the extreme south west of the Indian peninsula, flanked by the Arabian Sea on the west and the mountains of the Western Ghats on the east. This land of Parasurama stretches north-south along a coastline of 580 kms with a varying width of 35 to 120 kms. Cascading delicately down the hills to the coasts covered by verdant coconut groves, the topography and physical characteristics change distinctly from east to west. The nature of the terrain and its physical features, divides an east west cross section of the state into three distinct regions- hills and valleys, midland and plains and the coastal region. Located between north latitudes 8018' and 12048' and east longitudes 74052' and 72022', this land of eternal beauty encompasses 1.18 per cent of the country.

The Western Ghats, bordering the eastern boundary of the State, form an almost continuous mountain wall, except near Palakkad where there is a natural mountain pass known as the Palakkad Gap. The average elevation of the Ghats is about 1500 meters above sea level, occasionally soaring to peaks of 2000 to 2500 m. From the Ghats, the land slopes to the west on to the plains, into an unbroken coastline.

The strip of hills and valleys on the eastern edge, close to the Ghats, comprises of steep mountains and deep valleys, covered with dense forests. Almost all the rivers of the state originate here. There are 44 rivers in the state, of which 41 originate from

the Western Ghats and flow towards west into the Arabian sea. Only three tributaries of the river Cauvery originate in Kerala and flow east into the neighbouring States. These rivers and streams flowing down from the Western Ghats either empty themselves in to the backwaters in the coastal area or directly into the Arabian Sea. As the Western Ghats are nowhere more than 120 kms

from the sea, all these rivers are comparatively short.

In the Midland Plains of central region, the hills are not very steep and the valleys are wide. The valleys have been developed as paddy fields and the elevated lands and hill slopes are converted into estates of rubber, fruit trees and other cash crops like pepper, arecanut and tapioca. Tea and coffee estates have cropped up in the high ranges during the last two centuries.

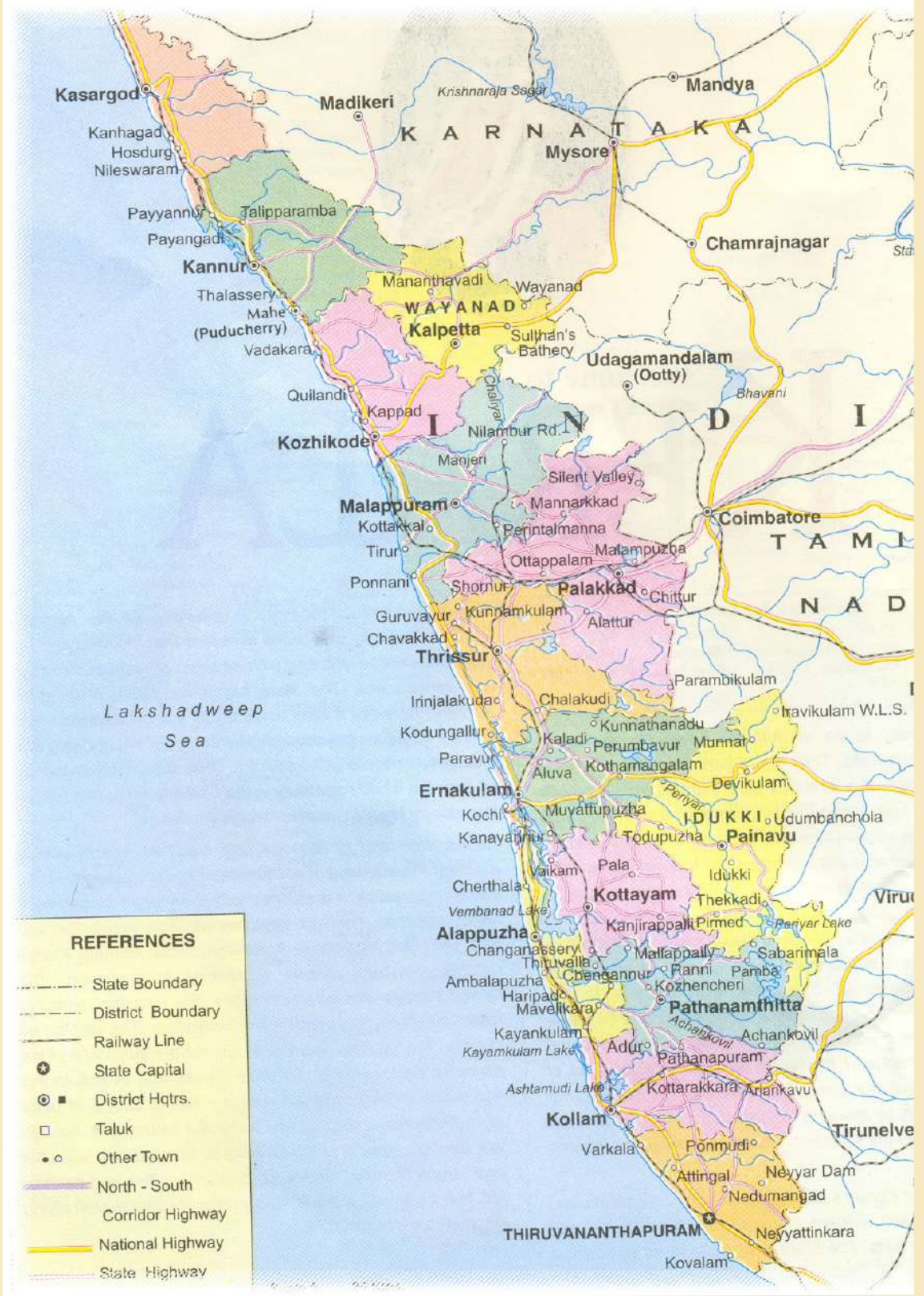
The Coastal Belt strip is comparatively plain. Extensive paddy fields, thick groves of coconut trees and picturesque backwaters, interconnected with canals and rivers, are the features of this region. No wonder, Alappuzha an old sea port town of this region is known as the 'Venice of the East'. In the southern and northern parts of the state, the coastal belt also has some small hillocks.

The backwaters are a peculiar feature of the state. Canals link the lakes and backwaters to facilitate an uninterrupted inland water navigation system from Thiruvananthapuram to Vadam, a distance of 450 kms. The Vembanad lake stretching from Alappuzha to Kochi is the biggest water body in the state and is over 200 sq.kms. in area. Kuttanad in Alappuzha district alone has more than 20 per cent of India's total length of waterways.

The important rivers from north to south are; Valapattanam river (110 kms.), Chaliar (69 kms.), Kadalundipuzha (130 kms.), Bharathapuzha (209 kms.), Chalakudy river (130 kms.), Periyar (244 kms), Pamba (176 kms), Achancoil (128 kms.) and Kalladayar (121 kms.). Other than these, there are 35 more small rivers and rivulets flowing down from the Ghats. Most of these rivers are navigable up to the midland region, in country crafts.

VIDYA TILAK COLLEGE

OF DISTANCE EDUCATION

Govt./U.G.C. Recognised

SPECIALIST IN

**B.Ed, M.Phil,
Ph.D, B.Tech
M.B.A, M.Tech**

OTHER COURSES

**B.A, B.Sc, B.Com, B.C.A, M.A, M.Sc, M.C.A
M.Com, D.Ed, P.G, M.Ed, All Diploma**

VIDYA TILAK COLLEGE, G. BLOCK,
MIDC, PLOT-G/SEI-13-1, SAMBHAJI NAGAR, CHINCHWAD, PUNE
(NEAR BAJAJ School, Opp. Snake Park)
PHONE: 020-32344159, 9423 573 130
E-mail: vidyatilakcollege@gmail.com www.vidyatilakcollege.in

Dr. Prakash Divakaran
Director

**Educational Counselling,
Guidance and Classes for
All Subjects**

Sasi Pillai
Director

പുണെ മലയാളിയുടെ ഇടത്താവളം

സഹ്യാദ്രി പർവതത്തിൽ നിന്ന് ഒഴുകി വരുന്ന മുളള -മുത്ത നദികളുടെ സംഗമ തീരത്ത് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന പുണെ പട്ടണ നഗരമാണ്. മഹാരാഷ്ട്രയുടെ ആദ്ധ്യാത്മിക നവോത്ഥാനപ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് നേതൃത്വം നൽകിയ ആത്മീയ വ്യക്തികളുടെ ജന്മത്താൽ അനുഗ്രഹിതമാണ് പുണെ. ആരോഗ്യനാശ്രമം കൊണ്ടും ആർക്കും ചെയ്യാവുന്ന പൂജാവിധികൾ കൊണ്ടും ഭക്തിമാർഗത്തിന് വേറിട്ടൊരു സംസ്കാരമാണ് പുണെ ഭാരതത്തിന് സംഭാവന നൽകിയത്. മഹാരാഷ്ട്രയിലെ ക്ഷേത്രങ്ങൾക്ക് (മന്ദിരങ്ങൾ) ഭാരതീയ ക്ഷേത്രാനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ വ്യതിരിക്തമായ സ്ഥാനമാണുള്ളത്. പൂജാദികർമ്മങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണ്യത്തിന്റെ മേൽക്കോയ്മ കയ്യടക്കിയപ്പോൾ മഹാരാഷ്ട്ര അധഃസ്ഥിത വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർക്കും ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പൂജ ചെയ്യാവാനും മാതൃക കാണിക്കുകയാണുണ്ടായത്. പുരാതനക്ഷേത്രങ്ങൾ കൊണ്ട് സമൃദ്ധമാണ് പുണെ നഗരം. ചതുർശ്യാഗി ദേവീക്ഷേത്രം, പേഷ്യാ മാധവാറവു പണിത സാരസ്വതാഗിലെ ഗണപതി മന്ദിരം, പുണെയുടെ ഹൃദയഭാഗത്തുള്ള പാർവതിമലയുടെ മുകളിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ക്ഷേത്രസമുച്ചയങ്ങൾ, എട്ടാം നൂറ്റാണ്ടിൽ പണിത ശിവജിനഗറിലെ പട്ടലേശർ ഗുഹാക്ഷേത്രം എന്നിവ ഇവയിൽ ചിലവാണ്. 108 പടികൾ കയറിയാൽ പാർവതിമലയുടെ മുകളിലുള്ള ക്ഷേത്രങ്ങളിലെത്താം. അവിടെ നിന്നുള്ള പുണെ നഗരത്തിന്റെ വിഹാസം നയനമനോഹരമാണ്.

നിരവധി ചരിത്രമുഹൂർത്തങ്ങൾക്ക് സാക്ഷ്യം വഹിച്ച മഹാരാഷ്ട്രയുടെ സാംസ്കാരിക തലസ്ഥാനമായ ഈ നഗരം അന്യദിനം

മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. മുഗളന്മാരുടെയുള്ള പല രാജാക്കന്മാരും പണ്ട് പുണെ നഗരം കൈവശപ്പെടുത്താൻ മത്സരിച്ചത് ഈ നഗരത്തിന്റെ മനോഹാരിത കണ്ടുകൊണ്ടാണ്. ഛത്രപതി ശിവജിയുടെ മറാഠാ സാമ്രാജ്യമായിരുന്ന സാരാജ്യയുടെ പ്രധാന ഭാഗമായിരുന്ന പുണെയ്ക്ക് ഇന്ത്യാചരിത്രത്തിൽ അതിപ്രധാനമായ സ്ഥാനമാണുള്ളത്. ശിവജിയുടെ തലസ്ഥാനമായ റായ്ഗഡ് കോട്ട, എ. ഡി. 1340 തൊട്ട് 1918ൽ ബ്രിട്ടീഷുകാർ കൈവശപ്പെടുത്തുന്നതുവരെ മാറിമാറി പല രാജാക്കന്മാരുടെയും അധീനതയിലായിരുന്ന സിൻഹഗഡ് കോട്ട, പേഷ്യാമരുടെ ഭരണകാലത്ത് പണിത ശനിവാർവാഡ കൊട്ടാരം, ശിൽപചാതുര്യം നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന ഷിൻഡേ ഛാത്രീ എന്നിവ ചരിത്രസ്മരണകളുണർത്തുന്ന പുരാതന സ്മാരകങ്ങളായി ഇവിടെ നിലകൊള്ളുന്നു.

മഹാത്മാഗാന്ധിയുടെ രാഷ്ട്രീയ ഗുരുവായിരുന്ന ഗോപാലകൃഷ്ണ ഗോഖലെ, സാരാജ്യം എന്റെ ജന്മാവകാശമാണെന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ച ബാലഗംഗാധര തിലക് എന്നിവരുടെ ജന്മകൊണ്ട് ധന്യമായ പുണെയ്ക്ക് ഇന്ത്യൻ സ്വാതന്ത്ര്യ സമരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഒട്ടേറെ കാര്യങ്ങൾ പറയാനുണ്ട്. സ്വാതന്ത്ര്യ സമരജാലകൾ ആളിക്കത്തിച്ച കേസരി പത്രം പ്രസിദ്ധീകൃതമായത് പുണെയിൽ നിന്നാണ്. മഹാരാഷ്ട്രയുടെ പ്രാചീനവോത്ഥാനപ്രസ്ഥാനത്തിന് വേദിയാകാനും പുണെയ്ക്ക് കഴിഞ്ഞു. പുണെയ്ക്കടുത്ത് ദെഹു ഗ്രാമത്തിൽ ജനിച്ച നവോത്ഥാനനായകന്മാരിൽ പ്രമുഖനായിരുന്ന സന്ത തുക്കാറാ, ജ്ഞാനേശ്വർ എന്നിവർ ഇതിന്

നിദാനമായി തീർന്നു. കിറ്റ് ഇന്ത്യ സമരത്തിൽ മഹാത്മാഗാന്ധിയെയും ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസിന്റെ മറ്റു നേതാക്കളെയും തടവിൽ പാർപ്പിച്ച ആഗാഖാൻ കൊട്ടാരം, ധർമ്മവാഡ ജയിൽ എന്നിവ പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ്. ഗാന്ധിജിയെ വെടിവെച്ചു കൊന്ന നാഥുറാം വിനായക് ഗോഡ്സെയുടെ ജന്മനാടും പുണെ തന്നെയാണ് എന്നതും യാദൃച്ഛികമാകാം.

വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ പുണെ മഹാരാഷ്ട്രയിൽ എക്കാലത്തും ഒന്നാമതായിരുന്നു. ഇറ്റാലിയൻ ഗോഥിക് രീതിയിൽ പണികഴിപ്പിച്ച, പുണെയിലെ പഴക്കം ചെന്ന സർവകലാശാലാ മന്ദിരം ഇതിന് തെളിവായി തലയുയർത്തി നിൽക്കുന്നു. ബോംബെ ഗവർണ്ണറുടെ മൺസൂൺകാല വസതിയാണ് ഈ കെട്ടിടം. നിരവധി നേതാക്കന്മാരെ ഭാരതത്തിനു സംഭാവന ചെയ്ത ഫർഗൂസൻ ഇന്ത്യൻ കോളേജ് പുണെയുടെ മാതൃമൂലം, ഇന്ത്യൻ വിദ്യാഭ്യാസരംഗത്തുതന്നെ എന്നെന്നും സ്ഥിരപ്പെടുത്തിയ ഒരു വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനമാണ്. ആധുനിക വിദ്യാഭ്യാസരംഗത്ത് പുണെയ്ക്ക് സ്ഥാനം നേടിക്കൊടുത്ത സിംബയോസിസ് കോളേജ് അന്താരാഷ്ട്ര തലത്തിൽ തന്നെ പ്രശസ്തിയാർജ്ജിച്ചു കഴിഞ്ഞു.

കലാസാംസ്കാരിക രംഗത്ത് പുണെയുടെ തിലകക്കുറിയാണ് ഫിലിം ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട്. സത്യജിത് റേ, ഋത്വിക് ഘട്ടക് തുടങ്ങിയ മഹാമന്മാർ നായകസ്ഥാനം വഹിച്ചിട്ടുള്ള ഈ സ്ഥാപനം ലോകസിനിമാവേദിയിൽ ഇന്ത്യയ്ക്ക് ഗണ്യമായ സ്ഥാനം നൽകുന്നതിൽ അതിപ്രധാനമായ പങ്കു വഹിച്ചിരുന്നു. മലയാളികളുടെ അഭിമാനമായ അടൂർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ, ജോൺ എബ്രഹാം, ഷാജി എൻ. കുറുൺ തുടങ്ങിയവർ പുണെ ഫിലിം ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിന്റെ സംഭാവനയാണ്. വിനോദ സഞ്ചാര രംഗത്തും പുണെ മുന്നിൽ നിൽക്കുന്നു. വർഷം തോറും ആയിരക്കണക്കിന് സഞ്ചാരികളെ ആകർഷിക്കുന്ന ലോണാവ്ല, ഖണ്ഡാല ഹിൽ സ്റ്റേഷനുകൾ പുണെ ജില്ലയിലാണ്. ഇന്ത്യയിലെ അറിയപ്പെടുന്ന സുഖവാസ കേന്ദ്രം കൂടിയാണ് ഇവ. പ്രശസ്ത പക്ഷി നിരീക്ഷകനായിരുന്ന ഡോ. സലീം അലി സ്ഥാപിച്ച പക്ഷി നിരീക്ഷണകേന്ദ്രം ലോണാവ്ലയിലാണ്.

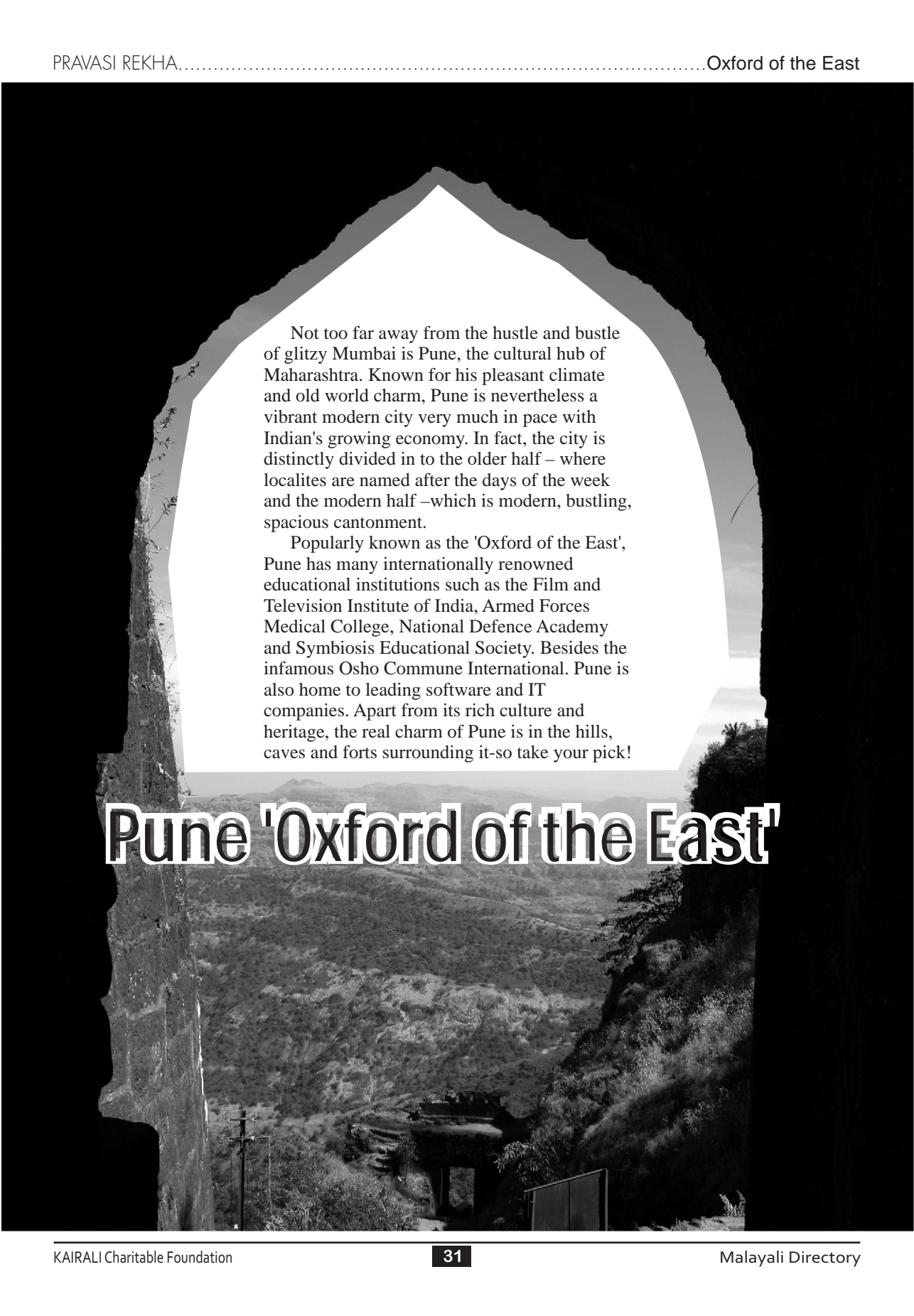
രാജ്യത്തിന്റെ പ്രതിരോധ മേഖലയുടെ മർമ്മപ്രധാനമായ ഒരു കേന്ദ്രമാണ് പുണെ. ഇന്ത്യൻ സൈന്യത്തിന്റെ ദക്ഷിണ മേഖലയുടെ ആസ്ഥാനമായ ഇവിടെ മിലിറ്ററി എഞ്ചിനീയറിംഗ് കോളേജ്, ആംഡ് ഫോഴ്സ് മെഡിക്കൽ കോളേജ്, ആയുധ നിർമ്മാണ ഫാക്ടറി എന്നിവ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. ഏഷ്യയിലെ തന്നെ മികച്ച കോർപ്പറേഷനുകളിൽ ഒന്നായ

പുണെയിലെ പിംപ്രി-ചിഞ്ചുവാഡ് മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ അനുദിനം വികസിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു വ്യവസായനഗരമാണ്. ടെൽകോ, ബജാജ് ഓട്ടോ, കിർലോസ്കർ ഗ്രൂപ്പ്, ടെമ്പോ എന്നീ വൻകിട സ്ഥാപനങ്ങൾ മുതൽ ചെറുതും വലുതുമായ നിരവധി വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഇവിടെയുണ്ട്. ഔഷധ നിർമ്മാണ രംഗത്ത് ഇന്ത്യയുടെ അഭിമാനമായ ഹിന്ദുസ്ഥാൻ ആന്റിബയോട്ടിക് ഇവിടെയാണ്.

തൊഴിൽ തേടി രാജ്യത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നു വന്നവർ വർഷങ്ങളായി സഹവർത്തിത്വത്തോടെ കഴിയുന്ന പുണെയിൽ സാമൂഹിക ഐക്യത്തിന് ഒരിക്കലും ഭംഗം വന്നിട്ടേയില്ല. നാലുലക്ഷത്തിൽപരം മലയാളികൾ ഇവിടെയുണ്ടെന്നാണ് ഏകദേശ ധാരണ. ഇതിൽ നല്ലൊരു ശതമാനം ഇവിടെ സ്ഥിര താമസമാക്കിയവരാണ്. ജോലി തേടി ഒരിക്കൽ ഇവിടെ വന്നവർ പിന്നീട് ഇവിടം വിട്ടുപോകാൻ മടിക്കുന്നു എന്ന സത്യം പുണെയുടെ സമാധാനാന്തരീക്ഷമാണ് വിളിച്ചോതുന്നത്.

Not too far away from the hustle and bustle of glitzy Mumbai is Pune, the cultural hub of Maharashtra. Known for his pleasant climate and old world charm, Pune is nevertheless a vibrant modern city very much in pace with Indian's growing economy. In fact, the city is distinctly divided in to the older half – where localites are named after the days of the week and the modern half –which is modern, bustling, spacious cantonment.

Popularly known as the 'Oxford of the East', Pune has many internationally renowned educational institutions such as the Film and Television Institute of India, Armed Forces Medical College, National Defence Academy and Symbiosis Educational Society. Besides the infamous Osho Commune International. Pune is also home to leading software and IT companies. Apart from its rich culture and heritage, the real charm of Pune is in the hills, caves and forts surrounding it-so take your pick!

Pune 'Oxford of the East'

HISTORY

Down the centuries, Pune has been ruled by several dynasties. The earliest evidence found (copper plates of 758 AD and of 768 AD) reveals that the Rashtrakootas ruled this region then. At that time, Pune was referred to as Punaka Vishaya and Punya Vishaya. Copper plates of 960 AD and 963 AD refer to it as Punaka Wadi and Punaka Desha. Here Vishaya means region. Later on, the city has been mentioned as Kasabe Pune. The Pune Gazetteer explains the term Pune as Punya – a holy place. In Hindu tradition, a confluence (sangama) of two rivers is sacred. Hence, this city, where there is a confluence of two rivers, is Punyanagari. After the Rashtrakootas, Pune was ruled by the Yadava dynasty. After the fall of this dynasty, it came under Muslim dominance till the middle of seventeenth century. For many years, Pune was the pulse of Maratha land and has given India some of its most memorable personalities. Shivaji, the Maratha king who defined Mughal Emperor Aurangzeb, was brought up in Pune. The city also served as the headquarters of the mighty Maratha Empire under the Peshwas, until its annexation in 1818 by the British East India Company, after which it continued as the regional capital during the monsoon, when Bombay becomes unbearable. Pune's other famous son was the great freedom fighter Lokamanya Bal Gangadhar Tilak. Pune today is very much a modern city with commuters who dash to work to Mumbai every morning. But the city still retains its quaint old values and traditions. The slow and easy

pace of life provides much needed relief from the hectic pace of the state capital.

GEOGRAPHY

The historic city of Pune situated at an altitude of 570m on the Sahyadri Hills on western Maharashtra. Popularly known as the 'Queen of Deccan', it is spread over an area of 138.76 sq km and has a population of 15.6 lakh. Its pleasant climate and proximity to the state capital Mumbai has made Pune the second most important city in Maharashtra, a favourite and regular holiday resort, not only with the inhabitants of the financial capital of India, but with people all over the country. Pune city is located on the western margin of the Deccan plateau. It lies between 18 degrees 32 minutes north latitude and 73 degrees 51 minutes east longitude. It has an altitude of 559 m above sea level. The city stands at the confluence of Mula and Mutha rivers, which are the tributaries of Bhima. The Singhgad-Katraj-Dive Ghats Range forms the southern boundary of the urban area. The highest point of the city is Vetal Hill (800 m or 2,625 ft above sea level), whereas the highest point just outside the city is the Singhgad Fort (1,300 m or 4,265 ft above sea level). The city is surrounded by hills from three sides, which make the geographical conditions more pleasant. It is located 160 km east of Mumbai. Pune city spans over an area of 146 sq km with around 40 percent of area under greenery. Pune district lies in the seismically active zone of the Koyana Region, which is about 100 km south of the city. Pune has experienced some moderate intensity and many low intensity earthquakes.

CLIMATE

As Pune stands on the leeward side of the western Ghats on an altitude of 559 m (1,863 ft), the temperatures are pretty moderate. But the city of Pune does have its share of uncertainties in different seasons.

Summer

Summers here begin from early March to July. Though not as hot as the northern parts of India, it is very sunny with dry heat during the day, while early mornings are pleasant and evenings, after six, are cool and breezy. Bright summery clothes are an obvious suggestion with sunglasses for driving. The temperature ranges from 38 degree Celsius to 20 degree Celsius.

Monsoon

Being on the leeward side of the Ghats, Pune has good three months of rains from July-August to October. Clear skies in the mornings are not to be gone by as it rains in the evenings. Umbrellas and raincoats come handy in the monsoon season. While driving, beware of potholes and use a minimum of two pairs of shoes as drying takes about 2-3 days. Temperatures range from 18-19 degree Celsius to 30 degree Celsius.

Winter

From November to January, Pune has its winter season. Though light woollens are fine during the day, early mornings, evenings and night times require more clothing as the temperature could dip as low as 8 degree Celsius.

Best Time to Visit

Late January to March are the most pleasant months in Pune. The sun is bright and warm and temperatures are in the moderate zone. Overall, the climate and temperature does not go to extremes and humidity is negligible here. During any time of the year, Pune is perfect for morning and evening walks.

FESTIVALS & FAIRS

All the festivals are celebrated in Pune by the respective communities, but the city is particularly known for the following two events

Ganesh Festivals

This is the most important and biggest festival in Pune .It falls on the 4th day the bright fortnight of Bhadrapada (August-September).People buy Ganesh images to keep in their houses as divine guest for five to ten days.The images is then taken out ceremoniously and immersed in the river,sea or well.It is called visarjan.Keeping the idol after this day is considered inauspicious.Puja can either be performed with family members

within the household of by a priest.Modak is the special cuisine for Ganesh Chaturthi celebrations. Aarti is performed twice a day (once in the morning and once in the evening) as long as the Gabesh idol is at home.Huge Ganesh idols are worshipped at nicely decorated pandals,also known as dekhavas,for 8 to 10 days.These dekhavas are organized by mandals that work collectively for the entire locality.Variou s mandals, shouting the slogans of 'Ganapati Bappa Morya', take out huge processions on the day of immersion of the idols throughout the city .People from the city and nearby towns and districts throng to witness the Ganesh festival celebrations .Huge money, amounting to crores of rupees,is spent on the decoration of pandals.

Pune Festivals

Pune Festival is held between August and September during Ganesh Mahotsav.It is the biggest festival of Pune.The festival goes on for ten days-starts with the installation of idol of Lord Ganesha on the first day and goes on till the

immersion of the Lord's idols on the tenth day.Pune Festival is the celebration of art and culture,song and dance,customs and traditions .It was started as a local event but has now succeeded in attracting vistors from across India and abroad.The Maharashtra Tourism Development Corporation,In association with the union Government,actively promotes the festival abroad as a major tourist attraction Classical dance,music recitals film,drama festival,automobile rallies and traditional sports are held as a part of the festival Maestros and stakwarts from all over India are unvited to perform during the festival.The denizens of Pune asd also visitors from outside enjoy the event to the maximum .Other festivals like Diwali,Shivaji Maharaj Jayanti and Bhaubeej too are celebrated here.

PEOPLE

The city of Pune has acquired a cosmopolitan identity in recent times,as people belonged to various parts of India and the world can be found here.With the setting up of software companies and professional institutes in Pune, the city has assumed a multiethnic personality.

Among the native residents,Pune has a significant Hindu Maratha population .Pune also has a large Islamic population half of which speaks Marathi with the remainder speaking Hindu and Urdu. Pune is also home to a large Christian and Jewish population .Pune also hosts a large numbers of Parsis ,a majority of whom are found in Camp,Pune Station ,Koregaon Park and Nagar Road areas .A sizeable Sikh population can be found in the

Pune Camp,Ganesh Peth areas.Pune's Buddhist population is found primarily in the Yerawada and Parvati areas.

CULTURE

As the largest city with a predominantly Marathi speaking population,Pune is closely associated with Marathi art,literature, drama and religious beliefs.Many Marathi and other celebrities live in Pune . In recent years,cinemas, discos and clubs have also opened up as younger,westernized college students and professional have made their presence felt.

ECONOMY

As one of the largest cities in India, and as a result of its many colleges and universities, Pune is emerging as a prominent location for IT and manufacturing companies to expand.Pune has the sixth largest metropolitan economy and the highest per capita income in the country.The automotive sector is particularly prominent in Pune .It is home to the Automotive . Research Association of India ,which is responsible for the homologation of all vehicles available in India.All sectors of

the automotive industry are represented,from two wheelers and auto rickshaws (Bajaj Auto,Kinetic Motor Company) to cars (Volkswagen Grop,Generl Motors,Tata Motors,Mercedes-Benz,Fiat and Peugeot),tractors (John Deere),tempo, excavators (JCB Mfg,CoLtd.) and trucks (Force Motors). Several automotive component manufactures have set up Greenfield facilities near Pune.India's largest engineering conglomerate,the Kirloskar Group ,is based in Pune and was one of the first companies to set up manufacturing facilities in Pune.Food giants like Frito Lay and Coca have food processing plants,while many small and

medium –sized companies are also active, producing components for larger companies and creating unique components for the Indian marketplace .The HSBC Global Technology Centre at Kalyani Nagar develops software for the entire HSBC group. The Hinjewadi IT Park (officially known as the Rajiv Gandhi IT Park),is a project undertaken by MIDC to promote the IT sector in Pune .To facilitate economic growth ,the Maharashtra Government made liberal incentives in its IT and ITES Policy 2003 and leased properties based on MIDC land. The buoyant IT sector in Pune employs more than 70,000 people.Major software companies in Pune include Infosys, Wipro,Satyam,TCS,Cognizant ,Tech Mahindra and IBM global. Software giant Microsoft intends to set up a Rs. 700 crore (Rs .7 billion) project in Hinjewadi.The Pune Food Cluster Development Project is an initiative funded by World Bank and is being implemented with the help of SIDBI ,while Cluster Craft is for the upliftment of fruit and vegetable processing industries in and around Pune.

Pune Tour

AGA KHAN PALACE

One of the most magnificent monuments of Pune, situated in the Yerwada area, the palace dates back to the year 1892 & was constructed under the patronage of Sultan Mohammed Shab, Aga Khan III. Sultan Mohammed Shab ordered the construction of this palace, in order to provide employment to drought-hit people. Today, the palace houses the samadhis of Kasturba Gandhi (wife of Mahatma Gandhi) & Mahadev Desai (a long time aide of Mahatma Gandhi). Even the ashes of Mahatma Gandhi have been interred at Aga Khan Palace. The palace is closely associated with Mahatma Gandhi & is often known by the name of Gandhi National Memorial. It serves as the venue of exhibitions, depicting the life and career of Mahatma Gandhi, on a regular basis.

Aga Khan Palace was also one of the shooting locales of the famous movie “Gandhi”, based on the life of Babu. A museum located inside the premises of the palace has a rich & very wide collection of pictures, which represent almost each & every significant happening in the life of Mahatma Gandhi. One can also see a number of items displayed here, which were used by him when he was alive. These include his utensils, cloths, Mala, slippers, etc.

SHANIWAR WADA

Situated in Shaniwar Peth. Near the railway station of Pune, it is a fort, whose foundation was laid down by Peshwa Baji Rao in the year 1792-30. It took two years to complete the fort and later many additions were also made to it by the successors

of Baji Rao. The amazing Architecture of the fort speaks volumes about the competence of the Peshwas in the field of town planning. The complex of Shaniwar Wada comprises fountains, courtyards, blooming gardens, offices, audience halls and residential quarters. A fire engulfed the fort in 1827 & lasted for approximately 15 days. The devastating fire led to the destruction of the beauty of the palace, along with all of its artifacts. All one can see now is the huge gate of the fort, with its outer stonewalls, bastions and small gates, the main gate is known as Dilli Darwaja (Delhi Gate), while the other gates are known as Mastani or Alibahadur Darwaja and Narayan Darwaja. However, Shaniwar Wada Fort still counts amongst the major attractions of Pune. The city center inside Shaniwar Wada serves as a reflection of how the fort originally looked like,

before the fire broke out.

On the walls of the fort, one can see paintings depicting scence from the epics Ramayana & Mahabharata. The sixteen petal, lotus shaped fountain standing inside Shaniwar Wada stands as a proof of exquisite craftsman ship of those times. A light & sound show is also held here every day, between 7:15pm & 8:10pm in Marathi, and between 8:15pm & 9:10 pm in English.

Bhandarkar Oriental Research Institute

This institute situated at the foot of the Law College Hill and is immediately recognizable by its striking oriental architecture. There is a Museum here which exhibits nearly 20,000 manuscripts from the collection of Bolhar, Kielhorn and Bhadakar.

The University

The magnificent university buildings, built in Italian Gothic style, are located in Ganesh Khind. The lawns are beautifully maintained & added attraction for the student is large swimming pool. The building was formerly the official residence of Governor of Mumbai during the Monsoon , when the regional headquarters of the Bombay Presidency temporarily moved from Mumbai to Pune.

Vishrambaug Wada

A three-storeyed mansion with its famous entrance is another of Pune's attractions, which symbolizes and tell tales of Pune's rich culture and heritage. Now serving as a post office, this place has curved woodwork in it's balcony and is located on the Bajirao Road. And yes, the best person to ask for any sort of information on this is the best historian in the city, Baba Saheb Purandare.

National Defence Academy

Situated in picturesque surroundings at Khadakvasala 17km from Pune, NDA is the training ground for young officer cadets who are commissioned into the Army, Navy and Air Force.

Lal Mahal (Palace)

Dating back to the year 1634, this palace was constructed by Sahaji Bhonsale, Shivaji's father. The palace has impressive collection of Shivaji & Jijabai's pictorial representations, of which one shows young Shivaji ploughing land with a golden plough and Jijabai and Guru Dadoji Kondadev looking at him. The other major attraction of the Lal Mahal include four umbrellas on its terrace and a statue of Jijabai(Wife of Shivaji). There is also

Laxmi Road

In many ways, this road, stretching from Lakadi Bridge in the west to the Quarter Gate area in Pune cantonment, is the typical Indian bazaar. Shoppes dealing in textiles, electronics goods, jewellery, cosmetics, kitchen ware, toys, gift items and sweets and savouries, line this road which is in all possibility the busiest street in the city. Hawkers displaying their wares on the pavements contribute to the cluttered look of the narrow street. City buses thunder past, competing for road space with four wheelers, two wheelers, cycles, pedestrians and cows. But while Puneites will grumble occasionally about the overcrowded road, they wouldn't exchange it for anything else. It is the best place in shop in Pune, but even if you don't have any serious shopping in mind, strolling through Laxmi Road is an enjoyable way to spend an evening.

beautiful garden inside the palace complex, known as Jijamata Garden. Now the garden has been converted into a children's garden & is very popular among kids as well as senior citizens.

Rajneesh Ashram

Established in 1987 by controversial Guru Bhawan Rajneesh who had a large international following, the Osho Commune International spans over 31 acres in the Koregaon Park area. The ashram also contains the 12 acre Osho Teerth, Indian's first Zen garden, in marvel in landscaping. Once a dirty stagnant municipal effluent stream, the Osho Teerth has been cleared and interestingly landscape with green mounds, plants and clear fountains that create small streams and rivulets.

The Osho Commune International is visited by people from all parts of the world, who come to take part in the meditation courses offered by the Osho Multiversity. The ashram also contains pyramids for meditation, residential units and sports facilities, besides a beautiful swimming lagoon and waterfall, a commune restaurant and an organic farming project. Cultural Programmes by

famous Indian artist are frequently held in the Gautama Buddha Auditorium here. If not for the commune, the beautiful Osho Teerth itself is truly worth visiting.

National War Memorial

Built at the Morvada junction, the memorial, a 25 foot stone pillar, is surrounded on three sides by plaques of stone. Each stone plaque has the names of all the soldiers, airmen and sailors who have laid down their lives in defence of the motherland since independence. On the walls of the memorial, around 1,200 names of soldiers are inscribed.

Raj Bhavan:

Also known as the Government House, it dates back to the year 1866. It is in the Ganesh Khind and was designed by the famous architect, James Trubshawe. Built under the British Raj, Raj Bhavan was originally meant to be used in summer by the government of Mumbai Presidency under the British Raj. Today, it serves as the monsoon residence of the Governor of Maharashtra. The Governor attends the Independence Day celebration on 15th August at the Raj Bhavan. The magnificent architecture of Raj Bhavan is worth a mention. Most of the tourists visiting Pune make it a point to visit the beautiful monument.

MUSEUMS

Babasaheb Ambedkar Museums

Situated on the Senapati Bapat Road, this museum is dedicated to the Dr. Babasaheb Ambedkar, a freedom fighter who later wrote the Constitution of independent India. The museum contains items representing his entire life, right from his birth to his death. There is also a marble statue of Dr. Babasaheb adorning the interiors of Babasaheb Ambedkar Museum. The rich collection of the museum comprises of a night lamp and a paperweight carved with Babasaheb's name, a silver ink bottle presented to Babasaheb by the then Governor General of India, Lord Mountbatten, a wall clock, Babasaheb's violin, dining table and chairs, footwear and clothes, including the fur cap he wore in the 4th conference on Buddhism held in Nepal, his travel accessories and gardening scissors, the bed on which Dr. Babasaheb Ambedkar took his last breath, two chairs on which Babasaheb used to rest and Bharat Ratna awarded to him by President K.R. Venkatraman.

Raja Dinkar Kelkar Museum

Situated on Bajirao Road, Shukawar Peth, the museum was founded by Dr. Dinkar G. Kelkar in remembrance of his only son, Raja. A majority of the museum collection was assimilated by Dr. Dinkar in his lifetime. He devoted more than 40 years of his life in building up the collection of the museum. He started gathering artifacts from the year 1920 and by 1960, the compilation had increased to around 15,000 items.

In 1962, Dr. Dinkar handed over his entire collection to the Department of Archaeology of the Government of Maharashtra. Presently, the collection boasts of more than 20,000 articles, out

of which a majority of items date back to somewhere between 18th and 19th century. However, only 2,500 articles have been displayed inside the museum. Raja Dinkar Kelkar Museum of Pune also has a very exquisite collection of musical instruments. The other items include Mughal antiques like paintings, instruments, lamps, etc. Then, there is an amazing compilation of nutcrackers, Ganpati guns, carved palace doors, pottery, etc. The museum also houses a recreation of the famous Mastani Mahal. Other structures inside its complex include research and storage facilities and the Institute of Musicology and Fine Arts. The ground floor of Raja Dinkar Kelkar Museum displays household vessels made of terracotta, copper and brass. These items date back to the 18th and 19th century and were purchased from Kerala, Gujarat and Maharashtra. Another floor of the museum is adorned with statues of Lord Ganesha, Lord Shiva and Goddess Parvati. Then, there are paintings depicting scenes from the great Indian epic Ramayana. Armours made of fish scales and crocodile skin, pistols, long barreled muskets, daggers, shields, swords and small cannons are the other items on display inside the Raja Dinkar Kelkar Museum. Betel boxes, lime containers and spittoons used by the maharajas have also been exhibited here.

Mahatma Phule Museum

Situated on Ghole Road, Shivaji Nagar, the museum was founded in the year 1890 and was known as 'Lord Ray Museum'. The museum has on display an array of industrial products, agricultural articles and handicraft items. One of the unique features of the museum is that it comprises the body samples of the animals, right from elephants to seal fishes.

The 117-year-old museum also has a rich collection of items related to arms and armoury, forestry, geology, natural history, textiles, etc. The other attractions of the museum are brassware, stone carvings, marble statues and oil paintings.

Bharat Itihas Samshodak Mandal

This historical research institute was set up in 1910 by V.K.Rajwade. Among the exhibits are paintings, maps, and charts, illustrated manuscripts, weapons belonging to the Mughals, Nizamshahis and Marathas, and some documents in Persian and English.

Tribal Museum

situated on Queens Road, the museum is dedicated to the various tribes living in the state of Maharashtra. It showcases the lifestyle and culture of tribals, with special emphasis on tribal communities that belong to the Sahyadri and Gondhavana regions of the state. The museum is open between 10 am and 5 pm.

Shindyanchi Chaatri

One of the greatest architectural beauties of Pune city is the Shindyanchi Chaatri, situated in Wanowrie. It is a memorial dedicated to the great soldier, Mahadji Shinde. For twenty years, between 1760 & 1780, he served as the commander in chief of the Maratha army under the Peshwas. The entire complex of the memorial also consists of a temple dedicated to Lord Shiva, which was built by Mahadji himself. In the year 1794, he left for the holy abode the same year and in 1965, Madhavrao Sindhia got the entire complex built, along with a samadhi (memorial). The major attraction of this Shinde Chaatri is its exquisite architecture, reflecting the style used in Rajasthan, India.

Even years after its construction, the memorial retains its architectural designs and beauty and seems to be totally unaffected by time. Presently, the Shindyanchi Chaatri of Pune is under the management of Sindhia Devasthan Trust of Gwalior. One can visit it anytime between 6 am and 9 pm.

Shahwarwada Palace

Built in 1736, Shahwarwada Palace stands as a testimony to the legacy of the Peshwas in Pune. Pune was the capital of the Maratha Empire and later became the Peshwa capital. In 1817, it was taken over by the British. At present, a scenic garden around the Shahwarwada Palace, which retains symbols of heritage, gives a glimpse of its glorious past.

PARKS & GARDENS

Bund Gardens

Located only 2 km away from the Pune Railway Station, the garden is just like a mini dam constructed over Mula-Mutha River. One can have an incredible view of the surrounding areas from the garden. Boating facilities are also available inside the park in the backwaters of the river. Constructed by Sir Jamshedji Jeejeebhoy, Bund Garden has a well-designed jogging track also. It is also a bird watcher's paradise, especially in winter. In the winter season, one can see some of the exotic species of migratory birds here. The garden is also known as the Mahatma Gandhi Udayan and is quite popular among kids.

Pashan Lake

The lake is 2 km away from Pune and is particularly worth a visit during the winter months when a number of migratory birds gather there. A 'must' for bird watchers.

Empress Garden

Situated near the Pune Race Course, adjacent to the Pune-Solapur Road, a huge garden in terms of area, it spreads over approximately 59 acres. The garden is more of less a botanical park that boasts of being home to a variety of fruit bearing trees, most of which are those of the tropical type of vegetation. The chief products of the garden are mangoes, tamarind, etc. The other attractions of the garden are its flower-laden trees and a small zoo. Also known as the Soldiers' Garden, it is quite popular amongst the people of the city as a picnic spot. The name 'Empress Garden' was given to the botanical park in honour of Queen Victoria, when she won the title of 'Empress of India'. During the British era, the garden was a favourite amongst British soldiers. The centre stage of the garden holds a lotus pond, which has the statue of Queen Victoria. It has pretty lawns and well laid out benches and is a hot picnic spot. The garden has a small restaurant, which serves snacks and cold drinks.

Ghorpade Udyan

A beautiful garden situated just kilometers from Swargate, in the Ghorpade Peth, the garden was developed by Pune Municipal Corporation. It is a well laid garden and attracts a large number of tourists as well as local people.

Katraj Snake Park

It is one of the popular conservation parks of India, situated on Pune-Satara Highway. It was established by Neelam Kumar Khaire in the year 1986, with help of Pune Municipal Corporation. In 1999, the park was included in the Rajeev Gandhi Udyan. Initially, the park was set up as a home for snakes, reptiles, birds and turtles. However, sometime back, a zoo was added to it. The Snake

Park boasts of being home to more than 160 species of snakes. However, the major attraction of the park is a six years old, nine feet long king Cobra. There is also a library inside the park, which has information on almost each and every snake. Festivals and programs are organized on a regular basis at the Snake Park, to spread awareness about snakes and to eliminate common misconceptions held by people. The park is a very famous picnic spot and is quite popular among kids.

Osho Teerth

Also known as Nulla Park, this is a garden situated near the Osho commune international in Pune. It was developed by the Shunyo foundation from a neglected swampland. This elegant Japanese Zen garden spreads over five hectares of land with indigenous flora, eye-pleasing greenery and magnificent waterfalls. This garden described by one of the original prototypes. There is also a small stream and a beautiful swimming lagoon. Sports facilities are also available here. Osho Teerth is open daily to the public from 6 am to 4 pm and 4 pm to 7 pm.

Peshwa Udyan Zoo

Situated near Saras Baug, this is one of the major tourist attractions of Pune. The zoo, located away from the hustle and bustle of city life, is quite popular among children. The main attraction of the zoo comprises its rich variety of wild animals, reptiles and birds. Apart from that, the zoo also provides facilities like animal rides, boating facilities, joy rides etc. The picturesque beauty of the garden inside the zoo is also worth mentioning. The beauty of the gardens attracts tourists, especially during spring season, when the flowers are in their blooming best. It also boasts of an exquisite temple inside its premises, situated at the center of the garden. The temple is dedicated to Lord Ganesha and dates back to the 17th century. The intricate carvings adorning the temple, along with beautiful wall decorations,

Make it a popular tourist destination. The gardens of the Peshwa Udyan zoo remain open from 9am to 5:30pm. The entry fee is Rs. 2 per

person and Rs. 1 per child.

Saras Baug

Lies at a distance of approximately 1km from swargate, the lush green lawns of the Baug, along with its blooming flowerbeds, attract tourists from far and wide. It is also quite famous from the Ganapati Temple situated inside its premises. The temple is perched on the top of a small hillock and provides an amazing view of the surrounding areas. Dedicated to Lord Ganesha, it dates back to the time of Madhavrao Peshwa. The place where the now stands was once occupied by a small lake. The park is also frequented by joggers and walkers, early morning and evenings. Saras Baug is quite popular as a picnic spot also and can be easily reached by auto rickshaws.

Sambhaji Park

A beautiful garden situated about 1km from the Deccan Gymkhana, it lies next to the Bal Gandharv Rang Mandir on Jangali Maharaj Road. A fish aquarium and a small fort, mainly for small kids, are the major attractions. A fountain located

PALCES OF WORSHIP:

here adds to its charm.

All Saints Church

Consecrated on 29th October 1869 during the British regime, the entire church is built of stones. The church is characterized by beautiful coloured designs on glasses imported from Belgium. Birth, death, marriage, and baptism registers are also available in the church. There are also English, Marthoma, Malayalam and Marathi language

services in the church.

Chaturshrungee Temple

Situated on a hillock near the Senapati Bapat Road, the temple dates back to the reign of Chatrapati Shivaji and is dedicated to Goddess Chaturshrungee. Situated amongst picturesque surroundings, the temple has a very interesting legend attached to it. It is said that the idol of Goddess Chaturshrungee, now enshrined in the temple, was discovered by a trader. One of the major attractions of this temple is the Navratri festival, organized every year during November. Devotees visit the temple in large numbers to attend this festival.

Kasba Ganapati

Located in the heart of the city, the Kasba Ganapati holds the honour of being the first Ganapati in the city. Established in the year 1636 by Shivaji, the temple was further improved by the Peshwas. With diamonds studded in the place of its eyes and a manikya gem studded in its navel, the idol has a very unique and pleasing appearance.

Enclosed in silver castings, the idol looks very bright and appealing. Though situated in a noisy and crowded area, the temple gives devotees solace and quietude.

Fire Temple (Parsi Temple)

This famous Fire Temple is located along the Dastur Meher Road, which was once known as Agiary Street. Parsi Fire Temples are called Agiary. The temple was constructed by Sir Jeejeebhoy in 1844. It is a place of worship for the Zoroastrians. The temple has the Atesh Adaran Saheb (the Holy Fire and Sacred Holy Book) enthroned in it. A fountain in a triangular enclosure is also situated in front of the

temple.The temple is situated amidst Cyprus trees.

Pataleshwar Temple

Dedicated to Lord Pataleshwar ,God of the Underworld,it dates back to the eighth century. It is situated on the jangali Maharaj Road in Shivaji Nagar.One of the major attractions of the Pataleshwar Cave Temple is its exquisite rock-cut architecture .The cave temple was modeled on the rock temple of Elephanta.There is a cave in the vicinity of the temple.The cave temple also comprises a shrine, dedicated to Lord Shiva. The rocks of the cave,cut into pillars, seating areas and rooms ,are as old as 700-800 AD.The Shivalingam is situated in a cube-shaped room,located in the middle of the Pataleshwar Temple.Adorned with ornate carvings ,the temple also houses the idols of Lord Rama,Sita,Laxmana ,Lord Ganesh and Goddess Lakshmi.The brass bell hanging outside the basalt entryway of the temple adds to its magnificence.

St.Mary's Church

Situated on Staveley Road,it is considered to be one of the oldest Protestant churches in the city and was consecrated by Bishop Heber.It was built mainly for the officers and soldiers of the British,along with their families,in the year 1825. One of the major attractions of the church is its Gothic style of architecture. Originally,St. Mary's Church was adorned with a huge and magnificent steeple.Later ,in 1982, the original steeple was replaced by a shorter concrete one .In 1874, stained glass was fitted at the altar and near the baptistery ,in memory of Lieutenant Trotter.The stained glass was fabricated in London and cost

approximately 200 pounds.One can see some rare regimental flags inside the church.The interiors of the church also boast of a memorial plaque in memory of Colonel William Morris,one of the survivors of the Battle of Balachava.

Appu Ghar

Appu Ghar is a theme park,with many facilities for merry making and fun related activities.

Located at Indira Gandhi Udayan, this place was earlier known as Bund Garden. It has grown into a major picnic spot with beautifully illuminated pathways and picturesque lawns.Prime attractions in the garden are the still lake and the vast expanse of unexplored hilly terrain .It is open from 12 noon to 8 pm.

Galleria Mystica

A unique art gallery in Koregaon Park, the gallery,dedicated to Osho art and ancient Indian art (for sculptures) ,houses mystic sculptures, paintings,jewellery antiques. Buddha sculptures,in various sizes and shapes,are an important attraction.Sculptures of gods,goddesses,dancers,Singers and figures of

Parvati Hill and Temple

The hill is situated at a distance of approximately one km from Swargate and four km from Deccan Gymkhana.The picturesque beauty of the hill is what draws tourists here. Situated at a height of 2,100 feet above sea level,Parvati hill boasts of a number of temples, considered to be the oldest heritage structures of Pune.These temples also serve as a reminder of the Peshwa rule in Pune.The hill provides an amazing view of the city below and is frequented by people who want to take a break from the maddening crowds of the city. As per a popular legend ,it was at this spot that the Peshwa ruler Balaji Baji Rao watched the British facing defeat in the Battle of Kirkee.One of the main attractions of Parvati Hills comprises the temple of Parvati and Sedevswar,which dates back to the 17th century. It is said that Karnataka craftsmen carved the main idol of Parvati out of gold. The other temples on the hill are those dedicated to Lord Kartikeya, Lord Ganesha, Lord Vishnu and Lord Vitthal. Parvati Hill also boasts of a museum,built as a commemoration of the Peshwa rule. The museum here has a rich collection of portraits of the heroes of the Peshwa dynasty ,old manuscripts, weapons,coins,etc. The Samadhi stha of Shrimant Nanapeth Peshwa is also situated near the museum.

Film and Television Institute of India

It is situated on Law College Road, at a distance of one km from Deccan Gymkhana. Spread over an area of 21 acres, the institute was established on the recommendation of

Film Enquiry Committee. It was founded by the Ministry of Information and Broadcasting, Government of India, in the year 1960. The main aim behind the setting up of the Film and Television Institute of India was to import training in the art and technique of filmmaking. The place where the institute now stands used to be the grounds of the Prabhat Studios. FTII, Pune offers a number of courses, in direction, editing, screenplay photography and music. Remy Tessonneau, Director of the Paris Institute des Hautes Etudes Cinematographiques (IDHEC), framed the original syllabus as well as the courses of study of FTII. He also drafted the basic outline for teaching in five courses, namely motion picture photography, screenplay, editing, writing-cum-direction and sound recording.

Khajuraho are displayed here.

Gliderdrome

The Gliderdrome is 13 km away from Pune and provides training to those interested in gliding. It is supported by the Indian Gliding Association and has facilities for primary and secondary gliding and a launching winch.

OTHER PLACES OF INTEREST

The Central Water, Power, Irrigation, and

Navigation Research Institute in Khadakvasaka is known for its experiments on the taming of the Ganga, Yamuna and Brahmaputra; Empress Gardens with its beautifully laid out lawns; the Observatory; the Mathma Phule Vastu Sangrahalaya on Ghole Road, Museum of Anthropoda, Museum of the Deccan Collage Postgraduate and Research Institute.

Air Force Dam

It is positioned within the properties of INS Shivaji, Lonavala's Premier Naval Training Institute. One can see the most scenic view of the valley below and also the isolated waterfalls amidst thick fogs.

Ashtavinayak Temples

Vinayaka is another name of Lord Ganesh, the God loved and worshipped by every Hindu. Eight effigies found among nature, formed naturally, are the famous ashtavinayaks now. The ashtavinayak temples are within the range of only 20 to 110 km from Pune. They are as follows :

- ✧ Morgaon – 55 km on Pune Barmati Road, situated near Jejuri .
- ✧ Siddhatek -99 km off Pune-Solapur Road, near Daund.
- ✧ Theur-25 k, pff Pune –Solapur Road, near Uruli –Kanchan.
- ✧ Ranjangaon-70 km on Pune- Nagar Road .
- ✧ Pali-110 km near Khopali.
- ✧ Mahad- 87 km near Khopali, off Mumbai-Pune Road.
- ✧ Ozar -85 km near Nayanangaon, off Pune- Nasik Road.
- ✧ Lenyadri- 97 km near Ozer

Baneshwar

There is an old temple here which is dedicated to Lord Shiva. It was built by Bajirao Peshwa -1. It is also a popular picnic spot which has a copious supply of water drawn from a perennial source.

Bedsa Caves (60 km): These Buddhist caves date back to 1st century AD. There is a chaitya (chapel), vihara (dwelling cave), some dagobas (relic shrines), and a well.

Bedsa Caves

These Buddhist caves date back to 1st century AD. There is a chaitya (chapel), vihara (dwelling cave), some dagobas (relic shrines), and a well.

Bhaja Caves

There are 18 Buddhist caves here dating back to the 1st and 2nd centuries. The caves are well preserved and there are some fine sculptures.

Bhimashankar Temple

Dedicated to the Lord Shiva, is one of the 12 jyotirlingas in India. Built in the Nagara style of architecture, Bhimashankar Temple, dating back to the 18th century, was erected over a swayambhu linga. The indo-Aryan style of architecture is seen in the temple. The linga is the center of the floor of the sanctum. The pillars and doorframes of the temple are adorned with intricate carvings of divinities interspersed with human figurines. Inside the temple, there is a small shrine of a lord Shani. The image of Nandi is installed at the entrance of the temple. A huge bell in Hemadpanthi structure, built by Nana Phadnavis, is another attraction. The Hanuman Lake, Gupt Bhimashankar, source of river Bhima, Nag Phani, Bombay Point and Sakshi Vinayak are worth visiting. There is also a wildlife sanctuary where a variety of birds, animals, flowers, and plants are protected. The place is protected red forest area and a rare animal, the giant flying squirrel called 'Shekaru', is found in the deep woods. This is not only a place of religious importance, but favourite haunt of nature lovers too on account of its beautiful scenery and the wildlife sanctuary.

Bhor

The former princely state of bhor, situated on the banks of river Neera, is famous for its Shiva Temple and museum in the Rajasaheb palace.

Bhuleshwar Temple

Perched on top of a hill, it dates back to the time of pandavas. Built in the 13th Century, this temple is dedicated to the Lord Shiva. It was initially built to serve as a fort called Mangalgadh. However, it was later converted into Lord Shiva Temple. The walls of the temple stand adorned with intricate carvings, right from its entrance. The temple is significant not only from the architectural point of view, but also mythologically. It is believed that it was here that Devi Parvati danced from Lord Shiva & thereafter both of them went to Kailas and got married. The temple gets extremely crowded in the month of shraavan, especially during the time of Mahashivratri.

Chinchwad

The twin town of Pimpri-Chinchwad is an ancient town situated near Pune. It is one of the prominent industrial settlements located north west of Pune, on the Mumbai-Pune national Highway. A major tourist attraction here is the Ganesh Temple, popularly known as Moraya Gosavi Temple. The Vaishno Devi Temple at Pimpri is worth visiting. Other places of tourist importance include Appu ghar in Nigdi, Bhakti Shakti, Durga Devi Hill Park and Chhatrapati Shivaji Kridanagari in Balewadi.

Dehu

The temple of Sant Tukaram was constructed here in 1723. His younger son, Narayanbaba, got the temple built on the banks of a river, The Rock where Sant Tukaram sat, while on fast, is still present here. Apart from that, there are a number of other temples in the city that are worth visiting. People come here from faraway places to take part in the festivals.

Durgadevi Park Temple of Vaishnodevi

This temple was built in 1993 in just 90 days. It is a replica of the Vaishnodevi Temple at Katra village in Jammu and Kashmir. To the left of the temple bare rocks are found. A spring adds to the scenic beauty. The inside of the temple is hexagonal in shape. In order to see the Devi, one has to crawl through a small cave.

Ganapati Temple

Situated in Theur, this temple dating back to the 17th century, is one of the eight ashtavinayak temples of Maharashtra. It is dedicated to Lord Ganesh and is said to be owned as well as controlled by Lord Ganesh Himself. It is believed that during the phase of economic and political crisis in Pune city, Lord Ganesh acted as its

protector. During that period , He appeared in the dream of a person and instructed him to unearth his idol from a particular place. The temple was latter constructed by the mother of Chatrapati Shivaji, at the same site were the idol was found.

Government Gliding Center

Situated on the Deccan Plateau, it offers training in paragliding for pilots. The center maintains a fleet of Puchacz, DG 500, ASK 21, Grob two seaters Puchatek and L-23 Super Blanik gliders. Hostels and Clubhouses are available for visiting pilots. It operates from Sunday to Thursday.

Hatkeswar

↪ A hill fort that joins the Hadsar Fort in the east, the fort, at a height of 4,100 ft, is posined in the Malshej region of the Sahyadries. Its conical top is a unique features. The fort has open grounds and a temple.

Harishchandragad Fort

An ancient monument situated near Malshej Ghat the fort is famous for its heights,toughness and Konkan Kada a unique formation at a height Of 3,500 ft in the Sahyadris.A favorurite spot for trekking enthusiasts and nature lovers, the fort is belivedto be of 6th century origin,during the rule of Kalchuri dynasty .Remnants of Mesolithic man have been discovered from here. The fort has references in various purana,Agni Purana and Skanda Purana.The beautiful temple of Harishchandra,housed inside the fort ,has some readable scriptures.The temple has beautiful idols of Nandi and Shivling .Numerous caves found in the fort have been probably carved out in the 11th

century.Idols of Lord Vishnu are found in these caves. Taramati ,the peak of Harishchandragad,has some old caves,which are a retreat fir trekkers.

Jejeri

The town is home to one of the most famous temples of Maharashtra,known as Khandobachi Jejuri.The God of Jejuri ,Mhalsakant or Malhari Martand or Khandoba is revered amongst Dhangars,one of the oldest tribes in Maharashtra.The Jejuri Temple lies on top of a small hill and is reached through a climb of over 200 steps.

Karla Caves

These caves contain the largest chaitya (cave temple) in the country.These cave structures are believed to have been built by Buddhist monks around the years 100-125 .They exhibit the Buddhist ideas of simplicity.The site was chosen in conformance to the Buddhist prescription that a Buddhist monk should not live either too far near to a human settlement. The distinguishing feature of the chaitya hall is its façade screen made a teak wood. The hall was constructed by cutting into solid rock. It measures 40 m in length,15 m in height and 15m in breadth.At the farthest end,there is a magnificent stupa containing a wooden umbrella on the top. The hall contains 37 octagonal- shapped pillars ,With each one having a water jar shaped structure at the base .Some pillars have capital containing images of elephant kneeling on bell shaped structures.At the entrance of the cave is a horseshoe-shaped arch and enormous 50-foot-high coloums,topped with glorious lion sculptures on both sides.Apart from the chaitya hall, the caves contain viharas,which are residential areas of the monks ,constructed by cutting cells into the walls. The base of the cave structure contains sculptures of elephants endorsed with metal ornaments and ivory tusks .

Khandala

Another pretty town of the state nestled amidst the hills and valleys of Sahyadri region is a popular hill stateion of Maharashtra .It provides a popular getaway from the hustle and bustle of the cities of Mumbai and Pune .The panoramic view of the Western Ghats can be seen from this town.Rajmachi Fort ,Rajmachi Point,Bhaja Caves and the Resversing Point are the main attractions here. Rock climbing Can be enjoyed at the Duke's Nose Peak and other locations in karla Hills ,near

പുണയിലെ ക്ഷേത്രങ്ങൾ

ശ്രീഅയ്യപ്പക്ഷേത്രം ദെഹുറോഡ്

1964-ൽ സ്വാമി വിദ്യാധരാനന്ദജിയുടെ കൈകളാൽ ശിലാസ്ഥാപനം നടത്തിയ ദെഹുറോഡ് ശ്രീഅയ്യപ്പക്ഷേത്രം ഇതിനകം തന്നെ വളരെയധികം പ്രശസ്തിയാർജ്ജിച്ചു കഴിഞ്ഞ പുണ്യയിലെ പ്രമുഖ ക്ഷേത്രസമുച്ചയമാണ്. 1966-ൽ ചെറിയ ഒരു മണ്ഡപത്തിൽ അയ്യപ്പസ്വാമിയുടെ ഛായാചിത്രം സ്ഥാപിച്ച് ആഴ്ചതോറും പൂജയും ഭജനയും നടത്തിവന്നു. പുണ്യയിൽ ആദ്യമായി കോടിയർച്ച നടത്തിക്കൊണ്ട് സ്വാമി അഭേദാനന്ദ മഹാരാജിന്റെ കൈകളാൽ 1977 ജനുവരി 14-ാം തീയതി പ്രതിഷ്ഠാകർമ്മം നടത്തി. അന്നത്തെ സത്സംഗത്തിൽ സ്വാമി ചിന്മയാനന്ദജിയും (ചിന്മയ മിഷൻ) മറ്റ് പല ആചാര്യന്മാരും പങ്കെടുത്തു.

ക്ഷേത്രനിർമ്മാണത്തിന് വേണ്ടി സ്ഥലം വാങ്ങുന്നതിനും താന്ത്രികവിധിപ്രകാരവും തച്ചശാസ്ത്രമനുസരിച്ചും കേരളീയ ക്ഷേത്രശില്പ മാതൃകയിലുള്ള ഇന്നത്തെ ക്ഷേത്രത്തിന് രൂപകൽപനനൽകി നിർമ്മിക്കുന്നതിനും ഭക്തജനങ്ങളുടെ അക്ഷീണത സഹായം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ദേവപ്രശ്നപ്രകാരം പരിഹാരക്രിയകൾ ചെയ്ത് ദേവപ്രശ്നത്തിൽ തെളിഞ്ഞുകണ്ട ക്ഷേത്രംതന്ത്രി ബ്രഹ്മശ്രീ അക്കീരമൺ കാളിദാസ ഭട്ടതിരിയെ (തിരുവല്ല) ആചാര്യനായി സ്വീകരിച്ച് 1996 സെപ്തംബർ 8 മുതൽ 15 വരെ തീയതികളിൽ ക്ഷേത്രംതന്ത്രിയുടെ മുഖ്യകാർമ്മികത്വത്തിൽ പരിഹാരക്രിയകളും പൂജകളും ശുദ്ധികലശവും അഷ്ടബന്ധമഹാകലശാഭിഷേകവും നടത്തി. ഒരു മഹാക്ഷേത്രസമുച്ചയത്തിന്റെ തുടക്കമായിരുന്നു അത്.

താന്ത്രിക വിധിപ്രകാരമുള്ള ഒരു ക്ഷേത്രസമുച്ചയം രൂപകൽപന ചെയ്തത് ക്ഷേത്രശില്പിയായ ശ്രീ. കാണിപ്പയ്യൂർ കുട്ടൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടായിരുന്നു. പൂജപ്പുര ശ്രീ. ജനാർദ്ദനൻ കോൺട്രാക്ടർക്കായിരുന്നു ക്ഷേത്രനിർമ്മാണത്തിന്റെ ചുമതല. ഇന്ന് കാണുന്ന ക്ഷേത്രഗോപുരങ്ങൾ, മതിൽക്കെട്ടുകൾ, വലിയ പ്രദക്ഷിണവഴി, ആനക്കൊട്ടിൽ, വലിയമ്പലം, ചുറ്റമ്പലം, നമസ്കാരമണ്ഡപം, കൊടിമരം, പുതിയ ശ്രീകോവിൽ, പഞ്ചലോഹവിഗ്രഹം, ഉപദേവതാമന്ദിരങ്ങൾ, പ്രത്യേകിച്ച് ദേവീക്ഷേത്രം,

ഹനുമാൻ ക്ഷേത്രം, നാഗപ്രതിഷ്ഠ, നവഗ്രഹപ്രതിഷ്ഠ എന്നിവയും പരിപാവനമായ പതിനെട്ടാം പടിയും പണിഞ്ഞ് 2006 ജനുവരി 7-ാം തീയതിയാണ് ഭഗവാന്റെ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിച്ചത്.

ഇവിടെ എത്താനുള്ള മഹദ്വൃക്തികളും ഭക്തജനങ്ങളും ഈ ക്ഷേത്രത്തിനെ ഒരു മഹാക്ഷേത്രമായി പ്രകീർത്തിച്ചു തുടങ്ങി. പഞ്ചലോഹത്തിൽ തിളങ്ങി, ചിന്തുദ്രയും പുഞ്ചിരിയും തത്ത്വമസി മന്ത്രവുമായി കാരൂണ്യവർഷം ചൊരിഞ്ഞ് കലിയുഗവരദനായ ശ്രീധർമ്മശാസ്താവ് കുടികൊള്ളുന്ന ദെഹുറോഡ് അയ്യപ്പക്ഷേത്രം ഭക്തജനങ്ങളുടെ ആശ്വാസകേന്ദ്രമാണിപ്പോൾ. രണ്ടാം ശബരിമലയെന്നാണ് ഇവിടെയെത്തുന്ന ഏതൊരു ഭക്തനും മന് തുറന്ന് പറയുന്നത്. ശാസ്താമല എന്ന് പേര് അതാണ് ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നത്.

താന്ത്രിക വിധിയനുസരിച്ചുള്ള ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്കും പൂജാകർമ്മങ്ങൾക്കും പുറമെ മാസംതോറും നടത്തിവരുന്ന അയ്യപ്പ അഖണ്ഡനാമജപം, അന്നദാനം, വർഷംതോറും നടത്തിവരുന്ന ഭാഗവത സപ്താഹം, രാമായണ പാരായണം, സത്സംഗങ്ങൾ, സാമ്പത്തികമായി പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്ന കുട്ടികൾക്ക് പഠനസഹായം, സ്കോളർഷിപ്പ്, വസ്ത്രങ്ങൾ, പുസ്തകങ്ങൾ മുതലായവ നൽകുന്നതോടൊപ്പം മിടുക്കരായ കുട്ടികൾക്ക് സ്കോളർഷിപ്പും നൽകി വരുന്നു. ഉത്സവത്തോടനുബന്ധിച്ച് ക്ഷേത്രകലകൾക്ക് പ്രാമുഖ്യം നൽകിക്കൊണ്ട് വിവിധ കലാപരിപാടികൾ ക്ഷേത്രത്തിൽ നടത്തിവരുന്നു.

ഇവിടുത്തെ ദേവീക്ഷേത്രസന്നിധി വിവാഹകർമ്മങ്ങൾക്ക് ഉത്തമമാണെന്ന് തന്ത്രിയുടെ നിർദ്ദേശമുണ്ട്. ശ്രീ അയ്യപ്പസേവാസംഘമാണ് ക്ഷേത്ര നടത്തിപ്പുകാർ. ക്യാമ്പ്റൻ കെ. പി. മേനോൻ (റി.) (9860891903) ആണ് പ്രസിഡന്റ്. ജന. സെക്രട്ടറി എൻ. വി. ഹരിഹരൻ (9975767870), ട്രഷറർ ഇ. ആർ. രാധാകൃഷ്ണൻ (9446015356). വിലാസം: ശ്രീ അയ്യപ്പ സേവാ സംഘം, ശാസ്താഹിൽസ്, ദെഹുറോഡ്, പുണെ. ഫോൺ: 020-27672828. ക്ഷേത്രത്തിന് സന്തമായി വെബ്സൈറ്റുണ്ട്.

www.ayyappatemplepune.com

ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം പിംപ്രി

പുറമെയിലെ മൂന്നാമത് അയ്യപ്പക്ഷേത്രമാണ് ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം പിംപ്രി. 1971 ഡിസംബർ ഒന്നിന് തറക്കല്ലിട്ട് ഡിസംബർ 10ന് പൂജ ആരംഭിച്ച ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠ നടന്നത് 1984 ജനുവരി 16-നാണ്. ശ്രീഅയ്യപ്പനും ശ്രീഗണപതിയുമാണ് പ്രധാനപ്രതിഷ്ഠകൾ. ചെങ്ങന്നൂർ രാജരത്നം ശിൽപി നിർമ്മിച്ച വിഗ്രഹങ്ങളുടെ പ്രതിഷ്ഠ നിർവ്വഹിച്ചത് നരമംഗലം ബ്രഹ്മശ്രീ നീലകണ്ഠൻ നമ്പൂതിരിയാണ്. പിംപ്രിയുടെ മധ്യഭാഗത്ത് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന അമ്പലത്തിൽ താഴെ നിലയിൽ ശ്രീകോവിലും ഭജനഹാളും മുകളിലത്തെ നിലയിൽ അന്നദാന ഹാളുമാണുള്ളത്. ഒരു കുടും ഭക്തരുടെ ശ്രമഫലമായാണ് ഈ ക്ഷേത്രം പടുത്തുയർത്തപ്പെട്ടത്. 2002 നവംബർ 11-ന് ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ശുദ്ധീകരണവും താഴികക്കൂടം പ്രതിഷ്ഠയും ക്ഷേത്രംതന്ത്രി നിർവ്വഹിച്ചു. എല്ലാ വർഷവും മകരം രണ്ടിന് പ്രതിഷ്ഠാ ദിനാഘോഷം നടക്കുന്നു. മണ്ഡല-മകര വിളക്ക് മഹോത്സവം വിപുലമായ പരിപാടികളോടെയാണ് ആഘോഷിക്കുന്നത്. കർക്കിടക മാസത്തിൽ രാമായണ പാരായണവും മറ്റ് വിശേഷാവസരങ്ങളിൽ പ്രത്യേക പൂജകളും ചടങ്ങുകളും നടക്കുന്നു. എല്ലാ വർഷവും ആഗസ്ത്-സെപ്തംബർ മാസത്തിൽ ശ്രീമദ് ഭാഗവത സപ്താഹയജ്ഞം സംഘടിപ്പിക്കുന്നു. ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരിയാണ് മേൽശാന്തി. ശ്രീ അയ്യപ്പസേവാസംഘം പിംപ്രിയാണ് ക്ഷേത്രത്തിന്റെ നടത്തിപ്പുകാർ. പ്രധാന

ഭാരവാഹികൾ (നിലവിൽ): എസ്. ബാലകൃഷ്ണ പിള്ള (പ്രസിഡന്റ്-9881743605), കെ. ജി. വിക്രമൻ പിള്ള (ജന. സെക്രട്ടറി-9881990945), ജി. ആർ. കെ പിള്ള (ട്രഷറർ-9765614823). വിലാസം: ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം, ജവഹർലാൽ നെഹ്റു റോഡ്, പിംപ്രി, പുറമെ 411017, ഫോൺ: 020-27414246.

ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം ഭോസരി

1994-ലാണ് ഭോസരി അയ്യപ്പക്ഷേത്രം സ്ഥാപിതമായത്. പുണെ-നാസിക് ഹൈവേയിൽ ഭോസരിയിൽ 15,000 ച. അടി വിസ്തീർണത്തിൽ 3 നിലകളിലായി അന്നദാനഹാളും കമ്മ്യൂണിറ്റി ഹാളും ഏറ്റവും മുകളിലായി ശ്രീകോവിലും കൂടിയുള്ള ക്ഷേത്രസമുച്ചയമാണിത്. പഞ്ചലോഹം കൊണ്ടുള്ള അയ്യപ്പവിഗ്രഹത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠ നടന്നത് 2010ലാണ്. ഗണപതി, ദുർഗ്ഗാദേവി എന്നിവയാണ് ഉപദേവതകൾ. നവഗ്രഹങ്ങൾ, കൊടിമരം, കേരളത്തനിമയുള്ള ശിൽപങ്ങൾ, ശിലകൾ, ഒറ്റക്കല്ലിൽ തീർത്ത 18 പടികൾ എന്നീ പ്രത്യേകതയോടെയുള്ള ക്ഷേത്രത്തിന്റെ നടത്തിപ്പുകാർ ശ്രീ അയ്യപ്പസേവാശ്രം ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷനാണ്. കാണിപ്പയ്യൂർ കുട്ടൻ നമ്പൂതിരിയാണ് ക്ഷേത്രം ആർക്കിടെക്റ്റ്. തന്ത്രി-ബ്രഹ്മശ്രീ അക്കീരമൺ കാളിദാസ ഭട്ടതിരി, കുഴക്കൊട്ടിളം തിരുവല്ല, മേൽശാന്തി- ശങ്കരൻ നമ്പൂതിരി. ശിവപ്രീതിയ്ക്ക് വേണ്ടി നടത്തപ്പെടുന്ന മഹാരുദ്രാഭഷേകം, ദേവീ പ്രീതിക്കായുള്ള മഹാഗായത്രിഹോമം, ത്രികാല പുജ, ഗണപതിഹോമം, ഭഗവതിസേവ, ലക്ഷ്മർച്ചന, പുഷ്പാഭിഷേകം (പുമുടൽ), നൂറുകണക്കിന് അയ്യപ്പന്മാർ പങ്കെടുക്കുന്ന ആഴിപുജ, സർവ്വൈശ്വര്യപുജ, അഷ്ടലക്ഷ്മി പുജ, മഹാവിഷ്ണു പുജ, അർദ്ധനാദീശ്വരപുജ, അഖണ്ഡനാമജപയജ്ഞം, നാഗപുജ, ശനിദോഷനിവാരണ പുഷ്പാർച്ചന, പൊങ്കാല, നാരായണീയം, ഭാഗവത പാരായണം എന്നിവയാണ് പ്രധാനപുജകളും വഴിപാടുകളും. ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ സവിശേഷതകൾ: എല്ലാ പ്രതിഷ്ഠകളും (ശ്രീ അയ്യപ്പൻ, ഗണപതി, ദുർഗ്ഗാദേവി, ധനുസ്ഥംഭം, പതിനെട്ടുപടി, നാഗദേവതകൾ, നവഗ്രഹങ്ങൾ) ഒരേ സമയത്ത് നടന്ന മഹാക്ഷേത്രം. കേരളത്തിന് പുറത്ത് ശബരിമല ക്ഷേത്ര മോഡലിൽ നിർമ്മിച്ച ആദ്യത്തെ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം. ശബരിമല സന്നിധാനം മാതൃകയിൽ അതേ അളവിലും രൂപത്തിലും നിർമ്മിച്ച പതിനെട്ടു പടികൾ. ശബരിമലയിലേതുപോലെ തന്നെ ഇവിടുത്തെ 18 പടികളും (വ്രതവും ഇരുമുടിയുമായി ദർശനത്തിനെത്തുന്ന അയ്യപ്പന്മാർക്ക് വേണ്ടി മാത്രമുള്ളതാകുന്നു. മണ്ഡല-മകരവിളക്ക് കാലയളവിൽ ദിവസേന

ക്ഷേത്രത്തിൽ അന്നദാനവും പുണെയിലെ ചില ചാരിറ്റബിൾ ഹോമിലെ അന്തേവാസികൾക്ക് ഭോജനവും നടത്തിവരുന്നു. വ്രതവും ഇരുമുടിക്കെട്ടുമായി അയ്യപ്പന്മാർ ശരണഘോഷവുമായി ഭോസരി അയ്യപ്പക്ഷേത്രത്തിൽ പതിനെട്ടുപടി ചവിട്ടി ദർശനത്തിനെത്തുന്ന കാഴ്ച ഭക്തർക്ക്, പ്രത്യേകിച്ച് ശബരിമല ദർശനം നിഷിദ്ധമായ സ്ത്രീഭക്തർക്ക് സൗഭാഗ്യമേകുന്നു. ശബരിമല സന്നിധാനത്ത് ശ്രീഅയ്യപ്പ വിഗ്രഹം പോലെ തന്നെ സുപ്രധാനമാണ് ദിവ്യമായ പതിനെട്ടുപടികൾ. ഈ പടികൾ ചവിട്ടി ശ്രീഅയ്യപ്പസാധിധത്തിലെത്തുന്ന ഭക്തർക്ക് മോക്ഷപ്രാപ്തി ലഭിക്കുമെന്ന വിശ്വാസത്തിൽ ലക്ഷക്കണക്കിന് അയ്യപ്പഭക്തർ വർഷംതോറും ഈ പടികൾ കയറി ദർശനത്തിനെത്തുന്നു. വർഷത്തിലൊരിക്കൽ ശബരിമലയിൽ നടക്കുന്ന പടിപുജയിൽ പങ്കെടുക്കുവാൻ വളരെ ചുരുക്കം പേർക്കേ ഭാഗ്യമുണ്ടാവൂ. പടിപുജ ചെയ്തിക്കുന്നവർക്കും അതിൽ പങ്കെടുക്കുന്നവർക്കും സഹസ്രസതകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തതിന് തുല്യമാകുന്നു എന്നാണ് പ്രമാണം. എല്ലാ വർഷവും വാർഷിക ഉത്സവത്തോടനുബന്ധിച്ച് നടക്കുന്ന അതിവിശിഷ്ടമായ പടിപുജ, തന്ത്രി ബ്രഹ്മശ്രീ അക്കീരമൺ കാളിദാസ ഭട്ടതിരിയുടെ ശുഭഹസ്തങ്ങളാൽ നിർവഹിക്കപ്പെടുന്നു. പ്രസിഡന്റ്: കെ. വിശ്വനാഥൻ നായർ, ജന. സെക്രട്ടറി: എം. കെ. പുരുഷോത്തമൻ, ട്രഷറർ: ആർ. എൻ. നായർ. വിലാസം: ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം, 232/4, ആപ്റ്റേ കോളനി, പുണെ നാസിക് ഹൈവേ, ഭോസരി, പുണെ 411039, ഫോൺ: 020 65107157

Sree Ayyappa Temple Vishrantwadi

പത്ത് വർഷം മുന്നെയാണ് പുണെയിൽ ആറ്റുകാൽ പൊങ്കാലക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചത്. കേരളത്തിലെ തിരുവനന്തപുരം ആറ്റുകാൽ ദേവീക്ഷേത്രം ട്രസ്റ്റിന്റെ അനുവാദത്തോടെ ഭോസരി ഇന്ദ്രായണി നഗറിൽ നടക്കുന്ന പൊങ്കാല ഇന്ന് മഹാരാഷ്ട്രയിൽ തന്നെ വളരെ പ്രസിദ്ധമാണ്. ഭോസരി സെക്ടർ രണ്ടിൽ ചെറിയ നിലയിൽ ആരംഭിക്കുകയും പിന്നീട് 10 പേർ ചേർന്ന് പുണെ ആറ്റുകാൽ ഭഗവതി ചാരിറ്റബിൾ ട്രസ്റ്റ് രൂപവത്കരിച്ച് വിപുലമായ ആഘോഷങ്ങളോടെ ഓരോ വർഷവും സംഘടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന പൊങ്കാലക്ക് ഇന്ന് വൻ ഭക്തസാന്നിദ്ധ്യമാണ് ഉണ്ടാവുന്നത്. 2007 മുതൽ ആറ്റുകാലമ്മയുടെ ഫോട്ടോ വെച്ച് ആരാധിച്ചു വന്നെങ്കിലും നിയമപരമായ പ്രശ്നം കൊണ്ട് 2012 ഡിസംബർ 29ന് സെക്ടർ 7ലേക്ക്, നിലവിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന സ്ഥലത്തേക്ക് മാറ്റി സ്ഥാപിക്കുകയായിരുന്നു. രാജാറാം പോറ്റിയാണ് തന്ത്രി. മേൽശാന്തി മോഹൻദാസ് നായിക്.

എല്ലാ ദിവസവും പൂജ, ചൊവ്വ, വെള്ളി ദിവസങ്ങളിൽ നിവേദ്യത്തോടു കൂടിയ സ്പെഷ്യൽ പൂജകൾ, എല്ലാ മാസവും പാർണമി ദിനങ്ങളിൽ മാസപൂജ, നവരാത്രി പൂജ, വിദ്യാരംഭം കുറിക്കൽ തുടങ്ങിയവയാണ് പ്രധാന ചടങ്ങുകൾ. ആറ്റുകാൽ

ദേവീക്ഷേത്രത്തിൽ പൊങ്കാല നടക്കുന്ന അതേ മുഹൂർത്തത്തിൽ തന്നെ പുണെ ആറ്റുകാൽ ക്ഷേത്രത്തിലും പൊങ്കാല നടക്കുന്നുവെന്നതാണ് ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രത്യേകത. 2012, 2013 വർഷങ്ങളിലെ പൊങ്കാലക്ക് അന്തരിച്ച പ്രശസ്ത നടി സുകുമാരിയമ്മയായിരുന്നു ആരംഭം കുറിച്ചത്. പ്രമുഖ നടിമാരും നടന്മാരും ക്ഷേത്രത്തിൽ പലപ്പോഴായി സന്ദർശനം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്.

2013 സെപ്തംബറിൽ നടത്തിയ ദേവപ്രശ്നത്തിൽ ആറ്റുകാലമ്മയുടെ പൂർണകായ കണ്ണാടിപ്രതിമ ആറ്റുകാൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ നിന്ന് ആവാഹിച്ച് ഇവിടെ പ്രതിഷ്ഠിക്കാൻ തെളിഞ്ഞു കണ്ടതനുസരിച്ച് 2013 നവംബറിൽ പ്രതിഷ്ഠയുണ്ടാകും. നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ: എസ്. ബാബു പിള്ള (പ്രസിഡന്റ്, 9822813419), എൻ. ഗിരീഷൻ (സെക്രട്ടറി-9921054984), സി. എം. സോമൻ (ട്രഷറർ-9822450132). കമ്മറ്റിക്ക് സ്വന്തമായി വെബ്സൈറ്റുണ്ട്.

www.poonaattukaldevi.com

Address:

ശ്രീ കൃഷ്ണക്ഷേത്രം നിഗ്ഡി

1985ൽ അഷ്ടമി രോഹിണി ദിനത്തിലാണ് നിഗ്ഡിയിൽ ഒരു ക്ഷേത്രമെന്ന ആശയം ഉദിക്കുന്നത്. അക്കൂർഡിയിലുള്ള സാധനാ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിൽ ഒരുമിച്ചു കൂടിയ ഒരുപറ്റം മലയാളികൾ ശ്രീകൃഷ്ണ ഭജനസംഘത്തിന് രൂപം നൽകുകയും പിന്നീട് 1987ൽ 41 പേരടങ്ങുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണാ ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷൻ സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു. 1987 സെപ്തംബർ 14-ാം തീയതി ശ്രീകൃഷ്ണ വിഗ്രഹത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠ നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ടു. പ്രശസ്ത തച്ചുശാസ്ത്ര വിദഗ്ദ്ധനായ കാണിപ്പയ്യൂരിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ 1993 ഏപ്രിൽ രണ്ടാം തീയതി ഇന്നു കാണുന്ന ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാകർമ്മം ക്ഷേത്രംതന്ത്രി തന്ത്രരത്നം അഴകത്ത് ശാസ്ത്രശർമ്മൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ കാർമ്മികത്വത്തിൽ നിർവ്വഹിച്ചു. 1995 ഏപ്രിൽ മാസത്തിൽ ധ്യാനമന്ദിരം സ്ഥാപിച്ചതോടു കൂടി നിഗ്ഡി ശ്രീകൃഷ്ണക്ഷേത്രം ഒരു മഹാക്ഷേത്രത്തിന്റെ പദവിയിലേക്കുയർന്നു. പിന്നീട് ഈ കൊടിമരം മഹാരാഷ്ട്രയിലെ ആദ്യത്തെ സ്വർണ്ണ സതംഭമായി നവീകരിച്ചു. ക്ഷേത്രസമുച്ചയം കേരളീയ വാസ്തു ശിൽപഭംഗിയോടു ഉത്തമ മാതൃകയാണ്.

മുഖ്യപ്രതിഷ്ഠയായ ശ്രീകൃഷ്ണനും പുറമെ ഉപദേവതകളായ ശ്രീ ഗണപതി, ശ്രീ അയ്യപ്പൻ, ശ്രീ ഹനുമാൻ, വൈഷ്ണവദേവി, ശിവൻ, സുബ്രഹ്മണ്യൻ, നാഗദേവത, നവഗ്രഹങ്ങൾ എന്നിവ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രത്യേകതയാണ്. ക്ഷേത്രത്തിനോട് ചേർന്ന് ശ്രീകൃഷ്ണ സഭാഗ്രഹം, പാഞ്ചജന്യം, രുഗ്മിണി മണ്ഡപം എന്നീ ഹാളുകൾ വിവാഹത്തിനും ആദ്ധ്യാത്മിക കാര്യങ്ങൾക്കും ഉപയോഗിക്കുന്നു. ക്ഷേത്രകവാടത്തിൽ വാസ്തു ശിൽപഭംഗിയോട് കൂടിയുള്ള രാജഗോപുരം ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രതാപൈശ്വര്യങ്ങളെ വിളിച്ചോതുന്നു. കൂടാതെ, ശ്രീകൃഷ്ണ ഹാൻഡ്ക്രാഫ്റ്റ് ഫെന്ററിയാണ്

എന്ന സ്ഥാപനം ഭക്തജനങ്ങൾക്ക് നിലവിലുണ്ട് പോലോത്ത കരകൗശല-അലങ്കാര വസ്തുക്കൾ ലഭ്യമാക്കുന്നു.

ആലുവ തന്ത്രവിദ്യാ പീഠത്തിലെ ശാസ്ത്രശർമ്മൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ കാർമ്മികത്വത്തിൽ എല്ലാ വർഷവും സഹസ്രകലശത്തോടു കൂടി ഏപ്രിൽ 14-ാം തീയതി വിഷുദിനത്തിൽ കൊടി കയറി 21-ാം തീയതി ആറാട്ടോടു കൂടിയുള്ള ഉത്സവം, ജനുവരി ഒന്നാം തീയതിയിലെ കളഭാട്ടം, നവരാത്രി മഹോത്സവം, ദീപാവലിയോടനുബന്ധിച്ചുള്ള ഭാഗവത സപ്താഹം, ജനുവരി 26ന് രാധാമായവ വിവാഹം, മണ്ഡലപൂജ, നാരായണീയദിനം, ഗുരുവായൂർ ഏകാദശി, ഗണപതി ഫെസ്റ്റിവൽ എന്നീ ആഘോഷങ്ങൾ ക്ഷേത്രം വിപുലമായി ആഘോഷിക്കുന്നു. എല്ലാ മാസവും നാരായണീയ പാരായണം, ശീതാ പാരായണം, അവണ്ഡനാമജപം, ഉദയാസ്തമന പൂജ, ഭാഗവത പാരായണം, കർക്കിടക മാസത്തിലെ രാമായണ പാരായണം എന്നിവ മുടക്കമില്ലാതെ നടക്കുന്നതു കൊണ്ട് ക്ഷേത്രം നാൾക്കുനാൾ അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുന്നു. ക്ഷേത്രകമ്മിറ്റി നിർമ്മനരായ രോഗികൾക്ക് വൈദ്യസഹായവും പാവപ്പെട്ടവർക്ക് വിവാഹസഹായങ്ങളും ചെയ്യുന്നു. ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ഭരണസമിതിയെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത് 41 പേരടങ്ങുന്ന സ്ഥാപക അംഗങ്ങളാണ്. ഇപ്പോഴത്തെ ഭരണസമിതി: സി. പി. ശശിധരൻ (പ്രസിഡന്റ്), ആർ. ഗോപി (സെക്രട്ടറി), എൻ. രാജു (ട്രഷറർ).

വിലാസം: ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം, ഭക്തി ശക്തിക്ക് സമീപം, നിഗ്ഡി, പുണെ 411 044, ഫോൺ: 020 27662277.

ആറ്റുകാൽ ദേവീക്ഷേത്രം ഇന്ദ്രായണി നഗർ

പത്ത് വർഷം മുന്നെയാണ് പുണെയിൽ ആറ്റുകാൽ പൊങ്കാലക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചത്. കേരളത്തിലെ തിരുവനന്തപുരം ആറ്റുകാൽ ദേവീക്ഷേത്രം (ട്രസ്റ്റിന്റെ അനുവാദത്തോടെ ഭോസരി ഇന്ദ്രായണി നഗറിൽ നടക്കുന്ന പൊങ്കാല ഇന്ന് മഹാരാഷ്ട്രയിൽ തന്നെ വളരെ പ്രസിദ്ധമാണ്. ഭോസരി സെക്ടർ രണ്ടിൽ ചെറിയ നിലയിൽ ആരംഭിക്കുകയും പിന്നീട് 10 പേർ ചേർന്ന് പുണെ ആറ്റുകാൽ ഭഗവതി ചാരിറ്റബിൾ ട്രസ്റ്റ് രൂപവത്കരിച്ച് വിപുലമായ ആഘോഷങ്ങളോടെ ഓരോ വർഷവും സംഘടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന പൊങ്കാലക്ക് ഇന്ന് വൻ ഭക്തസാന്നിദ്ധ്യമാണ് ഉണ്ടാവുന്നത്. 2007 മുതൽ ആറ്റുകാലമ്മയുടെ ഫോട്ടോ വെച്ച് ആരാധിച്ചു വന്നെങ്കിലും നിയമപരമായ പ്രശനം കൊണ്ട് 2012 ഡിസംബർ 29ന് സെക്ടർ 7ലേക്ക്, നിലവിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന സ്ഥലത്തേക്ക് മാറ്റി സ്ഥാപിക്കുകയായിരുന്നു. രാജാറാം പോറ്റിയാണ് തന്ത്രി. മേൽശാന്തി മോഹൻദാസ് നായിക്.

എല്ലാ ദിവസവും പൂജ, ചൊവ്വ, വെള്ളി ദിവസങ്ങളിൽ നിവേദ്യത്തോടു കൂടിയ സ്പെഷ്യൽ പൂജകൾ, എല്ലാ മാസവും പൗർണമി ദിവസങ്ങളിൽ മാസപൂജ, നവരാത്രി പൂജ, വിദ്യാരംഭം കുറിക്കൽ തുടങ്ങിയവയാണ് പ്രധാന ചടങ്ങുകൾ. ആറ്റുകാൽ

ദേവീക്ഷേത്രത്തിൽ പൊങ്കാല നടക്കുന്ന അതേ മുഹൂർത്തത്തിൽ തന്നെ പുണെ ആറ്റുകാൽ ക്ഷേത്രത്തിലും പൊങ്കാല നടക്കുന്നുവെന്നതാണ് ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രത്യേകത. 2012, 2013 വർഷങ്ങളിലെ പൊങ്കാലക്ക് അന്തരിച്ച പ്രശസ്ത നടി സുകുമാരിയമ്മയായിരുന്നു ആരംഭം കുറിച്ചത്. പ്രമുഖ നടിമാരും നടന്മാരും ക്ഷേത്രത്തിൽ പലപ്പോഴായി സന്ദർശനം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്.

2013 സെപ്തംബറിൽ നടത്തിയ ദേവപ്രശ്നത്തിൽ ആറ്റുകാലമ്മയുടെ പൂർണകായ കണ്ണാടിപ്രതിമ ആറ്റുകാൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ നിന്ന് ആവാഹിച്ച് ഇവിടെ പ്രതിഷ്ഠിക്കാൻ തെളിഞ്ഞു കണ്ടതനുസരിച്ച് 2013 നവംബറിൽ പ്രതിഷ്ഠയുണ്ടാകും. നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ: എസ്. ബാബു പിള്ള (പ്രസിഡന്റ്, 9822813419), എൻ. ശീഷേൻ (സെക്രട്ടറി-9921054984), സി. എം. സോമൻ (ട്രഷറർ-9822450132). കമ്മറ്റിക്ക് സ്വന്തമായി വെബ്സൈറ്റുണ്ട്.

www.poonattukaldevi.com

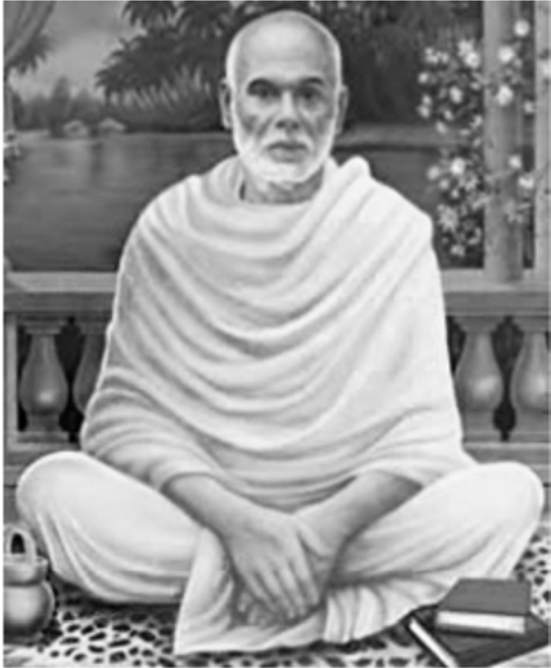
Address:

ശ്രീ നാരായണ ഗുരുദേവ ക്ഷേത്രം ദെഹുറോഡ്

പുണ്യയിലെ ഏക ഗുരുദേവ ക്ഷേത്രമാണ് ദെഹുറോഡിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ശ്രീ നാരായണ ഗുരുദേവ ക്ഷേത്രം. ശ്രീ നാരായണ ഗുരുസമിതി പുണ്യയാണ് ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ഭരണസമിതി. അന്തരിച്ച എം. വിജയൻ ഇഷ്ടദാനമായി നൽകിയ നാല് ഗുണ്ട സ്ഥലത്താണ് ഇന്നത്തെ ഗുരുദേവ ക്ഷേത്രവും ഗണപതിക്ഷേത്രവും ശിവക്ഷേത്രവും നിലകൊള്ളുന്നത്. 2002 മെയ് 31നാണ് ഇവിടെ പ്രതിഷ്ഠ നടന്നത്. ഗുരുദേവ വിഗ്രഹം പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ നടത്തിയത് ശ്രീമദ് സച്ചിദാനന്ദ സ്വാമികളാണ്. പ്രാരംഭഘട്ടത്തിൽ സമിതി പ്രസിഡന്റ് വെട്ടക്കൽ ബോസും ജന. സെക്രട്ടറി അരുവിപ്പുറം സുരേന്ദ്രനും ട്രഷറർ ബി. കാർത്തികേയനുമായിരുന്നു.

11 വർഷം പിന്നിട്ട ക്ഷേത്രത്തിൽ മൂന്ന് ഭാഗവത സപ്താഹം നടക്കുകയുണ്ടായി. ഒരു പ്രാർത്ഥനാ ഹാളും കുമാരനാശാൻ ഹാളും ക്ഷേത്രസമുച്ചയത്തിന് മോടി കൂട്ടുന്നു. ശ്രീനി ശാന്തി, ബിജു ശാന്തി എന്നിവരാണ് ക്ഷേത്രപുജകൾക്ക് നേതൃത്വം നൽകുന്നത്. എം. വി. പ്രസാദ് ചെയർമാനായും കെ. അനിരുദ്ധൻ സെക്രട്ടറിയായും എസ്. എൻ. ജി. എസിന് കീഴിൽ ക്ഷേത്രഭരണ സമിതി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ഗുലാബ് ഗോപിനാഥാണ് സമിതി പ്രസിഡന്റ് - 9370216912, സെക്രട്ടറി രഘുനന്ദൻ - 9423253191, ട്രഷറർ - സുചിന്ദ്രൻ - 9923588043.

വിലാസം: ശ്രീ നാരായണ ഗുരുദേവ ക്ഷേത്രം, സായ്നഗർ, മാമൂർഡി, ദെഹുറോഡ്, പുണെ, ഫോൺ: 020 20273127

GANESH

TYRE WORKS

Kaudi Patta, Manjari Farm,
Hadapsar, Pune.

Prop: Sudeesh Dineshan Nair

Mob. 7709119344

ലോണാവ്വല ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം

ലോണാവ്വല നാവികസേനയുടെ കെ. എൻ. എസ്. ശിവാജി, ഖണ്ഡാല ഏരിയകളിലുള്ള അയ്യപ്പക്ഷേത്രമാർ ഒന്നിച്ചുചേർന്ന് 1982ൽ ലോണാവ്വല കേന്ദ്രീകരിച്ച് ശ്രീ അയ്യപ്പ സേവാസംഘം രൂപീകരിച്ചതോടെയാണ് ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ആലോചനകൾ ആരംഭിച്ചത്. 2001-ൽ ലോണാവ്വലയിൽ നിന്നും 3 കിലോമീറ്റർ അകലെയായി കുസ്ഗാവിൽ മുംബൈ-പുണെ എക്സ്പ്രസ് ഹൈവേയുടെ അടുത്തായി അര ഏക്കർ ഭൂമിയിലാണ് ക്ഷേത്രം നിർമ്മിച്ചത്. 2003-ൽ മണ്ഡല മഹോത്സവം ഇവിടെ നടത്തി. 2001 നവംബറിൽ അഴകത്ത് കൃഷ്ണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ കാർമ്മികത്വത്തിൽ ഷറാധാ പ്രതിഷ്ഠ നടന്നു. ഫെബ്രുവരി 18ന് കേരളീയ ക്ഷേത്രാചാര പ്രകാരവും താന്ത്രികവിധി പ്രകാരവും വിഗ്രഹപ്രതിഷ്ഠാ കർമ്മങ്ങൾ നടന്നു. 2001 മുതൽ അയ്യപ്പക്ഷേത്രമാർ ഇവിടെ നിന്നും ഇരുമുടിക്കെട്ടുമായി ശബരിമല ദർശനത്തിന് പോയിത്തുടങ്ങി. ലോണാവ്വലയ്ക്ക് ചുറ്റുമുള്ള നിരവധി അയ്യപ്പക്ഷേത്രമാർ 2002ലും

ക്ഷേത്രസന്നിധാനത്തിൽ വെച്ച് കെട്ടുനിറച്ച് ശബരിമല ദർശനത്തിന് പോയതോടെ അതൊരു സ്ഥിരം സഭാവമായി തീർന്നു. ശ്രീ അയ്യപ്പന്റെ പ്രധാനപ്രതിഷ്ഠയ്ക്ക് പുറമെ ഗണപതി, ദേവി എന്നീ രണ്ടു ഉപദേവതാക്ഷേത്രങ്ങളും ഇവിടെയുണ്ട്. നിത്യപൂജകൾക്ക് പുറമെ ഗണേഷചതുർഥി, ദസന-നവരാത്രി, ദീപാവലി ആഘോഷങ്ങളും നടത്തി വരുന്നു. നിത്യപൂജയ്ക്കായി രാവിലെ 5.30ന് നട തുറന്ന് അഭിഷേകം, പൂഷ്പാഞ്ജലി, ഉഷഃപൂജ, ദീപാരാധന എന്നിവയോടെ നട അടയ്ക്കുന്നു. വൈകുന്നേരം നട തുറന്ന് ദീപാരാധന, അത്താഴപൂജ എന്നിവയോടെ രാത്രി 9ന് നട അടയ്ക്കുന്നു. എല്ലാ ശനിയാഴ്ചകളിലും വിശേഷാൽ പൂജകളും നീരാഞ്ജനവും ക്ഷേത്രത്തിൽ നടത്തി വരുന്നു. മംഗലപ്പള്ളി ഇല്ലത് ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരിയാണ് ക്ഷേത്രത്തിലെ മുഖ്യശാന്തി. മണ്ഡല-മകര വിളക്ക് മഹോത്സവത്തിന് വ്യശ്ചിക മാസത്തോടെ തുടക്കം കുറിക്കുന്നു. ആ ദിവസം മഹാഗണപതി ഹോമവും മറ്റു കലാപരിപാടികളും സംഘടിപ്പിക്കുന്നു.

Prop: R. Krishnan
Mob.: 9890546358

PAVITRA CATERERS & SERVICES

**Flat No.: 105, A-Wing,
Mantri Nivas,
Suraksha Nagar, Vaiduwadi,
Hadapsar, Pune - 411013**

സാംഗ്വി ശ്രീ അന്തുപ്പക്ഷേത്രം

സാംഗ്വിലെ മലയാളികളായ അന്തുപ്പക്ഷേത്രന്മാർ ചേർന്ന് 1995-ൽ താൽകാലികമായി ഒരു ക്ഷേത്രം പണിത് ശ്രീഅന്തുപ്പനെപ്രധാനപ്രതിഷ്ഠയാക്കിയതു മുതലാണ് സാംഗ്വി അന്തുപ്പക്ഷേത്രം യഥാർത്ഥ്യമായത്. മഹാഗണപതി, ദുർഗാദേവി എന്നീ ഉപമൂർത്തികളുടെ ചിത്രങ്ങൾ വെച്ച് എല്ലാ ശനിയാഴ്ചകളിലും വിശേഷ ദിവസങ്ങളിലും ആരാധന നടത്തിവരുന്നു. രാജാറാം പേറ്റിയുടെ കാർമ്മികത്വത്തിലാണ് ചടങ്ങുകൾ നടന്നത്. 2000 ജൂലായ് 12ന് പ്രസിദ്ധ വാസ്തു ശില്പ വിദഗ്ദ്ധനായ കാണിപ്പയ്യൂർ കുട്ടൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടാണ് പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാകർമ്മം നിർവ്വഹിച്ചത്. കേരളത്തിനകത്തും പുറത്തുമായി ധാരാളം ക്ഷേത്രങ്ങൾ നിർമ്മിച്ച പ്രസിദ്ധ ക്ഷേത്രശില്പി ആർ. വി. ജനാർദ്ദനനാണ് ക്ഷേത്രത്തിന് ശില്പചാര്യതയുടെ ലാവണ്യം നൽകിയത്. മുഖ്യപ്രതിഷ്ഠയ്ക്ക് പുറമെ ഉപമൂർത്തികളായ മഹാഗണപതി, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ദുർഗാദേവി, നാഗരാജൻ, നാഗയക്ഷി എന്നീ പ്രതിഷ്ഠകളുമുണ്ട്. ദിവസേനയുള്ള പൂജകൾക്ക് പുറമെ വിശേഷ ദിവസങ്ങളിൽ നാരായണീയം, പൂഷ്പാഭിഷേകം, ലക്ഷാർച്ചന മുതലായ ചടങ്ങുകളും

അന്നദാനവും നടത്തിവരുന്നു. അടിമുറ്റത്ത്മം ശ്രീദത്ത ഭട്ടതിരിയാണ് ക്ഷേത്രത്തിലെ തന്ത്രി. എല്ലാ വർഷവും വൃശ്ചിക മാസത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠാദിന വാർഷികം വിവിധ പൂജകളോടും കലാപരിപാടികളോടും കൂടെ ആഘോഷിച്ചു വരുന്നു. ആ ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ ഭാഗവത സപ്താഹം, കലശം, നാഗരാജാവിന് നൂറും പാലും തുടങ്ങിയ അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ മൂടങ്ങാതെ നടത്തിവരുന്നു. മണ്ഡല- മകരവിളക്ക് മഹോത്സവവും മകരവിളക്കിനോടനുബന്ധിച്ച് വിവിധ സാംസ്കാരിക പരിപാടികളും സംഘടിപ്പിച്ചു വരുന്നു.പുണെയിലെ പ്രസിദ്ധമായ മുളാനദിയുടെ തീരത്താണ് ഈ ക്ഷേത്രം നിലകൊള്ളുന്നത്.

ഓഫീസ് വിലാസം: ശ്രീ അന്തുപ്പക്ഷേത്രം, സർവേ നമ്പർ: 6/2, ജയമാല നഗർ, പഴയ സാംഗ്വി, പുണെ 411 027

നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ- പ്രസിഡന്റ്: രാധാകൃഷ്ണൻ നായർ-9822029608, സെക്രട്ടറി: കെ. ശ്രീകുമാർ-9822980622, ട്രഷറർ: കെ. പി. തുളസീധരൻ പിള്ള-9422002925

ഉത്തമനഗർ ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം

കടക്വാൻഡ് നാഷണൽ ഡിഫൻസ് അക്കാദമി (എൻ.ഡി.എ)യുടെ സമീപത്തായി ഉത്തമനഗർ കോപ്ര ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ ഏകദേശം 22000 ചതുരശ്ര അടി വിസ്തീർണ്ണത്തിൽ ഉത്തമനഗർ ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. എൻ.ഡി.എയിലുള്ള ചില അയ്യപ്പഭക്തർ ചേർന്ന് 1974 മുതൽ മണ്ഡല മകര വിളക്ക് കാലത്ത് അയ്യപ്പപൂജയും മറ്റും നടത്തി വന്നിരുന്നു. പിന്നീട് 1979 ഡിസംബർ 25-ാം തീയതി ചെങ്ങന്നൂരിൽ നിന്നും കൊണ്ടുവന്ന അയ്യപ്പവിഗ്രഹം താന്ത്രിക ശാസ്ത്രവിധിപ്രകാരം തന്ത്രി അമ്പലാടി മനയ്ക്കൽ ബ്രഹ്മശ്രീ നാരായണൻ നമ്പൂതിരിയുടെ കാർമ്മികത്വത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠ നടത്തുകയുണ്ടായി. തുടർന്ന് ഉപദേവതകളായി മഹാഗണപതിയെയും ദേവിയെയും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ക്ഷേത്രങ്ങളുണ്ടാക്കി പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. ജയകൃഷ്ണൻ പോറ്റിയാണ് മേൽശാന്തി. ക്ഷേത്രംതന്ത്രി അജിത് നമ്പൂതിരിയാണ്. ക്ഷേത്രാചാര പ്രകാരമുള്ള എല്ലാ പൂജാകർമ്മങ്ങളും നിയോഗനടന്നു വരുന്നു. കർക്കിടക മാസത്തിൽ എല്ലാ ദിവസവും

മഹാഗണപതി ഹോമവും രാമായണ പാരായണവും ഭഗവതിസേവയും നടന്നു വരുന്നു. ഭക്തരുടെ താൽപര്യപ്രകാരം എല്ലാ വർഷവും ഓണസദ്യയും കലാപരിപാടികളും ഉൾപ്പെടുത്തി ഓണമാഘോഷിക്കുന്നു. ക്ഷേത്രത്തോടു ചേർന്നുള്ള കമ്മ്യൂണിറ്റി ഹാൾ ചെറിയ നിരക്കിൽ വാടകയ്ക്ക് വിവാഹാവശ്യത്തിനും മറ്റും പാവപ്പെട്ടവർക്ക് വിട്ടുകൊടുക്കുന്നു. എല്ലാ വർഷവും വൃശ്ചികം 1 മുതൽ മകരവിളക്ക് വരെ ദിവസവും വിശേഷാൽ പൂജകളും അന്നദാനം, ലക്ഷാർച്ചന, ഭാഗവത പാരായണം തുടങ്ങിയവയും നടക്കുന്നു. ഓരോ വർഷവും മഹാരാഷ്ട്രീയൻസ് ഉൾപ്പെടെ നിരവധി അയ്യപ്പന്മാർ ഇവിടെ നിന്നും കെട്ടുനിറച്ച് ശബരിമലയ്ക്ക് പോകാറുണ്ട്. ക്ഷേത്രം വിലാസം: ശ്രീഅയ്യപ്പ സേവാസമിതി, 406, കോപ്ര, എൻ. ഡി. എ, ഉത്തമനഗർ, പുണെ, 411 023, ഫോൺ: 020-32329509 നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ- പ്രസിഡന്റ്: ടി. എൽ. കാളിദാസ്-9822218667, ജനറൽ സെക്രട്ടറി: ഡി. വേണുഗോപാൽ-9823284089, ട്രഷറർ: പി. എസ്. ശ്രീനിവാസൻ-9881190115

VENKITESH TYRE WORKS

**Pune - Solapur Road,
Chawfula, Pune - 412214
Mob. 9552362175
Prop: RAVI. N.K**

DWARAKANAND HOTEL

**Pune - Solapur Road,
Yawat, Pune 412 214.
Prop: YOUNUS T.P.
Mob: 9545202966**

രാസ്താപേട്ട് ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം

പുണെയിലെ രാസ്താപേട്ട് ശ്രീഅയ്യപ്പ ധർമ്മ പരിഷത്ത് 1956ലാണ് സ്ഥാപിതമായത്. പുണെ നഗരത്തിലെ ആദ്യത്തെ അയ്യപ്പക്ഷേത്രമാണിത്. ബഹുജനങ്ങളുടെ കൂട്ടായ ശ്രമത്തിന്റെ ഫലമായി 1978-ൽ ക്ഷേത്രനിർമ്മാണം പൂർത്തീകരിക്കുകയും അതേവർഷം തന്നെ വമ്പിച്ച ജനാവലിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ നടത്തുകയും ചെയ്തു. 2001-ൽ ശ്രീകോവിലിന്റെ പുനരുദ്ധാരണവും പുനഃപ്രതിഷ്ഠയും നടന്നു. കേരളീയ മാതൃകയിലാണ് ഗോപുരം നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. 2002-ൽ ആർഭാടപൂർവ്വം ക്ഷേത്രത്തിന്റെ രജതജൂബിലി ആഘോഷിച്ചിരുന്നു. മുഖ്യപ്രതിഷ്ഠ ശ്രീഅയ്യപ്പനാണ്. ഉപമുർത്തികളെയും പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രതിഷ്ഠയെ തുടർന്ന് നിത്യപൂജയും വിശേഷ ദിവസങ്ങളിൽ വിശേഷാൽ പൂജകളും നടത്തിവരുന്നു. മണ്ഡല മകര വിളക്ക് മഹോത്സവം വിവിധ പരിപാടികളോടെ ആഘോഷിക്കുന്നു. ഞായറാഴ്ചകളിൽ അഖണ്ഡനാമാർച്ചനയും നാരായണീയ പാരായണവും നടത്തപ്പെടുന്നു. ജനുവരി 14-ന് മകരവിളക്ക് മഹോത്സവത്തിന് പഞ്ചവാദ്യം, ചെണ്ടമേളം, താലപ്പൊലിയോടു കൂടിയ രഥമഴുന്നള്ളത്തും ശോഭയാത്രയും

പുണയിൽ പ്രസിദ്ധമാണ്. ക്ഷേത്രപൂജാദി കർമ്മങ്ങൾ ശ്രീ. അരവിന്ദാക്ഷൻ നമ്പൂതിരിയും ശ്രീ. കൃഷ്ണൻ നമ്പൂതിരിയും നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ഇടവ മാസത്തിലെ ചിത്തിര നക്ഷത്രത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠാദിനം ആർഭാടപൂർവ്വം നിത്യപൂജയ്ക്ക് പുറമെ വിശേഷാൽ പൂജകളോടെ ആഘോഷിക്കുന്നു. ഫശനിദോഷത്തു നിവാരണത്തിനായി കലിയുഗവരദനായ അയ്യപ്പൻ ഫനീരാണ്ജനംതു (എള്ള് വിളക്ക്) പ്രത്യേക വഴിപാടും, മഹാഗണപതി ഹോമം, ഭഗവത്സേവ, ശ്രീഅയ്യപ്പൻ പാൽപായസപൂജ എന്നിവയും ഇവിടുത്തെ മുഖ്യവഴിപാടുകളാണ്. ഭാഗവതം, രാമായണം, ദേവീഭാഗവതം, ശിവപുരാണം എന്നീ സപ്താഹം എല്ലാ വർഷവും നടത്തിവരുന്നു. വിലാസം: ശ്രീഅയ്യപ്പ ധർമ്മ പരിഷത്ത്, 198, രാസ്താപേട്ട്, പുണെ 411 011, ഫോൺ: 020-26120435, Website: www.ayyappaswamypune.org നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ: പ്രസിഡന്റ്- മധു നായർ (9822061992), ജനറൽ സെക്രട്ടറി-

ഗോർപുരി ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം

ഗോർപുരിയിലും സമീപപ്രദേശത്തും താമസിച്ചിരുന്ന അയ്യപ്പഭക്തന്മാരുടെ ചികോലാഭിവാഷമായിരുന്നു മണ്ഡല മകര വിളക്ക് മഹോത്സവം ഇവിടെ നടത്തണമെന്നത്. 1970 ഡിസംബർ 20-ന് 65 അംഗങ്ങൾ ചേർന്ന് ശ്രീ മണിക്ണ്ഡം ഭക്തസമാജം രൂപവത്കരിച്ച് പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചു. 1970 മുതലാണ് മണ്ഡല മകര വിളക്ക് മഹോത്സവം ആഘോഷിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയത്. ഗോർപുരി ബസാറിൽ സർവ്വേ 88-ലാണ് ഇപ്പോൾ ക്ഷേത്രം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. 1982-83ലെ മണ്ഡല മകര വിളക്ക് പുജയോടനുബന്ധിച്ച് രാസ്താപേട്ട് ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രത്തിൽ നിന്ന് ബാലികമാരുടെ താലപ്പൊലിയോടെയും ഗജവീരന്റെ അകമ്പടിയോടെയുമാണ് പാലക്കാട് എഴുന്നള്ളിച്ച് ഗോർപുരി അയ്യപ്പക്ഷേത്രത്തിലെത്തിച്ചത്. എല്ലാ വിധ ചടങ്ങുകളോടും കൂടി ആഴിപുജ തന്ത്രവിധിയനുസരിച്ച് ശ്രീ. പാലക്കാട് ദാമോദരൻ നായരുടെ കാർമ്മികത്വത്തിലാണ് നടത്തിയത്. 1985 മുതൽ സ്ഥിരം പുജാരിയുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ നിത്യപുജകൾ ആരംഭിച്ചു. 1994 ഏപ്രിൽ മാസത്തിൽ നടത്തിയ ദേവപ്രശ്നത്തിൽ ശ്രീ അയ്യപ്പന്റെ ശരിയായ സാന്നിധ്യമുള്ളതായും ക്ഷേത്രം പുതുക്കി പണിത് പുനഃപ്രതിഷ്ഠ

നടത്തേണ്ടതായും തെളിയുകയുണ്ടായി. അതുപ്രകാരം 1994 സെപ്തംബറിൽ ക്ഷേത്രം പുതുക്കി പണിയാൻ തീരുമാനിച്ചു. 1995 ജൂലൈ 14 തിരുവോണം നക്ഷത്രത്തിൽ 6.30 മുതൽ 8.30 വരെയുള്ള ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ പഠമ്പുരിലും തുകലശ്ശേരി തിരുവല്ല തന്ത്രി നാരായണൻ ഭട്ടതിരിയുടെ കാർമ്മികത്വത്തിലാണ് പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ നടന്നത്. പ്രതിഷ്ഠാ ദിനത്തിൽ ഉത്സവവും മണ്ഡലകാലത്ത് മകരവിളക്കും തന്ത്രവിധിയനുസരിച്ച് നടത്തുന്നു. രാമായണ മാസാചരണവും എല്ലാ മാസവും അവസാനത്തെ ഞായറാഴ്ച അവണ്ഡനാമജപവും നടക്കുന്നു. എല്ലാ ദിവസവും കാലത്ത് 5.30 മുതൽ 8.30 വരെയും വൈകുന്നേരം 5.30 മുതൽ 8.30 വരെയുമാണ് പുജകൾക്കായി ക്ഷേത്രം തുറക്കുന്നത്. ശ്രീ അയ്യപ്പനും ശ്രീ ഗണപതിയുമാണ് പ്രതിഷ്ഠകൾ. മേൽശാന്തി: ചിത്രഭാനു. വിലാസം: ശ്രീ മണിക്ണ്ഡം ഭക്ത സമാജം, സർവ്വേ നമ്പർ: 88, ഗോർപുരി ബസാർ, പുണെ 411 001. നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ: പ്രസിഡന്റ്- കെ. ആർ. ഭാനു (9822955537), ജനറൽ സെക്രട്ടറി-കെ. പി. ഗോപിനാഥൻ നായർ (9822418259), ട്രഷറർ- എൻ. കെ. കെ. പണിക്കർ (9763165059)

കമാന്റ് ഹോസ്പിറ്റൽ ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം

ഇന്ത്യൻ രക്ഷാസേനയുടെ ഏറ്റവും വലിയ താവളമാണ് പുണെയിലേത്. ആ രക്ഷാസേനയുടെ ശക്തികേന്ദ്രത്തിൽ ശരണം വിളിക്കുമായി കമാന്റ് ഹോസ്പിറ്റലിൽ ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം നിലകൊള്ളുന്നു. പട്ടാളക്കാർക്ക് പുറമെ ഫാത്തിമ നഗർ, കോണ്ടുവ, വാനവ്റി തുടങ്ങിയ പ്രദേശങ്ങളിലെ ഭക്തജനങ്ങൾക്കും ആശ്രയമാണ് ഈ ക്ഷേത്രം. പുണെയിലെ ആംഡ്ഫോഴ്സ് മെഡിക്കൽ കോളേജ് പ്രൊഫസർ കേണൽ സുദർശന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ഒരുക്കൂട്ടം അയ്യപ്പഭക്തരാണ് 2000 ജനുവരി മാസത്തിൽ എ. എഫ്. എം. സിയുടെ അടുത്തായി ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം നിർമ്മിച്ചത്. 1999 നവംബറിലാണ് ശിലാസ്ഥാപനം നടന്നത്. 2000 ജനുവരി 15ന് അജിത് നമ്പൂതിരി പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ നിർവ്വഹിച്ചു. മേജർ ജനറൽ പി. സി. മാലികാണ് ക്ഷേത്രം ഭക്തജനങ്ങൾക്കായി തുറന്ന്

ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തത്. നിത്യപുജകൾക്ക് പുറമെ വിശേഷാൽ പുജകളും ചെയ്തുവരുന്നു. മണ്ഡല മകര വിളക്ക് മഹോത്സവം വിപുലമായി ആഘോഷിക്കുന്നു. എല്ലാ ദിവസവും രാവിലെ 6 മുതൽ 8.30 വരെയും വൈകീട്ട് 6 മുതൽ 8.30 വരെയുമാണ് ക്ഷേത്രം പുജകൾക്കായി തുറക്കുന്നത്. എല്ലാ മാസത്തെയും ഉത്രം നക്ഷത്രത്തിൽ അന്നദാനവും മറ്റ് വിശേഷാവസരങ്ങളിൽ വിശേഷാൽ പുജകളും നടക്കുന്നു. ലക്ഷ്മണൻ നമ്പൂതിരിയാണ് മേൽശാന്തി. തന്ത്രി അജിത് നമ്പൂതിരി. വിലാസം: ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം, കമാന്റ് ഹോസ്പിറ്റൽ, വാനവ്റി, പുണെ 411 040. നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ: പ്രസിഡന്റ്- ലഫ്റ്റനന്റ് രതീഷ് (കമാന്റ് ഹോസ്പിറ്റൽ), ജനറൽ സെക്രട്ടറി- രാജീവ് വി. കൃഷ്ണ (9371088844), ട്രഷറർ- സുബോർ സതീഷ് കൈരളി.

ഹഡപ്സർ ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം

ഇവിടെ അയ്യപ്പസേവാസംഘം സ്ഥാപിതമായത് 1987-ലാണ്. അന്നുമുതൽ വർഷത്തിലെ വിശേഷ ദിവസങ്ങളിൽ പുജാദികർമ്മങ്ങൾ കേരളീയ തനിമയോടെ നടത്തിപ്പോരുന്നുണ്ട്. ഇപ്പോൾ ക്ഷേത്രം നിലകൊള്ളുന്ന സ്ഥലത്ത് 1990 മുതൽ ശിലയിൽ പുജകൾ നടന്നു വരികയായിരുന്നു. ദേവപ്രശ്നത്തിൽ ഈ സ്ഥലത്ത് ദേവീ ചൈതന്യം ഉള്ളതായി തെളിഞ്ഞതിനാൽ അയ്യപ്പനും ദേവിക്കും തുല്യ പ്രാധാന്യത്തോടെ പുജകൾ നിഷ്കർഷിച്ചു. പ്രശസ്ത ക്ഷേത്രം ശിൽപി കാണിച്ചുയൂരിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ 2008ൽ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പണി പൂർത്തിയായി. 2008 ജൂൺ 9-ന് ആണ്ടലാടി പരമേശ്വരൻ നമ്പൂതിരിയുടെ കാർമ്മികത്വത്തിൽ പ്രധാന മുർത്തികളായ അയ്യപ്പനെയും ദേവിയെയും പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. ഉപദേവതകളായി ഗണപതിയും നവഗ്രഹവും നാഗരാജാവിനെയും പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. അയ്യപ്പനും ദേവിക്കും തുല്യപ്രാധാന്യത്തോടു കൂടി പുജാവിധികൾ നടക്കുന്ന ക്ഷേത്രമാണിത്. എല്ലാ ദിവസവും രാവിലെ 6 മണിക്ക് ഗണപതി ഹോമത്തോടെ പുജകൾ

ആരംഭിച്ച് 9.30-ന് പ്രഭാത പുജകൾക്ക് ശേഷം ക്ഷേത്രം അടക്കും. വൈകീട്ട് 6 മണി മുതൽ 8.30 വരെയാണ് ക്ഷേത്രസമയം. എല്ലാ മലയാളമാസവും ആദ്യ വെള്ളിയാഴ്ച വിളക്കുപുജയും ആദ്യ ശനിയാഴ്ച നവഗ്രഹ പുജയും എല്ലാ ആയില്യം നാളിലും നാഗരാജ പുജയും നടന്നുവരുന്നു. ഇടവ മാസത്തിലെ മകം നക്ഷത്രത്തിൽ മൂന്ന് ദിവസം നീണ്ടുനിൽക്കുന്ന ഉത്സവവും വർഷത്തിലൊരിക്കൽ സപ്താഹവും മണ്ഡല മകര വിളക്ക് കാലത്ത് വിവിധ പരിപാടികളോടെ ആഘോഷവും സംഘടിപ്പിക്കുന്നു. മേൽശാന്തി: ശ്രീ ഹരി നമ്പൂതിരി. വിലാസം: ശ്രീ അയ്യപ്പസേവാ സംഘം, ഗ്ലൈഡിംഗ് സെന്ററിന് സമീപം, പുണെ-സസ്വാദ് റോഡ്, ഹഡപ്സർ, പുണെ 411 028, ഫോൺ: നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ: പ്രസിഡന്റ്- രമേഷ് അമ്പലപ്പുഴ (9422012128), സെക്രട്ടറി- കെ. ജി. ജയമോഹൻ നായർ (9422086571), ട്രഷറർ-വിജയൻ നമ്പ്യാർ (9372340991)

കാലേവാഡി ശ്രീ ധർമ്മശാസ്താ ക്ഷേത്രം

1985-ൽ (1161 വൃശ്ചികം ഒന്നിന്) മണ്ഡല മകരവിളക്ക് മഹോത്സവം പ്രമാണിച്ച് കാലേവാഡിയിലെ നവേനഗറിൽ പ്രസിദ്ധമായ ശ്രീവിഠൽ രുക്മിണി മന്ദിരത്തിൽ ഭക്തജനങ്ങളുടെ നിരസാന്നിദ്ധ്യത്തിലാണ് ശ്രീ അയ്യപ്പസ്വാമിയുടെ ഫോട്ടോ വെച്ച് ആരാധന തുടങ്ങിയത്. അന്നത്തെ സംഘടകർ നവേ കൂടുംബാംഗങ്ങളോട് ക്ഷേത്രനിർമ്മാണത്തിനായി ഭൂമി ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ പവനാ നദിയുടെ തീരത്തുള്ള ഭൂമി ദാനം നൽകി. അവിടെ ക്ഷേത്രം നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തു. 2011 ജൂൺ 10 (1186 ഇടവ മാസത്തിലെ ഉത്രം നാളിൽ) വിധിപ്രകാരം തേവണം കോട്ടില്ലം ബ്രഹ്മശ്രീ കൃഷ്ണൻ നമ്പൂതിരിയുടെ കാർമ്മികത്വത്തിൽ ശ്രീ ധർമ്മശാസ്താവിനെയും ഉപദേവതകളായി ശ്രീ ഗണപതി, ശ്രീ ദുർഗ്ഗ, നാഗരാജാവി, നാഗയക്ഷി, ബ്രഹ്മരക്ഷസിനെയും പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. ശബരിമല ക്ഷേത്രപ്രതിഷ്ഠാ വാർഷിക ദിനത്തിൽ തന്നെ ഈ ക്ഷേത്രത്തിലും പ്രതിഷ്ഠ നടന്നുവെന്നുള്ളത് ഒരു നിയോഗമായി ഭക്തർ കരുതുന്നു.

എല്ലാ വർഷവും ഇടവ മാസത്തിലെ പൂയം

നാൾ മുതൽ ഉത്രം നാൾ വരെ (5 ദിവസം) ക്ഷേത്രത്തിൽ ഉത്സവം നടത്തി വരുന്നു. മണ്ഡല-മകര വിളക്ക് മഹോത്സവം പ്രമാണിച്ച് വൃശ്ചികം ഒന്നിന് മഹാഗണപതിഹോമം, അഖണ്ഡനാമജപം, പന്ത്രണ്ട് വിളക്ക് വരെ സമ്പൂർണ്ണ ഭാഗവത പാരായണം, അന്നദാനം എന്നിവ നടത്തിവരുന്നു. ഓണം പ്രമാണിച്ച് എല്ലാ വർഷവും ഓണസദ്യയും മകരം ഒന്നിന് ഭഗവാന്റെ എഴുന്നള്ളത്തും പതിവാണ്. പവനാ നദിയും ചുറ്റുമുള്ള പൂമരങ്ങളും എല്ലാം ചേർന്ന് പ്രകൃതിരമണീയമായ ഒരന്തരീക്ഷമാണ് കാലേവാഡി ശ്രീ ധർമ്മശാസ്താ ക്ഷേത്രത്തെ വേറിട്ടതാക്കുന്നത്.

വിലാസം: ശ്രീ ധർമ്മശാസ്താ ക്ഷേത്രം, കാലേവാഡി, പുണെ 411 017, ഫോൺ: 020-27260551, 32602326.

നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ: പ്രസിഡന്റ്- മധുസൂദനൻ പിള്ള (9372409496), ജനറൽ സെക്രട്ടറി-വിജയകുമാർ ജി. പിള്ള (9766512133), ട്രഷറർ-ഓജി ചന്ദ്രൻ (7385159151)

വഡ്ഗാവ്ശ്ശേരി ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം

1984 മുതലാണ് വഡ്ഗാവ്ശ്ശേരി ഏരിയയിൽ ഒരു ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് തുടക്കമിട്ടത്. ആ കാലത്ത്, വ്യക്തികൾ ഒന്നുമുതൽ താൽപര്യമുള്ളവരുടെ ഭവനങ്ങളിൽ വെച്ച് പൂജ നടത്തി വരികയായിരുന്നു. മകരവിളക്ക് ദിവസം താലപ്പൊലിയോടുകൂടി കലിയുഗവരദനായ ശ്രീ അയ്യപ്പന്റെ പടം ആനയിച്ചു കൊണ്ടുവന്ന പൂജാദികർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുകയായിരുന്നു. 1992-ൽ ഇന്ന് ക്ഷേത്രം നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥലം കുറേ ഭക്തജനങ്ങളുടെയും അഭ്യൂദയകാംക്ഷികളുടെയും സഹായ സഹകരണത്തോടെ വാങ്ങി. അവിടെ ഒരു താൽകാലിക ക്ഷേത്രം പണിച്ച് ശ്രീഅയ്യപ്പന്റെ പടം പ്രതിഷ്ഠിച്ച് വിശേഷ ദിവസങ്ങളിലും മണ്ഡലമകര വിളക്ക് പൂജാവേളയിലും നിത്യപൂജയും മറ്റ് വിശേഷപൂജയും നടത്തിപോന്നു.

2003 ജൂൺ ഒന്നിന് ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ കേരളത്തിൽ നിന്നും എത്തിയ പ്രഗത്ഭരായ തന്ത്രിമാരുടെ കാർമ്മികത്വത്തിൽ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാ കർമ്മം നടന്നു. പെരിങ്ങോട്ടില്ലത്ത് നാരായണൻ നമ്പൂതിരിയാണ് ക്ഷേത്രംതന്ത്രി. ശ്രീഅയ്യപ്പനാണ്

മുഖ്യപ്രതിഷ്ഠ. ഉപദേവതകൾ: ശ്രീഗണപതി, ദേവി, നാഗദേവതകൾ, ശ്രീകൃഷ്ണൻ. എല്ലാ വർഷവും ഭാഗവത സപ്താഹം, പ്രതിഷ്ഠാ ദിനത്തോടനുബന്ധിച്ച് 7 ദിവസത്തെ ഉത്സവഘോഷം, മണ്ഡല-മകര വിളക്ക് കാലത്ത് മെഘോഷയാത്രയോടും വിവിധ കലാപരിപാടികളോടും കൂടി ആഘോഷം, എല്ലാ മാസവും നാരായണീയം, അഖണ്ഡനാമജപം, ഹരിഹരപുത്ര സഹസ്രനാമം, ആയില്യപൂജ എന്നിവ നടന്നു വരുന്നു. കാലത്ത് 5.30 മുതൽ 9.30 വരെയും വൈകീട്ട് 5.30 മുതൽ 8 വരെയുമാണ് നിത്യേന പൂജകൾ നടക്കുന്നത്. ബ്രഹ്മശ്രീ നാരായണൻ നമ്പൂതിരിയാണ് മേൽശാന്തി.

വിലാസം: ശ്രീ അയ്യപ്പ ഭക്ത പരിഷത്ത്, വഡ്ഗാവ്ശ്ശേരി, പൂണെ 411 014, ഫോൺ: 020-60307331 നിലവിലെ ഭാരവാഹികൾ: പ്രസിഡന്റ്- കെ. എസ്. നായർ (9423575010), ജനറൽ സെക്രട്ടറി- ആർ. ശ്രീധരൻ (9422008902), ട്രഷറർ- ഡി. രാധാകൃഷ്ണൻ (9822004620)

കട്കി ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം

1965 മുതൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ തുടങ്ങിയ അയ്യപ്പ ഭക്തജന സേവാസംഘമാണിത്. കിർക്കി റെയിൽവെ സ്റ്റേഷനു സമീപം ക്ഷോമന്ത്രാലയം ദീർഘകാലം പാട്ടത്തിനു നൽകിയ 10,000 ചതുരശ്ര അടി സ്ഥലത്താണ് കട്കി (റെയ്ഞ്ച് ഹിൽസ്) ശ്രീഅയ്യപ്പക്ഷേത്രം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. കേരള തനിമയോടെ വാസ്തു ശിൽപ സൗകുമാര്യത്തോടെയാണ് ക്ഷേത്രം പണി കഴിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. പ്രധാനപ്രതിഷ്ഠ അയ്യപ്പനാണെങ്കിലും മറ്റ് ഉപമൂർത്തികളെയും പ്രതിഷ്ഠിച്ച് പൂജാദികർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തുപോരുന്നു. ശബരിമലതന്ത്രി താഴമൺമംഗലം നീലകണ്ഠൻ തന്ത്രിയാണ് ഇവിടെ പ്രധാനപ്രതിഷ്ഠാകർമ്മം നിർവ്വഹിച്ചത്. 1998 ഫെബ്രുവരി ഒന്നിനാണ് ധ്വജപ്രതിഷ്ഠാ കർമ്മം നിർവ്വഹിച്ചത്. മണ്ഡല-മകര വിളക്ക് കാലത്ത് ഉത്സവവും മറ്റ് വിശേഷാവസരങ്ങളിൽ വിശേഷാൽ പൂജയും സംഘടിപ്പിക്കുന്നു.
 വിലാസം: കട്കി ശ്രീ അയ്യപ്പക്ഷേത്രം, റെയ്ഞ്ച് ഹിൽസ്, കട്കി, പുറമെ 411 020, ഫോൺ: 020 25691121

With best compliments...

E.C.THOMAS

Shanti Colony, 'B' Building, Vijay Nagar,
Kalewadi, Pimpri, Pune-411017.

Mob: 9922 222650

CHURCHES IN PUNE

AKURDI, ST. JOSEPH CHURCH

DNYANESHWAR COLONY, AKURDI,
PUNE, 411035 Mob:09757399469
Email:ipoyyani@gmail.com
PR no: C2

BHOSARI ST.ANTONY CHURCH

NEAR GANDARVA NAGRI,
PUNE NASHIK HIGHWAY, TAPKIR NAGAR,
MOSHI, PUNE, 411015
Tel:02027275444 Mob:09969601769
PR no: C4

CHINCHWAD ST.THOMAS

MALANKARA CATHOLIC CHURCH

AKURDI, EKATA NAGAR,
CHINCHWAD, PUNE, 411033
PR no: C18

CHINCHWAD, ST FRANCIS CHURCH

OPP. JAYSHREE TALKIES, CHINCHWAD,
PUNE, 411033, Mob:09850552881
BG:A+ PR no: C25

DAPODI, ST. THOMAS CATHOLIC CHURCH

33/3, DAPODI, PIMPLE GURAV,
PUNE, 411027
Tel:02056306072 Mob:09869526001
Email:frshibupulickal@rediffmail.com
PR no: C1

DEHU ROAD ST. MARTHOMA CHURCH

NEAR LINE SCHOOL, SHITALA NAGAR,
DEHU ROAD, PUNE, 412101
Mob:09422519264
PR no: C28

DEHU ROAD

ST. MARYS CATHOLIC CHURCH

1A/A 43A, KIWALE, VIKAS NAGAR,
DEHU ROAD, PUNE, 412101
Mob:09922889788
PR no: C29

DIGHI BL. CHAVARA

KURIAKOSE ELIAS CHURCH

JADHAV WASTI,
KALAS, VISHRANTWADI,
PUNE, 411015
Tel:02027151566 Mob:09702204059
Email:jittothengu@yahoo.co.in
PR no: C7

GHORPURI

ST. MARYS ORTHODOX SYRIAN CHURCH

B.T. KAWADE ROAD,
GHORPURI, PUNE, 411001
Tel:02065242945
Email:st.marys.osc@gmail.com
PR no: C23

KALEWADI HOLY REDEEMERS CHURCH

KALEWADI, PUNE, 411017
Mob:08087645263
PR no: C24

KALEWADI ST. ALPHONSA CHURCH

ALPHONSA NAGAR, KALEWADI,
PIMPRI,
PUNE, 411017
Tel:02027275444 Mob:09969601769
PR no: C8

KATRAJ OUR LADY OF ROSARY CHURCH

KATRAJ KONDHWA ROAD, KATRAJ,
PUNE, 411046, Tel:02027281114
Email:martinvelliyan@gmail.com
PR no: C9

KHADKI

ST. THOMAS ORTHODOX SYRIAN CHURCH

SAINT THOMAS CHOWK,
BEHIND RAILWAY STATION,
RANGE HILLS, KHADKI, PUNE, 411020
Tel:02025821209
PR no: C13

KIRKEE

ST. JOHNS MAR THOMA PARISH CHURCH

A-5, MARTHOMA HOUSE,
AUNDH ROAD, KHADKI,
PUNE, 411003, Tel:02025813735
PR no: C14

KIRKEE, ST. JOHNS MAR THOMA CHURCH

AUNDH ROAD, KHADKI, PUNE, 411020
PR no: C16

PIMPRI ST. THOMAS MAR THOMA CHURCH

OPP. ROPLAS, PIMPRI, PUNE, 411018
Mob:08446612900
PR no: C15

PUNE SOCIETY OF ST. PAUL

MATCHWELL ROAD,
VADGAONSHERI,
PUNE, 411014
PR no: C20

RAMWADI BETHANY ASHRAM

POST BOX 3018, RAMWADI,
NAGAR ROAD, PUNE, 411014
Tel:02027031794
Email:bethanypune@hotmail.com
PR no: C21

ST.GREGORIOS ORTHODOX SYRIAN CHURCH

ALANDI ROAD, KALAS, DIGHI, PUNE, 411015
Mob:09823668878
PR no: C26

TADIWALA ROAD ST.THOMAS CHURCH

OUR LADY OF PERPETUAL HELP, NEAR PUNE
RAILWAY STATION, TADIWALA ROAD, PUNE
STATION, PUNE, 411001
Tel:020-27151566 Mob:09850879669
PR no: C10

VADGAONSERY CARMEL PARISH

P.B.NO.3030,26/4, MATCHWELL ROAD,
VADGAONSHERI,
PUNE, 411014
Tel:02027032866 Mob:09422345411
Email:kaniamp@sify.com
PR no: C5

VISHRANTWADI

ST. CHAVARA CATHOLIC CHURCH
JADHAV VASTI, NR CHAVARA NURSARY SCHOOL,
KALAS ROAD, VISHRANTWADI, PUNE, 411015
Mob:09423206955
PR no: C27

VISHRANTWADI,IMMANUAL MAR THOMA CHURCH

FLAT NO.49, ANAND PARK, DHANORI ROAD,
VISHRANTWADI, PUNE, 411015
Tel:02027170277, PR no: C17

VISHRANTWADI,ST.MARY CHURCH

BL.CHAVARA CHURCH, KALAS, JADHAV VASTI,
VISHRANTWADI, PUNE, 411015
Tel:02027151566 Mob:09702204059
Email:jittothengu@yahoo.co.in
PR no: C6

WANAWADI,ST.PETERS MARTHOMA CHURCH

S.NO.77/48 B, DIVYA NAGAR, WANAWADI,
PUNE, 411040
Tel:02026855355, PR no: C22

YERAWADA ST. ANTHONYS MALANKARA CATHOLIC CHURCH
FLAT NO.41, MOZE NAGAR, YERAWADA,
PUNE, 411006
PR no: C19

WANOWARI ST.THOMAS CHURCH

MILITARY CHAPEL, AFMC ROAD,
WANAWADI, PUNE, 411040
Tel:02027281114 Mob:09920962079
Email:martoosvelliyani@yahoo.co.in, PR no: C11

YERAWADA ST. MARYS JACOBITES CHURCH

S.NO.-247/14-B,PLOT NO.-17B, DECCAN
COLLEGEROAD, YERAWADA, PUNE, 411006
Tel:02026694053
Email:www.stmarysjacobitechurchpune.org
PR no: C12

Prop: **ACHAN KUNJ**
Mob.: 9370763255

SHIVAJI SERVICE STATION

Manjari, Pune - Solapur Road,
Hadapsar, Pune - 411028, Mob.: 9657267144

പുണെയിലെ മലയാളി കുടുംബങ്ങൾ

Ajmeera

Sangamam Malayali Samajam

Started in the year 2007

Office: L.A/4/001,

Ajmeera, Pimpri,

Pune-411 018

My Play Zone Play School

Address: 52/3, Masulkar Colony,

Behind Bank Of Maharashtra,

Pimpri, Pune-411 018

Phone: 020-61400520

President: Ansari Gopinath- 9890013119

General Secretary: K.M. Babu- 9860614222

Treasurer: Dayanandan-9850131195

Bhopkhel Ganesh Nagar

Malayali Samajam

Started in the year 2005

Office: Survey No. 27, Ganesh Nagar,

Bhopkhel, Pune 411 031

President: Rajan Nair-9923710388

Secretary: C.P. Raju-9373004976

Treasurer: K.E.R. Kurup-9923151446

Bhosari

Kairali Welfare Association

Started in the year 2009

Office: Athira Nivas,

Samarth Nagar, Survey No: 1/4/2A,

Alandi Road,

Dighi, Pune 411 015

President: K.P. Kumar-9923948902

Secretary: Sasi Narayanan-9921185974

Treasurer: Sajiv Kumar (Raju)-9423527098

Chikkali

Malayali Cultural Society

Started in the year 2011 February 17

Working Office: PAP, G/39,

Near Ajanta Nagar Masjid,

Behind Kasturi Market,

Sambhaji Nagar,

Chinchwad, Pune 411 019

email: mcschikhali2011@gmail.com

President: A.B. Ajayakumar- 9689891951

Secretary: T.V. Maheshkumar-8698394666

Treasurer: C.P. Chandukutty- 9028847145

Chinchwad

Malayali Samajam

Started in the year 1966
 Office: C-3/3, CMS Kerala Bhavan,
 Akurdi Railway Station Road,
 Pradhikaran, Pune 411 044
 Phone: 020-27658788
 Nursery School: CMS Building,
 Near Swami Vivekananda Vidyamandir,
 Kalbhor Nagar, Chinchwad, Pune 411 019
 CMS School: CMS English Medium High
 School, Sector 28, Pradhikaran, Nigdi,
 Pune 411 044,
 Phone: 020-27654448/27650243
 President: K.V. Janardhanan- 9881208768
 Secretary: P.J. John-9552535284
 Treasurer: E.G. Nandan- 8805988089

Dehuroad

Malayali Samajam

Started in the year 1979
 Office: Abu Seth Marg, Vikas Nagar,
 Dehu Road, Pune 412101
 President: S.K.Nair-9922599358
 Secretary: P.Rajagopal-9822326813
 Treasurer: A.K.George-9545583557

Dhankawadi

Kairali Cultural Association

Started in the year 2000
 Office: Survey No: 31,
 Mungale Anna Nagar, Dhankawadi,
 Pune 411 043
 President: B. Raju-8050693272
 Secretary: Unnikrishnan Nair-9850810713
 Treasurer: Prakash Nambiar-9822002810

Dhankawadi

Samanwaya Charitable Foundation

Started in the year 2008
 Office: 30/10, Pune-Satara Road,
 Opp. Ellora Palace,
 Dhankawadi,
 Pune 411 043
 Chairman: P. Padmanabhan- 9422029206
 Secretary: Rajasekharan Nair
 Treasurer: haridas Nair

Ghorpuri Malayali Association

Started in the year 2005
 Office: C/o National Tyre,
 BT Kawde Road, Ghorpurigoan,
 Pune 411 001
 President: P.N. Jayakumar-9850818049
 Secretary: Babujohn-9850408389
 Treasurer: P. Vijayakumar-9822914921

Hadapsar Keraleeya Sanghatana

Started in the year 1972
 Office: 'Kairali', Thrimurti Colony,
 Near to SIRUM Institute, Hadapsar,
 Pune 411 028
 keraleeyasanghatanahadapsar@gmail.com
 President: Gopi Nair-9422502382
 Secretary: P Ravindran Nair-9970097472
 Treasurer: P R Radhakrishnan-9370143780

Sasane Nagar

Friends Arts, Sports & Cultural

Started in the year 1994
 Office: Line No: 5, Handewadi Road,
 Chintamani Nagar, Sasane Nagar,
 Hadapsar, Pune 411 028
 President: P.D. Chacko-9822793243
 Secretary: Vijay K. Nair-9823732717
 Treasurer: K.D.Mohan Kumar-9850941306

Indrayani Nagar

Friends Association

Started in the year 2002
 Office: 50/4,
 Century Housing Society, Indrayani Nagar,
 Bhosari, Pune 411 026
 President: S. Muralidharan-9422514303
 Secretary: Sasidharan Nair-9422328245
 Vice President: T.Satheeshan-9850526858

Indrayani Nagar Malayali Association

Started in the year 1993
 Office: 70/10,
 Akshadeep Housing Society,
 Indrayani Nagar,
 Bhosari, Pune 411 026
 President: S. Babu Pillai- 9822813419
 Secretary: N. Giresan-9921054984
 Treasurer: Udaya Kumar-9890644413

Indrayani Nagar

Ritham Cultural Society

Started in the year 2008
 Office: Building No:13, Room No: 5,
 Swatsorup Society, Indrayani Nagar,
 Bhosari. pune 411 026
 President: Prasannan Pillai - 9657193844
 Secretary: Santhosh P.C - 9850606042
 Treasurer: Raghu P.K - 8888611182

Kasarwadi

Malayali Samajam

Started in the year 2000
 Office: S.No: 490, Plot No: 6,
 Keshav Nagar, Kasarwadi, Pune 411 034,
 Mob: 9822607132

**Kerala Social Cultural Association,
 Pashan**

Started in the year
 Office:

President:
 General Secretary:
 Treasurer:

Kadki Kerala Samajam

Started in the year 1997
 Office: C-15, Shalimar Gardens,
 Aundh Road, Pune 411 020
 email: keralasamajamkadki@gmail.com
 President:Sasidharan B. Nair-9960826119
 Secretary: K.Prabhakaran-9422338101
 Treasurer: Madhu Pillai-9823202214

Kondhwa

Malayali Seva Sangham

Started in the year 2001
 Office: S.No: 49/2, No:12,
 Nirmal Complex,
 Kondhwa Khurd,
 Pune 411 048
 Website: www.punekondhwamalayalee.org
 President: Harikumar Nair-9970378687
 Secretary: S Kumar-9881461072
 Treasurer: Pappan Thomas-9890911728

Nigdi Malayali Samajam

Started in the year 2003
 Office: 8, Pathak Chambers, Above
 Shradha Laboratory, Near Bus Stand,
 Nigdi, Pune 411
 email: nigdimalayaleesamajam@gmail.com
 President: Ravi NP- 9422368245
 Secretary: Rajesh Nair-9673991404
 Treasurer: MM Pillai- 9860364693

Nair Service Society, Pimpri

Started in the year 2008
 Office: Flat No. 102, A Wing,
 Vaghare Park, Near Kirti Hospital,
 Pimpri, Pune 411 017
 President: K. Sudhakaran Nair-9890317013
 Secretary:V.Renu Kumar Pillai-9850785890
 Treasurer: Ratnakara Kurup - 8482850233

Nair Service Society, Dehuroad

Started in the year 1991
 Office: Shop No: 13, Ground Floor,
 M-1 Building, Mehta Park, DehuRoad,
 Pune 412 101
 President: G.Sadashiva Kurup- 7875627477
 Secretary: S.K. Nair-9922599358
 Treasurer: K. Sasidharan Nair-9370130020

Nair Service Society, Nigdi

Started in the year 1993
 Office: Office No. 9, Plot 15,
 Sector 25, Krishna Park, Pradhikaran,
 Pune 411 044
 Ph: 020-27659595
 President: Rajendran K. Nair-9422029543
 Secretary: Rajagopal K.A-9823081200
 Treasurer: Ramachandra Prasad-8600305599

Nair Service Society, Hadapsar

Started in the year 1995
 Office: A Wing, S 7, Ganga Park,
 Munduwa Road,
 Ghorpuri, Pune 411 036
 President: P.N.Jayakumar Nair-9850818049
 Secretary: P. R. Radhakrishnan-9370143780
 Treasurer: Ravindran Nair- 9850087398

N S S, Viman Nagar

Started in the year 2000
 Office: C-3, Kera Vihar,
 Viman Nagar, Pune
 President: GopalaKrishna Kurup- 9422085675
 Secretary: Madhusudanan Nair-9890640317
 Treasurer: Jayaprasad Pillai-9764997709

Nair Service Society, Kadki

Started in the year 2000
 Office: Flat No. 402,
 New Anupam Nagari,
 Mumbai-Pune Road, Pune 411 003
 President: T. Mohandas Nair-9225502524
 Secretary:K.M.Shivasankaran -9922436956
 Treasurer: K.P Mohanan Nair-9527236364

Kendriya Pune Nair Service Society (KPNS)

Started in the year 2009 November 1
 Office: Ganga Park, F-7, A Wing,
 Mundhwa Road, Pune 411 036
 Website: www.kpnsspune.com
 President: K. Vishwanathan - 9422087983
 Secretary: P.N. Jayakumar - 9850818049
 Treasurer: C. Ramachandran - 9421058371

Pimpri - Chinchwad - Lonawla

Tyre Association
 Started in the year 2010
 Office: Shop No. E-105,
 Jai ganesh Vision, World of Mother,
 Akurdi Chowk,
 Akurdi, Pune 411 035
 President: N.Budgude-9822273005
 Secretary: J.Madhu-7875627153
 Treasurer: Appu Nair-9326670001

Pimpri

Kerala Cultural Association

Started in the year 1963
 Office: 2nd Floor, Mohol Market,
 Near Ashok Cinema, Pimpri,
 Pune 411 017, Mob: 9823523560
 President: Mamman Behnan-9371083723
 Secretary: K.S. Ravi-9823019790
 Treasurer: Devadas R. Nair-9373307220

Pimpri

Kerala Womens Association

Started in the year 1999
 Office: Flat No. B-9, Sant Garden,
 Pimpri-Chinchwad Road,
 Chinchwad, Pune 411 033
 President: Sujatha nair- 9822722920
 Secretary: Jolly Francis-9923730542
 Treasurer:Merry Sadasivan

Pimpri Kerala Vanitha Vethi

Started in the year 2002
 Office: 12, Sukwani Empoyer,
 Near Kirti Hospital,
 Pimpri, Pune 411 017
 President:Shobana B.Pillai-8446943868
 Secretary: Rani S.-9881104794
 Treasurer: Jaya Panicker-9881977064

Pimpri Sree Muthappan Charitable Foundation

Started in the year 2003
 Office: C-3/302, Swapna Nagari,
 Udhyam Nagar,
 Pimpri, Pune 411 018
 Email: muthappan.pune@gmail.com
 President: K.Ranjith- 9371016682
 Secretary: Sathyan- 9423531514
 Treasurer: Raja Gopalan- 9823081200

Pimple Saudagar

Malayalee Samajam

Started in the year 2010
 Office: C/o Flat- 4, Trimurti Apartments,
 Opp. PWD Quarters, Sangvi,
 Pune - 411027
 President: Adv. Narayana Kurup-9822840413
 Secretary: Maj (R) P.G. Thulasee Das-9850135259
 Treasurer: V.K. Rajagopalan-9881595840

Poona Kathakali Vedi

Started in the year 2002
 Office: 32/1, Sahani Sujan Park,
 Lulla Nagar, Pune 411 020
 President: Retd. Col. A.N. Nair- 020-26835147
 Secretary: Shivasankaran- 9850544704
 Treasurer: Kochu Krishnan- 9850847431

Pune Malayali Federation-PMF

Started in the year 1998

Office:

President: Rajan Nair-9822022728
 General Secretary: A.K.Japher-9822029053
 Treasurer: A.N. Haris

United Kerala Foundation-UKF

Started in the year 2004
 Office: 3A/3B, Atharwa Chambers,
 Second Floor, Wakadewadi,
 Shivaji Nagar, Pune 411 005
 President: C.Shamsuddin-9371012315
 Secretary: K.S. Ravi-9823019790
 Treasurer: T.D. Johnny-9860005494

Poona Kerala Muslim Jama'ath

Started in the year 1933
 Office: 461/62/63, 202,
 R.R. Chambers,
 Modern Bakery Chowk,
 Nanapeth, Pune 411 002
 President: Azeez Abdulla- 7798990252
 Secretary: Haris Abdulla- 9960035800
 Treasurer: Gafoor Koya-9503431212

**Poona Kerala Muslim Jama'ath
 Pimpri-Chinchwad**

Started in the year 2000
 Office: 515,
 Parihar Housing Society,
 Pradhikaran, Nigdi, Pune 411 044
 President: A. K. Japher-9822029053
 Secretary: V.M. Kabeer-9860626307
 Treasurer: A.S. Hamza-9422323303

Rastapeth

Poona Keraleeya samaj
 Started in the year 1944
 Office: 356, Rasta Peth,
 Pune 411 011, Email:
 poonakeralasamaj@gmail.com
 President: B. Madhu Nair-9822061992
 Secretary: George Abraham-9371000418
 Treasurer: K. Vijayakumar-9373318875

Sanghvi Malayali Samajam

Started in the year 1986
 Office: Survey No. 13/1/11,
 Near Spicer Bridge,
 Shitole Nagar,
 Sanghvi, Pune 411 027
 President: P. Krishnan Kutty-9422028019
 Secretary: E.K. Menon-9579493361
 Treasurer: Radhakrishna Kurup-8796184446

Sree Naraya Guru Samiti-SNGS

Started in the year 1993
 Office: 307, Mohal Market,
 3rd Floor,
 Near Ashoka Cinema,
 Pimpri, Pune 411 017
 Phone: 020-27411352,
 Email: contact@sngspune.org,
 Website: www.sngspune.org
 President: Gulab Gopinath -9370216912
 Secretary: Raghunandan -9423253191
 Treasurer: Sucheendran -9923588043

SNGS AKURDI AREA

Chairman – Sunil Gopalan 9822775764
 Secretary – Soman 9763487855

SNGS BHOSARI AREA

Chairman – Babudas Panickar 9922557122
 Secretary – P.S. Chandramohan
 9881073409

SNGS DEHUROAD AREA

Chairman – K.R. Gangadharan
 9822517413
 Secretary – M.V. Sivanandan 9921270349

SNGS GORPURI AREA

Chairman –
 Mohanda s Krishnan 9049235884
 Secretary -
 T. Krishnan Kutty 9767433798

SNGS HADAPSAR AREA

Chairman – Surendran 9823163780
 Secretary – Karthikeya Panickar
 9890964657

SNGS KADAKWASLA AREA

Chairman – Biju Chandrapal – 9823109530
Secretary – Manoj 9881254673

SNGS KALEWADI AREA

Chairman – Jain Panickar 9763701369
Secretary – M.G. Jayaprakash 8308535995

SNGS KONDHWA AREA

Chairman – R. Sugathan 9011656697
Secretary – V.K. Vidyadharan 9422083447

SNGS PIMPRI EAST AREA

Chairman – T. Shivadasan 9922948383
Secretary – Sunil Gopinah 9371016912

SNGS SANGHVI AREA

Chairman – Vedavyasan 9822551078
Secretary – K.D. Preman 9822557043

SNGS VADGOANSERY AREA

Chairman – P.N. Prabhakaran 9822189472
Secretary – Reghuvaran Panickar
9767309835

SNGS VISHRANTWADI AREA

Chairman – K.P. Kumar 9422014552
Secretary – M.P. Prashant 9011974974

Souhrada

Samajam Vadgoan

Started in the year 1997
Office: Flat No. A3, Nilesh Appartment,
Vadgoan B.K, Pune 411 041
President: M.T. Gopi-9923907040
Secretary: P.N. Suresh Nair-9422012298
Treasurer: Anil C. John-9823222723

Uruli Kanchan

Malayali Samajam

Started in the year 2002
Office: C/o Preetham Tyre Works,
Urulikanchan, Pune-Solapur Road,
Pune 412202
President: Sathishan Panickar-9960532329
Secretary: Vijayan Nair- 9657309922
Treasurer: Murali Mohan- 9823851474

Vadgoansery (Nagar Road)

Malayalee Samajam

Started in the year 2002
Office: Survey No. 40/1,
Avanti Motor Works,
Namdev Nagar, Vadgoansery, Pune
President: Davis Antony-9822096888
Secretary: Shashi Nair-9960166641

Vishrantwadi

Malayalee Association

Started in the year 2001
Office: No. 9, Navarang Plaza,
Airport Road, Vishrantwadi, Pune 411 015
Email: vmapune4u@gmail.com
Website:
vishrantwadimalayaleeassociationpune.com
President: R. Venugopal-9325511413
Secretary: K.V. Sasidharan-9822391713
Treasurer: K.K. Thomas-9822874224

Vishrantwadi

Kairali Cultural Centre, Pune

Started in the year 2002
Office: S.No. 33, Plot No. 7,
Flat No. 11, Sai Homes, Tingre Nagar,
Vishrantwadi, Pune 411 032
President: P.L. John- 9822244919
Secretary: Suresh Kumar Nair-9822748490
Treasurer- P.K Sasidaran Nair- 9860959502

World Malayali Council-

WMC Pune Province

Started in the year 2006
Office: 137, Fusion Park, Morewadi,
Ajmera Road,Pimpri, Pune 411 018
President: K.Harinarayanan-9422014022
Secretary: Sudhakaran-9422516353
Treasurer: Saji Varkey-9422027213

Navodaya Pune

Started in the year in pune 1991
Office: R.S.S Jilla Karyalay, Mothi Baug,
Shaniwar Wada, Pune 411 002
President: Vijay Kartha-9623442901
Secretary: Pramod Babu-8009194308
Treasurer: Aravindakshan

Muhimmathul Muslimeen Pune
 Started in the year 2003
 Office: 1957, Saldhana Street,
 Pune Camp, Pune 411 001
 President: Farooq Haji Panur- 9860696313
 Secretary: Sidheeq Panja- 8087705530
 Treasurer: Muhammad Badekandi- 9422308234

Phoenix Pune
Malayali Youth Association
 Survey No: 51/1,
 Poona College Housing Society,
 Wadgoanshery,
 Pune 411 014
 Mob: 9822323883, 9764707536

Unity Cultural Association, Bhosari
 Started in the year 2010
 President: Sudhindran- 9823665343
 Secretary: Aji Ayyappan- 9822682701
 Treasurer: K.J. Benny- 9764324866

Kairali Charitable Foundation
 Started in the year 2001
 Office: Kripa Auto Compound, Hadapsar,
 Pune - 411028. Mob: 9822538847
 Email: kairalicharitable@yahoo.com

പുറംനഗരങ്ങളിലെ മലയാളം പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ

PRAVASIREKHA

Kripa Auto Compound, Hadapsar, Pune - 411028
 020 26993410 pravasirekhanews@gmail.com

PRAVASI SABDAM
 137, Fusion Park,
 Ajmera - Morwadi Road,
 Pimpri, Pune - 411018.
 pravasisabdham@gmail.com
 9422014022

VAKDEVATHA
 Flat No. 2, Building No. B-7,
 Sector - G, Shree Vihar,
 Sidhi Vinayak Nagari,
 Nigdi, Pune - 411044
 020 27658468
 vakdevatha@gmail.com

VOICE OF PUNE
 Atharva Chambers,
 1st Floor, Wakadewadi,
 Shivaji Nagar, Pune - 411005
 020 - 25537550
 editor.voiceofpune@gmail.com

SARGAM
 D-1, Vista, B-501, Sector-17,
 Plot No. 151, Spine Road,
 Pradhikaran, Chikhali,
 Pune - 411019.
 020-27519186
 sargampune@gmail.com

DOCTORS IN PUNE

SHASHIKALA

2ND FLOOR, COMMERCIAL COMPLEX,
NEAR POLICE CHAUKY, NIGDI,
PUNE, 411044
Mob:09823262859
BG:O+ PR no: 0501

BABU JOSEPH

BAPU BHAVAN, TADIWALA ROAD,
CAMP, PUNE, 411001
Tel:020-26059131 Mob:09423013010
PR no: 3321

MANOJ KUMAR

FLAT NO.A-12/303, FLORIDA ESTATE,
KESHAV NAGAR, MUNDHWA,
PUNE, 411036
Tel:020-26729144 Mob:09167675435
Email:ppmanojk@yahoo.co.in
BG:A+ PR no: 012672

JAIPAL M. V.

MIHIR APARTMENTS, BHAIROBA NALA,
PUNE SOLAPUR ROAD, FATIMA NAGAR,
PUNE, 411013
Tel:020-26718102 Mob:09371014630
Email:drfjai@yahoo.com
BG:A+ PR no: 1425

RAJU JOSEPH

FLAT NO.-J-1001, ROYSTONIA,
MAGARPATTA CITY, MAGARPATTA,
HADAPSAR, PUNE, 411013
Mob:09325406934
Email:rajuj@inoxap.com
BG:B+ PR no: 0661

SRIJI AMMANATH

FLAT NO.A1-3, RAVI APRK,
NEAR CHOICE MARKET,
KONDHWA, PUNE, 411040
Mob:09890910374
Email:srija@ammanath.com,
BG:A+ PR no: 0222

PRAKASH ACHARI

FLAT NO.2,RH C-2, SARANG PLAZA HSG SOCIETY,
SAMBHAJI NAGAR, CHINCHWAD,
PUNE, 411033
Tel:020-27372210 Mob:09423573130

BG:O+ PR no: 1

DORERAJ MANUAL

FLAT NO.A1/2, TRIDAL NAGAR,
YERWADA, PUNE, 411006
Mob:09822022072
BG:A+ PR no: 6491

RAJEEV NAMBIAR

FLAT NO.-4, EMILIA, NYATI MEDOWS,
KALYANI NAGAR,
VADGAONSHERI,
PUNE, 411014
Mob:09822968437,
BG:A+ PR no: 6494

YOGESWAR PAWLE

VAIBHAV CINEMA,
MAGARPATTA,
HADAPSAR, PUNE, 411028
Mob:09764449545
BG:A+ PR no: 6498

SHIBU PAULOSE

FLAT NO.B-17, BUCKAU HSG SOC.,
CHINCHWAD, PUNE, 411033
Tel:020-27453108 Mob:09850025524
Email:drshibupaulose@yahoo.com
BG:B+ PR no: 0450

MANOJ DORERAJ

FLAT NO.A1/2, TRIDAL NAGAR,
YERWADA, PUNE, 411006
Mob:09822322072
BG:A+ PR no: 5652

MOHANLAL

SR. NO.144/15, SINGLE OFFICERS
ACCOMODATION,
AFMC OFFICERS MESS,
AFMC MEDICAL
COLLEGE, WANAWADI,
PUNE
Mob:09923244234
Email:mohanlalk@rediffmail.com
BG:O+ PR no: 5633

JOM GEO

FLAT NO.A-201, SAI ANGAN,
NEAR BHARATI VIDYAPITH,

AMBEGAON PHATER, KATRAJ,
PUNE, 411046
Mob:09960939866
Email:geojom2007@gmail.com
BG:B+ PR no: 3356

MINI MANOJ

FLAT NO.A-12/303,
FLORIDA ESTATE,
KESHAV NAGAR,
MUNDHWA, PUNE, 411036
Tel:020-26729144 Mob:09049731341
Email:minimanoj2008@gmail.com
BG:O+ PR no: 012673

LALITHA V. PILLAI

OPP. AKURDI RAILWAY STATION,
AKURDI, PUNE, 411035
Tel:020-27654175 Mob:09762713481
Email:lvpillai.285nair@rediffmail.com
BG:A+ PR no: 0452

SANJANA NAIR

FLAT NO.B-6, SHATATARAKA,
NEAR GANESH TEMPLE,
AUNDH ROAD, KHADKI,
PUNE, 411020
Tel:020-25696095 Mob:09960052855
Email:drsanjana@hotmail.com
BG:A+ PR no: 0453

SUNIL JOHN

ZION BHAVAN,
OPP. ALFA LAVAL, BEHIND MAX NEHRO HOSPITAL,
DAPODI, PUNE, 411012
Mob:09922501331
Email:sunil johndr@gmail.com
BG:B+ PR no: 0498

USHA SUBRAMANIAM

FLAT NO.D-8, CHETAK HSG SOCIETY,
MUMBAI PUNE ROAD,
BOPADI, PUNE, 411003
Tel:020-25810350 Mob:09403359408
Email:dr.us.mercy@gmail.com
BG:O+ PR no: 0499

ADVOCATES IN PUNE

NANDA BABU

FLAT NO.2, SR.NO.55/4,
DHANORI ROAD,
BHAIKAV NAGAR,
DHANORI, PUNE, 411015
Tel:020-271702159 Mob:09922414423
Email:nandababu@vsnl.com
BG:A+ PR no: 4418

HARIDAS M.K. NAIR

FLAT NO.D-5,
NIRUPAM CO-OP. HSG SOCIETY,
AKURDI, PUNE, 411035
Tel:020-27652727 Mob:020-21171187
Email:mkh_nair@yahoo.co.in
BG:A+ PR no: 4848

SHAJI K. P.

FLAT NO.103, VISHWA BLDG,
NYATI GARDEN, NEAR DPS SCHOOL,
MOHAMMADWADI, HADAPSAR,
PUNE, 411060, Mob:09890286866
Email:shajipeter19@gmail.com
BG:A+ PR no: 1360

JOHNSON THOMAS

FLAT NO.C-12, BEHIND DEODHAR HOSPITAL,

VAIBHAV NAGAR, PIMPRI, PUNE, 411017

Tel:020-27109031 Mob:09822060840
Email:2011johnsanthomas@gmail.com
BG:O+ PR no: 0451

SCARIA

Mob:09767654170, BG:A+ PR no: 1120

BAIJU ALOOR

KATRAJ, Mob:09822522841 BG:A+ PR no: 11201

SATHI RANGHASETH

RANGA BUILDING, PUNE SATARA ROAD, KATRAJ,
PUNE, 411046, PR no: 6507

BALAKRISHNAN

PIMPRI, PUNE, 411017
Mob:09822068369
BG:A+ PR no: 6505

ARA NAIR

10/2, SECTOR NO.-27, COROMENT SOCIETY,
PRADHIKARAN, NIGDI, PUNE, 411044
Tel:020-27653072 Mob:09850419162
BG:B+ PR no: 108

RANJITH SRINIVASAN

FLAT NO.A-3, JAHAGIR VILLA, NEXT TO MEERA

HOSPITAL, SHANKAR SETH ROAD, BHAWANI PETH,

PUNE, 411002
Tel:020-26454661
PR no: 5178

RADHAKRISHNAN

FLAT NO.-B-305,PLOT NO. 87,
VIMAN PRESTIGE,
VIMAN NAGAR, PUNE, 411014
Mob:09371095699
PR no: 4995

NARAYANAN KURUP

FLAT NO.-D-601, PRIME PLUS,
NEAR ICICI BANK,
PIMPLE SAUDAGAR, PUNE, 411027
Mob:09822840413
Email:advkurup@yahoo.co.in
BG:O+ PR no: 6445

SREEDHARAN DHARMARAJAN

SHIV SHAKTI COLONY,
NADE NAGAR, KALEWADI,
PIMPRI, PUNE, 411017
Tel:02027275359 Mob:09657145579
PR no: 4936

HELP LINE, ESSENTIAL SERVICES & GENERAL SERVICES

HOSPITAL

Noble Hospital	66285000		
Appolo CT Scan Center (Jehangir)	26052606/ 9822038015		
Deenanath Mangeshkar Desai Accidenta Genaral Hospital	40151000/66023000		
Dharma Orthopedic	27128034/27125855 26693893/ 9823423351		
ESIC Hardikar	27462486/27462514 25535326/9, 67281295		
Joshi Inlacks Institute of Urology	25672563/64/61 660999960/26129080 25434063/67, 25434072		
Inamdar Hospital Jehangir Jnana Prabodhini (Sanjeevan)	26356010/26436010 66811000/65205620		
Jeevan Jyot Hospital Bharati Vidyapith College Hospital	6093200/01/02 26633200/9881251661		
Kamala Nehru KEM	24364561/24362516 25508500 26125224		
Krishna Hospital Kotbagi	41403701/2/3 43100507/43100508		
Lokmanya Chinchwad Medinova	27456496/97/98		
Dignostics Services Medipoint Hospital Pvt Ltd, Aundh	66823534 66821782		
Mental Health Institute, Yerawada	26696804		
Niramaya NM Wadia	27441861/62/63/64 24485451/24470387		
Poona Hospital	24331706/7/8, 6609600		
Ratna Memorial	25655743 / 25651037 / 41097777		
		Ruby Hall Clinic	66455100
		Sancheti Orthopaedic	25536666 / 25533333 / 25539999
		Sasson	26128000
		Sumati	2614077/261411149
		Surya	24574232/24570050
		Sahyadri Hospital	25403000/25403040/ 25403232
		Wadia Cardiac	26058136/26058546
		Neo Clinic Childern	25656664
		Unique Childern Hospital	27443841/42/43
		Aditya Birla Hospital	66823404
		Bharati Hospital	24315182/24371116
		N.M. Wadia Hospital	24470387/24485451
		Naidu Hospital	26058243/26058842
		Inamdar Hospital	66821759/9850567697
		Pune Adventist Hospital	41077114/112/113
		Oyster & Pearl Hospital	30205050/5211
		Ranka Hospital	24261600/24261530
		Southern Command Hospital	26330130
		Sahyadri Hospital (Hadapsar)	26890401/2/3
		Sahyadri Munot (Bhawani Peth)	26444661/26451691
		Shaha Accidental Hospital	266840588

EYE BANKS

AFMC	26306041
Mahatma Gandhi Hospital	24479443/32504247
National Institute	225536369
Sasson	26128000

Sancheti Critical Center	24212496
Mohintara Hospital	26823297/26816441
Medipoint Hospital Pvt. Ltd.	27297337
Lokmanya Hospital	27456496

BLOOD BANKS[24 HR.]

INTENSIVE BURN CARE CENTER

Inlaks Budhrani	66099727
Surya	24450050/24466947
Haemophilia Society Of Maharashtra (Pune)	2747008/27462221

Jankalyan Blood Bank	66820441/24444502
Sasson	26128000
KEM Hospital	26133176
Ruby Hall	26123391
Poona Serological Blood Bank	26133387
KEM Hospital Blood Bank	26127393/6637324
Sadhu Vaswani	
Missions Medical	66099996
Indian Red Cross	26130031
Acharya Anandrushiji Blood Bank	24535300
Indian Red Cross	26130031, 26128950
Janakalyan Blood Bank	24444502, 24449527
Acharya Anandrushiji Blood Bank	24535300
Poona Hospital & Research Center	24331706
Indian Serological Institute Blood Bank	24535244
Akshay Blood Bank	9890244339
Vishweshwar Blood Bank	27423844

DIABETIES UNIT

KEM	26125600
Crisis Call Childline	1098
Akurdi Snake Park	27371036
Katraj Snake Park	243707474

Muktangan Deaddication & Day Care Center	26697605
Cancer Patients Aid Ass	26696636

AMBULANCE SERVICES

Dindayal Mem. Hos.	25652497
Kolumbus Ambulance	25530630/25531146
Jehangir Emer. Amb. Service	1056
Surya Hospital	24578124
Sancheti Institute Of Ortho & Reahabitation	105757
Deenanath Mangeshkar Hospital	40151000
KEM Hospital	26125600/26125603
Sasoon General Hospital	26128000
Kamal Nursing Home/	

MSEB COMPLAINT CENTERS

Yerwada	26697050
Fatimanagar	26363452
Hadapsar	26824079
Hadapsar(Manjari 15 No.)	26990271
Aundh	25884038
Bund Garden	26125777
Deccan Gymkhana	25655307
Khadki	25819369
Kasba Peth	24450277
Swargate	24440623
Shastri Nagar	26683987
Rasta Peth	25884038
Vishrantwadi	25533383
Bhosari	27659276
Chinchwad	24338625
Kothrud	25433931

PMT & ST STAND

PCMT:	27420287
PMT exchange	24440417
ST, PuneStn	26126218
ST Shivajinagar	25536970
ST Swargate	24441591

Pune Gpo	24503254	Koregaon Park	26208230
Hadapsar	26991472	Camp	26360121
Swargate	24447983	Kondhwa	26930780
Market Yard	24267841	Sasoon Road	26122202
Tanajiwadi	25530644	Prabhat Road	25532041
Katraj	24360604	Loni Kalbhore	26913260
Kothrud Depot	25280196	Lohagaon	26633888

FIRE BRIGADE

Central Fire Brigade	26451707
Fire Station	27423333
Fire Station Aundh	25883098
Budwar Peth	26442101
Cantonment	26435255
Erandwane	25468373
Hadapsar	26870207
Khadki	25819155
Pimpri	27423333
Suburban	26122545
Pune Municipal Corp.	25501000

POLICE STATION

Police Commissioner Officer	26208111
Police Control Room	26126296
Hadapsar Police Chowky	26990883
Hadapsar Traffic Police	26123520
Police	100
Bund Garden	26123825
Cantoment	26361250
Deccan	25675005
Faraskhana	24452250
Lonikalbhor	26913260
Swargate	24452769
Vishrantwadi	26208272/26692590
Vishrambaughwada	24457750
Yerwada	26684456
Poolgate	26345845

RTO

Sangam Bridge	26058090
Jagruti Seva Sastha	2565530
Chaitanya Mahila Mandal	27127618
Ishwari Hearing Aid Centre	27657512
Aditya Day Care Centre	9604863042

RAILWAYS

General Enquiry	131
Reservation	132
Arrival / Departure	133
Enquiry	26126575
Reservation	26136666
(Computerised)	020-139
Shivaji Nagar	25536092
Khadaki	25816658
Kasarwadi	27124516
Pimpri	27650135
Chinchwad	27473328
Loni Kalbhore	26913255
Urli Kanchan	26926438
Dehu Road	27671289

TAXI STAND

Mumbai-Pune	26135784
Pune- Mumbai	26129657
Tourist Information	
(MTDC)	26126767/26128169
Central Buldg.	
Near Railway Station	26119434
Highway Traffic Control	25819301

Cool Cab+	976743709
Radio Cab	9970098261
Aaram Tourist taxi Service	26350423
Evergreen Taxi Call Service	9763165792
Pick Up Tourist Taxi Service	24530006
A Car Rental Service	9822199899
Carriage Service	9850158728
E Cabs	9766366663

AIRLINES OFFICES IN PUNE

INDIAN AIRLINES

Air Port	26689433
City & General Reservation	24261400
A Wings Travels	26694618
Air India	26124900
Air Deccan	1800-22-3020
Spice Jet	1800-180-3333

Kingfisher	1800-1800101
Emirates	22837000
British Airways	22820888
All Nippon Airways	22846352
France Air Ltd	26123268
Indian Airlines Ltd	26689433
Jet Air	26127524
Korean Air GSA	26122079
Kuwait Air GSA	26123260
Lufthansa GS	26133979
Royal Nepal Airless	25652725 /25654100
Sahara Airlines	26059003
Singapore Airlines	26124510
Swiss International Airless	18007423333/26128581
Singapore Airline	26122017
Ei Ai Israel	22154701

AIRPORT AUTHORITY OF INDIA

Duty Officers	26680026 /26685201
V.I.P Room	26684371
Officer Incharge	26696818
Airport Director	
OSD/PATO(Fax)	

INDIAN AIRLINES

General/ Reservation	26052147
Flight Arrival/Departure	142/143
Airport Direct	26689433
Cargo	26684877

ADVENTURE AMUSEMENT /

WATER PARK

Golf Way	9823003937
Sanskruiti	9923011777
Appu Ghar	9422003286 / 9850841414
Manali Water Park	86915601
Diamond Water park	66824552 / 26131034
Chokhi Dhani	9225629502 / 9225512247
Ethenic Village	
Ghadge Botanical Farm House	27051032/ 26126716
Shantivan Lake	24389393
Lekha Farm	9657203040
Pleazar Point	9373005519
Tikuji Ni Wadi Fun Resort	25892061
Sayajiraje park	9765065666
Jatra Amusement Park	23033323
Yuvashakti Himalyan Adventures	9623667788

Zhep Adventures	24335723
Dhavalgiri Adventures	25655390
View Resort	56205553
Silver Park	25444716
Wonder Sports In	9822666111
4 Seasons Theme Park	9373003746
Sanskruiti	9822691000

HOTELS

Hotel Cocoon	66244444/ 9689884351
Hotel Shantal	26130095
Hotel Surya	25531801
Le Meridien	26050505
Tej Regency	26131571
Sun N Stand	66228888
Taj Blue Diamond	660027755
The Pride Hotel	66471471
Aurora Towers	26131826
Ashish Plaza	66826697
Hotel Regency	26128585
The Corinthian	9657723857
Shriman The President	66030303
Shree Panchratana	26128585
The Oakwood	9766464917
Hotel woodland	26212121
Hotel South Cort	9890123456
Cypress Hotel	9765601111
Le Royce Boutique Hotel	9850880105
ITC Fortune Hotels	39848485
Tulip Star Hotel	26630091
Sargam Hotels	6696688
Hyatt Regency Hotels	66451234
Emerald Park Hotel	27050330
Ista Hotel	26612404

AUDITORIUMS & ART GALLERY

Bal Gandharva Rang Mandir	25532959
Fortune Art Gallery	25672500
Nehru Memorial Hall	66826982
Sanskruithik Bhavan	26055476
Tilak Smarak	24339005/24328431
Yaswantrao Chawan	27121791
YMCA Art Gallery	26131338

CINEMAS & THEATRS

PVR	8800900009
Cine Max	65606111
Bollywood Esquare	65600542
City Pride, Satara Road	24211133
City Pride, Kothrud	25458876
E-Square	66044141
Gold Adlabs	66069565
Inox	26050101

Victory	26132975
Fame(Fatima Nagar)	41023333

IMPORTANT SERVICES

WATER SUPPLY

Bund Garden	26121453
Pune Cantonment Board	26453696
Shivaji Nagar	25508157
Swargate	25508157
Parvati	25501391
Chaturshrungi	25659396

PASSPORT

Passport Office	25679961/ 62
-----------------	--------------

CYBER CRIME

Cyber Crime Cell	26123346
------------------	----------

PRESS INDIA

Aaj Ka Anand	25534888
All India Radio Pune	25536444
Doordarshan Kendara	25433967
Indian Express /Loksatta	26131541
Kesari	9763645136
Lokmat	67288602
Maharashtra Herald	24455500
P.T.I (Press Trust Of India)	26137631
Pune MID-Day	25535377
Sakal Pepar LTD	66035500
Sandhyanand	25533554
The Times Of India	25521472/3/5/6
U.N.I(United News Of India)	24474615
DNA News Paper	25667916
Pudhari Newspaper	24441071

EMS SPEED POST

Pune H.O (GPO)	26127825
Airport	26684952
Enquiry General	
Concentration Center	26121570
N.Wadia Collage	26058136
Pune R.S	26124919
Pune T.M.O	26121988
Sanchapir Street	26340252
Hadapsar	26870257
Nibm	26832880
Wagholi	27051052
Lohagaon	26632008
Khadaki	24838501

Postal Code in Pune

A.R. shala -	411004	Andgaon -	411042	Bazarwadi -	412206
Adhale Bk -	410506	Andhalgaon -	412211	Beam W station-	413801
Adivare -	410509	Ane -	412410	Bebedhol -	410506
Afmc -	411040	Anjanavale -	410502	Belawade -	412108
Agoti -	413132	Anthurne -	413114	Belawadi -	413104
Airport -	411032	Antroli -	412212	Belha -	412410
Akurdi -	411035	Aptale -	410502	Belsar -	412303
Ala -	412411	Apti -	412206	Bet Narayan	
Alande -	412205	Armament -	411021	maharaj -	412203
Alandi Chorachi -	412201	Arvi -	412401	Bhadas -	412108
Alandi Devachi -	412105	Arvi(haveli) -	412205	Bhamburde -	412209
Alegaon -	413801	Asane -	410509	Bhandgaon -	412214
Alegaon -	412211	Ashtapur -	412207	Bhandgaon -	413103
Alephata -	412411	Audar -	412404	Bhangarwadi -	410401
Ambade -	412206	Aundh -	411007	Bhavani Peth -	411042
Ambale -	410507	Aundh Camp -	411027	Bhavaninagar -	413104
Ambarvet -	411042	Aundh T.s. -	411007	Bhigwan -	413130
Ambavade -	412206	Avasari Bk -	412406	Bhigwan R s -	413105
Ambavane -	412213	Avhat -	412402	Bhimashankar -	410509
Ambavane -	410401	Avsari Kh -	412405	Bhivadi -	412301
Ambegaon Bk -	411046	Babhurdi -	412204	Bhivari -	412301
Ambeghar -	412206	Bahul -	410501	Bhodani -	413103
Ambethan -	410501	Bajirao Road -	411002	Bhondave Wadi-	412204
Ambi -	410507	Ballalwadi -	410502	Bhongavali -	412205
Amble -	412211	Baner Gaon -	411045	Bhor -	412206
Amboli -	410502	Baner Road -	411007	Bhorghar -	410509
Amboli -	410505	Baramati -	413102	Bhorgiri -	412402
Amdabad -	412218	Baramati Midc -	413133	Bhosari I.e. -	411026
Ammunition		Baramati West -	413102	Bhosarigoan -	411039
Factory (khadki)-	411003	Barhanpur -	413102	Bhose -	410501
Amondi -	412408	Bari Bk -	412206	Bhoyare -	412106
Anandnagar -	411051	Bavdhan -	411021	Bhugaon -	411042
Anantnagar Nigade	412205	Bawada -	413103	Bhukum -	411042

Bhusari Colony - 411038	Dawanewadi - 412311	Ghorpuri Bazar - 411001
Bhutonde - 412206	Deccan Gym 411004	Ghotavade - 411042
Bibi - 410513	Degaon - 412213	Ghotawadi - 410505
Bibvewadi - 411037	Dehane - 412402	Ghotondi - 413120
Bijawadi - 413106	Dehu - 412109	Girawali - 412408
Bopgaon - 412301	Dehu Road c. 412101	Girim - 413801
Bori - 413104	Delwadi - 412214	Godre - 410502
Bori Aindi - 412202	Deulgaonraja - 413801	Gogalwadi(e) - 412205
Bori Bk - 412411	Devale - 410502	Gohe Bk - 410509
Bori Paradhi - 412203	Dhakale - 413110	Gokhalenagar - 411016
Boribyal - 413801	Dhamane - 410506	Golegaon - 412210
Botanical Garden 411003	Dhamani - 410508	Gopalwadi - 413801
Burunjwadi - 412208	Dhamari - 412403	Govt. polytechnic - 411016
C D a (o) - 411001	Dhangavadi - 412205	Gulani - 410505
C M e - 411031	Dhankawadi - 411043	Gulunche - 412102
Chakan - 410501	Dhanore - 412105	Gunawadi - 413102
Chambli - 412301	Dhanore - 412208	Gunjalwadi - 412401
Chandkhed - 410506	Dhanori - 411015	Gunjawane - 412213
Chandoli Bk - 410503	Dhayari - 411041	Gurholi - 412104
Charoli Bk - 412105	Dhekalwadi - 413104	Guruwar Peth - 411042
Chas - 410515	Dholwad - 412409	H.E. factory - 411003
Chas - 410513	Dighi Camp - 411015	Hadapsar - 411028
Chavand - 410502	Dimbhe Colony - 410509	Hadpsar I.e. - 411013
Chikhalgaon - 412206	Dingore - 412409	Hargude - 412311
Chikhlee - 412114	Diwa - 412301	Harnas - 412206
Chilewadi - 412409	Donda - 410505	Harni - 412305
Chimbli - 412105	Donje - 411042	Hatve Bk - 412213
Chinchani Camp 412211	Dorlewadi - 413102	Hingangaon - 413106
Chincholi - 413130	Dr.B.a. chowk - 411001	Hingniberdi - 413801
Chincholi - 412218	Dukirkline - 411014	Hirdoshi - 412206
Chinchoshi - 410505	East Khadki - 411003	Hivare - 412301
Chinchwad East 411019	Eklahare - 412402	Hivare - 412208
ChinchwadgaOn 411019	Ex.serviceman col.411038	Hivare Bk - 410504
Cod Dehu road 412101	Film Institute - 411004	Hivare Kh - 412409
Congress House	Fulgaon - 412216	Hol - 412306
road - 411005	Gadad - 410501	I.A.t. [girinagar] - 411025
Dahitane - 412207	Galandwadi - 412203	Iaf Station - 411032
Dalaj - 413132	Ganegaon Dumala-412211	Inamgaon - 412210
Dapode - 412213	Ganegaon Khalasa-412209	Indapur - 413106
Dapodi - 411001	Ganeshkhind - 411007	Indapur Bazar - 413106
Dapodi Bazar - 411012	Gangapur Kh - 410516	Indrayani Darshan
Daund - 413801	Garade - 412301	(Dehu road) - 412101
Daund Bazar - 413801	Gawadewadi - 412405	Induri - 410507
Daundaj - 412305	Ghodegaon - 412408	Infotech park
Dawadi - 410505	Ghorpade Peth - 411042	(Hinjawadi)- 411057

Inglun -	410502	Karandi Bk -	412206	Khamundi -	410504
Inglun -	412106	Karandi Khedebare	412213	Khanapur -	412206
Ins Shivaji Ionvle	410402	Karanjawane -	412213	Khanapur -	410502
Jalgaon Kadepathar	413102	Karanjawane -	412209	Khanapur Haveli -	411042
Jambhali Bk -	412213	Karanje -	412306	Khandaj -	413116
Jambhe -	411019	Karanjgaon -	410405	Khandala -	410301
Jambhori -	410509	Karawaghaj -	413102	Khandi -	412106
Jambhut -	410504	Karda -	412210	Khandobachi Wadi -	412102
Jategaon Bk -	412208	Karegaon -	410512	Khangaon -	410502
Javalarjun -	412303	Karegaon -	412220	Khanote -	413105
Jejuri -	412303	Karhati -	412204	Kharoshi -	412402
Jeur -	412305	Kari -	412206	Khechare -	412108
Jhargadwadi -	413102	Karkhel -	413102	Khed Shivapur -	412205
Jogwadi -	412206	Karla -	410405	Khed Shivapur baug -	412205
Junnar -	410502	Karnawad -	412206	Khodad -	410504
Kadadhe -	410513	Karunj -	410405	Khondhwa Kh -	411048
Kadam Wakwasti	412201	Karvenagar -	411052	Khopodi -	412203
Kadethan -	412215	Kasarsai -	410506	Khor -	412203
Kadus -	412404	Kasarwadi -	411034	Khorochi -	413114
Kadve -	412107	Kasba Peth -	411011	Khubi -	412409
Kaivalyadham -	410403	Kashedi -	412107	Khutbhav -	412203
Kalamb -	410515	Kashing -	412108	Kikvi -	412205
Kalamb -	413114	Kasurdi -	412214	Kiwale -	412101
Kalas -	413105	Katfal -	413133	Kiwale -	410505
Kalashi -	413106	Kati -	413120	Kodapur -	412212
Kaldari -	412311	Katraj -	411046	Kodit -	412301
Kalewadi -	413801	Katyachiwadi -	413104	Kohinde Bk -	412404
Kalewadi -	411017	Kawtha -	412218	Kolawade -	411042
Kalthan No 1 -	413106	Kazad -	413104	Kolvadi -	412412
Kalus -	410501	Kedgaon -	412203	Kolvihire -	412303
Kalyan -	412205	Kelawade -	412213	Kolwadi -	412213
Kambaleshwar -	413110	Kendur -	412403	Kolwadi -	412207
Kambegi -	412107	Kenjal -	412205	Kolwan -	412108
Kamdhenunagar -	412202	Kesnand -	412207	Kondhanpur -	412205
Kamshet -	410405	Ketkavale -	412205	Kondhapuri -	412209
Kamthadi -	412213	Khadaki -	413130	Kondhawale -	412108
Kanakwadi -	412206	Khadakwasla R.s. -	411024	Kondhwa Bk -	411048
Kandali -	412412	Khadki -	411003	Kondhwa Lh -	411048
Kangaon -	412219	Khadki Arsenel -	411003	Kondhwal -	410509
Kanhe -	412106	Khadki Bazar -	411003	Koregaon Bhima -	412216
Kanhersar -	410505	Khadkumbe(exptl) -	410502	Koregaon Bhivar -	412207
Kanhur -	412218	Khalad -	412301	Koregaon Mul -	412202
Kapad Ganj -	411002	Khamboli -	411042	Korhale Bk -	412103
Kapurhol -	412205	Khamgaon -	410502	Korhale Kh -	412103
Karandi -	412208	Khamgaon Bk -	412214	Kothale -	412303

Kothrud -	411038	Malawali -	410405	Muthe -	411042
Koyali -	410501	Male -	412206	N I b m -	411048
Kude Bk -	410505	Male -	412108	N.C.I. pune -	411008
Kudje -	411023	Malegaon Bk -	413115	N.D.a. khadakwasla	411023
Kule -	412108	Malegaon Irr colony-	413115	N.I.a. -	411045
Kunjirwadi -	412201	Malewadi -	412206	N.W. college -	411001
Kuran -	410511	Malshiras -	412104	Naiphad -	412402
Kuran Bk -	412107	Malthan -	413801	Nalavane -	412410
Kuravali -	413104	Malthan -	412218	Nana Peth -	411002
Kurkumbh -	413802	Manappawasti -	413110	Nanded -	411041
Kurkundi -	410505	Manchar -	410503	Nandgaon -	412108
Kuruli -	410501	Mandave -	412409	Nane -	410405
Kurungwadi -	412213	Mandavgan Farata -	412211	Nangaon -	412203
Kurwande -	410402	Mandhar -	412311	Nanvij -	413801
Kurwandi -	410512	Mandki -	412305	Narayan Peth -	411030
Kusgaon -	412205	Mandvi Bk -	411023	Narayangaon -	410504
Kusgaon -	412219	Mangalwar Peth -	411011	Narodi -	410503
Kusgaon Bk -	410401	Mangaon -	412107	Nasrapur -	412213
Kushire Bk -	410509	Mangrul -	412410	Natambi -	412206
Kusur -	410502	Manikdoh -	410502	Nathachi Wadi -	412214
L.K. path -	411003	Manjal Asani -	412213	Navsahyadri -	411052
Lakhangaon -	412406	Manjari Bk -	412307	Naygaon -	412110
Lakhewadi -	413103	Manjari Farm -	412307	Naygaon -	412104
Landewadi -	410503	Margasni -	412213	Nazare -	412206
Late -	412103	Markal -	412105	Nazare Kade pathar	412303
Lavale -	411042	Market Yard -	411037	Nehrunagar -	411018
Lohogaon -	411047	Marunji -	411057	Nere -	412206
Lokmanyagar-	411030	Masulkar Colony -	411018	Netwad -	412409
Lonavala -	410401	Mavdi Kade pathar-	412303	Nhavare -	412211
Lonavala Bazar -	410401	Medad -	413102	Nhavi -	412205
Loni Bhapkar -	413110	Mekhali -	413102	Nhavi -	413132
Loni Deokar -	413132	Midc Kurkumbh -	413802	Nil -	411031
Loni Dhamani -	410510	Midc Ranjangaon		Nimbut -	412102
Loni Kalbhor -	412201	ganpati-	412220	Nimgaon Bhogi -	412220
Lonikand -	412216	Model Colony -	411016	Nimgaon Ketki -	413120
M. Fule market -	411002	Mohamad Wadi -	411028	Nimgaon Khed -	410505
M.Phulenagar -	411019	Morgaon -	412304	Nimgaon Mahalungi	412209
Madanwadi -	413130	Mose Bk -	412107	Nimgaon Sava -	410504
Madh -	412409	Mose Kh -	412107	Nimgiri -	410502
Madhukarnagar Patas	412219	Moshi -	412105	Nimone -	412210
Mahalunge Ingale -	410501	Mudhale -	413110	Nimsakhar -	413114
Mahalunge Padwal -	410515	Mukhai -	412208	Nira R s -	412102
Mahude Bk -	412206	Mundhva -	411036	Nirawaghaj -	413102
Mahur -	412311	Mundhva Av -	411036	Nirgude -	413130
Malad -	413102	Murti Modhave -	412304	Nirgude -	410502
Malad -	413130	Murum -	412306	Nirgudsar -	412406

Nirvi -	412210	PimpalgaonTarfe		Rase -	410501
Nirwangi -	413114	(Chakan)	410501	Rasta Peth -	411011
Ordanance Dep		Pimpali -	413102	Ravangaon -	413130
talegaon dabhade -	410506	Pimpalwandi -	412412	Ravet -	412101
Ordnance Factory		Pimparkhed -	410504	Raviwar Peth -	411002
(dehu road) -	412101	Pimple -	412301	Rayari -	412206
Osade -	411042	Pimpri -	412303	Redni -	413114
Otur -	412409	Pimpri Bk -	413103	Retwadi -	410505
Ozar -	410504	Pimpri Bk -	410505	Rihe -	411042
P.C.n.t. -	411044	Pimpri Colony -	411017	Rohokadi -	412409
Pabal -	412403	Pimpri P f -	411018	Roti -	412219
Pabe -	412212	Pimpri Pendhar -	410504	Rule -	412107
Padvi -	412203	Pimpri Sandas -	412216	Rupeenagar -	412114
Pait -	410505	Pimpri Waghire -	411017	S R p f daund -	413801
Palasdeo -	413132	Pingori -	412305	S.P. college -	411030
Palu -	410505	Pirangut -	411042	S.S.c.exam board -	411005
Panawadi -	412301	Pisarve -	412104	Saburdi -	412404
Pandare -	413110	Pisavare -	412206	Sachapir Street -	411001
Pandheshwar -	412303	Pokhari -	410509	Sadalgaon -	412211
Pangare -	412301	Pomgaon -	412108	Sadashiv Peth -	411030
Pangari -	412206	Punawale -	411019	Sadumbre -	412109
Panshet -	412107	Pune -	411001	Sahajpurwadi -	412202
Pargaon -	412203	Pune Cantt east -	411001	Sakhar -	412213
Pargaon Memane -	412104	Pune City -	411002	Sakore -	410515
Pargaon Tarfe ala -	410504	Pune New bazar -	411001	Sakurde -	412303
Pargaon Tarfe khed	410512	Pune R.s. -	411001	Sal -	412408
Pargaon Tarfe madh	412409	Pune Weather -	411005	Salisbury Park -	411037
Parinche -	412311	R P t s khandala -	410302	Salumbre -	412101
Parunde -	410502	Rahu -	412207	Sanaswadi -	412208
Parvati -	411009	Rahu Pimpalgaon -	412214	Sandbhorwadi(exptl) -	410505
Parvati Gaon -	411009	Rajegaon -	413105	Sangamner -	412206
Parwadi -	413130	Rajewadi -	412104	Sangavi -	412206
Pasure -	412206	Rajgurunagar -	410505	Sangavi -	411027
Patas -	412219	Rajpur -	410509	Sangrun -	411042
Paud -	412108	Rajur -	410502	Sangvi -	413102
Pawanagar -	410406	Rajuri -	412411	Sansar -	413104
Perne -	412216	Rajuri -	412104	Sapkalwadi -	413104
Peth -	410512	Rakh -	412305	Sarati -	413103
Phulawade -	410509	Rangaon -	413114	Sarole -	412205
Phursungi -	412308	Range Hills -	411020	Sasanenagar -	411028
Pimpalgaon Joga -	412409	Ranjane -	411042	Saswad -	412301
Pimpalgaon		Ranjangaon Ganpati -	412209	Sate -	412106
Mahalunge -	410503	Ranjangaon Sandas -	412211	Saval -	413133
Pimpalgaon Tarfa	412401	Ranjani -	410504	Savargaon -	412401
		Ranmala -	412303	Savindane -	412218

Saygaon -	412404	Swargate -	411042	Vada -	412402
Shaniwar Peth -	411030	Swargate Chowk-	411042	Vadaj -	410502
Shelgaon -	413114	T.V. nagar -	411037	Vadapuri -	413106
Shere -	412108	Takali Bhima -	412208	Vadebholhai -	412207
Shetfalgade -	413130	Takave Kh -	410405	Vadeshwar -	412106
Shetphal Haveli -	413103	Takawe Bk -	412106	Vadgaon -	412106
Shiavane -	410506	Taklihaji -	412218	Vadgaon Anand -	412411
Shikrapur -	412208	Talegaon Dabhade -	410506	Vadgaon Budruk -	411041
Shind -	412206	Talegaon Dhamdhere-	412208	Vadgaon Dalache-	412206
Shindavane -	412202	Talegaon G h -	410507	Vadgaon Genanad-	410501
Shindewadi -	412205	Taleghar -	410509	Vadgaon Kandali -	412412
Shinoli -	410516	Taleran -	412409	Vadgaon Kashimbeg	410503
Shirapur -	413801	Talwade -	412114	Vadgaon Nimbalkar	412103
Shirasane -	413110	Tambad -	412213	Vadgaon Peer -	410510
Shirasgaonkata -	412210	Tambe -	410502	Vadgaon Rasai -	412211
Shiravali -	413102	Tandali -	412211	Vadgaon Sahani -	412401
Shirgaon -	412206	Tandulwadi -	413102	Vadgaon Sheri -	411014
Shirgaon -	412402	Taparewadi -	412205	Vadhu Bk -	412216
Shirkoli -	412107	Tav -	412107	Vadki -	412308
Shiroli -	410505	Tavshi -	413104	Vagholi -	412207
Shiroli B k -	410511	Tekawade -	412104	Valati -	410504
Shirsatwadi -	413114	Telewadi -	412207	Valha -	412305
Shirsuphal -	413102	Thathawade -	411019	Vanpuri -	412301
Shirur -	412210	Thergaon -	411019	Vaphgaon -	410505
Shivaji Housingsociety-	411016	Theur -	412110	Varale -	410507
Shivajinagar -	411005	Thugaon -	410512	Vardade -	411042
Shivali -	410406	Tirpad -	410509	Varkute Kh -	413120
Shivane -	411023	Titeghar -	412206	Varodi Kh -	412206
Shivare -	412205	Tiwai Hills -	410513	Varoti Bk -	412212
Shivari -	412301	Tokawade -	412402	Varude -	410505
Shive -	410501	Tondal -	412312	Varude -	412209
Shivnagar -	413116	Udapur -	412409	Varvand -	412215
Shriprayagdham -	412202	Udhat -	413104	Varye Bk -	412205
Shukrawar Peth -	411002	Umbraj -	412412	Vasuli -	410501
Solu -	412105	Umbre Navlakh -	410507	Veer -	412312
Someshwarnagar -	412306	Undawadi K p -	413102	Vehergaon -	410405
Sonari -	412301	Undawadi Supa -	413102	Velhe -	412212
Sonawale -	410502	Uralgaon -	412211	Velu -	412205
Songaon -	413102	Uravade -	411042	Velvand -	412206
Sopannagar -	412301	Urse -	410506	Venavadi -	412206
Srpf -	411022	Uruli Devachi -	412308	Vetale -	412404
Supa -	412204	Urulikanchan -	412202	Vidyanagar -	411032
Surwad -	413103	Utchil -	410502	Vishnupuri -	410507
Sus -	411021	Utoli -	412206	Vishrantwadi -	411015
Swargate -	411042	Uttamnagar -	411023	Vithalwadi -	412208

Vyahali -	413120
Waghapur -	412104
Wakad -	411057
Waki -	412306
Waki Bk -	410501
Walchandnagar -	413114
Walki -	412207
Walunj -	412303
Wangani -	412213
Wanowarie -	411040
Warje -	411058
Washere -	412404
Watluj -	413105
Winzer -	412213
Yamunanagar -	411044
Yavat -	412214
Yavat R s -	412214
Yedgaon -	410504
Yenere -	410502
Yeniye Bk -	410505
Yerwada -	411006
Yerwada T.s. -	411001

Best Compliments From

MOHAN LAL

Flat No: B-5, S. No. 45/2, Bharat Colony,
Hande Wadi, Hadapsar, Pune - 411028
Mob.: 8551081715

